

# Näringsliv

24





## Förslag till statsbudget för 1999

## Näringsliv

## Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut .....	7
2	Näringsliv .....	9
2.1	Omfattning .....	9
2.2	Utgiftsutvecklingen.....	9
2.3	Resultatbedömning.....	10
2.4	Ändrad indelning i verksamhetsområden .....	11
2.5	Skatteavvikelser.....	11
3	Näringspolitik .....	15
3.1	Omfattning .....	15
3.2	Utgiftsutvecklingen.....	15
3.3	Resultatbedömning.....	15
3.3.1	Tillståndet och utvecklingen inom området .....	15
3.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området.....	16
3.3.3	Effekter av de statliga insatserna .....	17
3.3.4	Regeringens slutsatser .....	18
3.4	Revisionens iakttagelser .....	18
3.5	Anslag.....	18
	A1 Närings- och teknikutvecklingsverket:	
	Förvaltningskostnader .....	18
	A2 Småföretagsutveckling .....	20
	A3 Stöd till kooperativ utveckling .....	20
	A4 Turistfrämjande .....	22
	A5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.....	22
	A6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning.....	24
	A7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av olja- och gasanläggningar, m.m. ....	25
3.6	Övrig statlig verksamhet .....	25
4	Teknologisk infrastruktur.....	27
4.1	Omfattning .....	27
4.2	Utgiftsutvecklingen.....	27
4.3	Resultatbedömning.....	28

4.3.1	Tillståndet och utvecklingen inom området .....	28
4.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området .....	28
4.3.3	Effekter av de statliga insatserna .....	29
4.3.4	Slutsatser .....	30
4.4	Revisionens iakttagelser .....	30
4.5	Anslag .....	30
	B1 Patentbesvärsrätten .....	30
	B2 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet .....	31
	B3 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser .....	33
	B4 Elsäkerhetsverket .....	35
	B5 Sprängämnesinspektionen .....	37
	B6 Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m. ....	38
	B7 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer) .....	39
4.6	Övrig statlig verksamhet .....	40
5	Konkurrensfrågor .....	43
	5.1 Omfattning .....	43
	5.2 Utgiftsutveckling .....	43
	5.3 Resultatbedömning .....	44
	5.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området .....	44
	5.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området .....	44
	5.3.3 Effekter av de statliga insatserna .....	44
	5.3.4 Slutsatser .....	45
	5.4 Revisionens iakttagelser .....	45
	5.5 Anslag .....	45
	C1 Konkurrensverket .....	45
	C2 Konkurrensforskning .....	47
5.6	Övrig statlig verksamhet .....	48
6	Teknisk forskning och utveckling .....	51
	6.1 Omfattning .....	51
	6.2 Utgiftsutvecklingen .....	51
	6.3 Resultatbedömning .....	51
	6.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området .....	52
	6.3.2 De viktigaste statliga insatserna .....	52
	6.3.3 Effekter av de statliga insatserna .....	52
	6.3.4 Regeringens slutsatser .....	53
	6.4 Revisionens iakttagelser .....	53
	6.5 Anslag .....	53
	D1 Teknisk forskning och utveckling .....	53
	D2 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader .....	55
	D3 Rymdverksamhet .....	56
	D4 Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet .....	58
	D5 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien .....	58

7	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande .....	61
7.1	Omfattning .....	61
7.2	Utgiftsutveckling.....	61
7.3	Resultatbedömning.....	62
7.3.1	Tillståndet och utvecklingen inom området .....	62
7.3.2	De viktigaste statliga insatserna inom området .....	62
7.3.3	Effekter av de statliga insatserna .....	62
7.3.4	Regeringens slutsatser .....	63
7.4	Revisionens iakttagelser .....	63
7.5	Anslag.....	63
	E1 Kommerskollegium.....	63
	E2 Exportfrämjande verksamhet .....	64
	E3 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning.....	66
	E4 Investeringsfrämjande.....	67
	E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen .....	68
7.6	Övrig statlig verksamhet .....	70
8	Konsumentfrågor .....	73
8.1	Omfattning .....	73
8.2	Utgiftsutvecklingen.....	73
8.3	Resultatbedömning.....	74
8.4	Revisionens iakttagelser .....	75
8.5	Anslag.....	75
	F1 Marknadsdomstolen.....	75
	F2 Konsumentverket .....	76
	F3 Allmänna reklamationsnämnden.....	78
	F4 Fastighetsmäklarnämnden .....	79
	F5 Stöd till konsumentorganisationer.....	81
	F6 Stöd till konsumentforskning .....	81
	F7 Bidrag till miljömärkning av produkter .....	82
9	Övriga åtaganden .....	85
9.1	Omfattning .....	85
9.2	Utgiftsutvecklingen.....	85
9.3	Resultatbedömning.....	85
9.4	Anslag.....	85
	G1 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m. ....	85
	G2 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen .....	86
	G3 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m. ....	86
	G4 Avgifter till vissa internationella organisationer .....	88



# 1 Förslag till riksdagsbeslut

## Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner målen inom utgiftsområdet i enlighet med vad regeringen föreslår i avsnitt 2.2,
2. bemyndigar regeringen att under år 1999 låta staten ta på sig ekonomiska förpliktelser i samband med stöd till teknisk forskning och utveckling, som inklusive tidigare träffade avtal och beslut, innebär utgifter om högst 500 miljoner kronor under budgetåret 2000, högst 425 miljoner kronor under budgetåret 2001, högst 200 miljoner kronor under budgetåret 2002 och högst 130 miljoner kronor under budgetåret 2003 (anslag D1, avsnitt 6.5),
3. bemyndigar regeringen att under år 1999 ikläda staten förpliktelser inom rymdverksamhet som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 600 miljoner kronor efter år 1999 (anslag D3, avsnitt 6.5),
4. medger att staten under år 1999 åtar sig ett betalningsansvar i form av garantier till ett belopp av högst 100 000 000 000 kr för det ordinarie garantisystemet (avsnitt 7.6),
5. medger att staten under år 1999 åtar sig ett betalningsansvar i form av garantier till ett belopp av högst 6 000 000 000 kr för investeringar i utlandet (avsnitt 7.6),
6. bemyndigar regeringen att under år 1999 besluta att Exportkreditnämnden får o begränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret (avsnitt 7.6),
7. godkänner ändrade riktlinjer av dispositionen av ramanslaget G3 *Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.* (avsnitt 9.4),
8. med ändringar av tidigare beslut (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302) bemyndigar regeringen att fatta beslut som medför att statens ägande i AssiDomän AB minskar i enlighet med vad regeringen anfört (anslag G3, avsnitt 9.4),
9. bemyndigar regeringen att genom byte mot aktier i AssiDomän AB förvärva det utdelade skogsbolaget (anslag G3, avsnitt 9.4),
10. godkänner att regeringen vid förvaltning av det nämnda skogsbolaget följer de riktlinjer som angivits (anslag G3, avsnitt 9.4),
11. för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

**Anslagsbelopp***Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
A1	Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader	ramanslag 214 287
A2	Småföretagsutveckling	ramanslag 184 062
A3	Stöd till kooperativ utveckling	ramanslag 16 500
A4	Turistfrämjande	ramanslag 80 511
A5	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	ramanslag 187 993
A6	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	ramanslag 4 786
A7	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	ramanslag 35 000
B1	Patentbesvärslätten	ramanslag 11 801
B2	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	ramanslag 16 103
B3	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser	ramanslag 24 947
B4	Elsäkerhetsverket	ramanslag 37 416
B5	Sprängämnesinspektionen	ramanslag 15 207
B6	Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.	ramanslag 77 000
B7	Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)	ramanslag 9 400
C1	Konkurrensverket	ramanslag 62 465
C2	Konkurrensforskning	ramanslag 6 011
D1	Teknisk forskning och utveckling	ramanslag 689 200
D2	Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	ramanslag 14 465
D3	Rymdverksamhet	ramanslag 529 568
D4	Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet	obetecknat anslag 29 892
D5	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	obetecknat anslag 5 359
E1	Kommerskollegium	ramanslag 53 640
E2	Exportfrämjande verksamhet	ramanslag 157 656
E3	AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	ramanslag 5 255
E4	Investeringsfrämjande	ramanslag 46 941
E5	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	ramanslag 150 000
F1	Marknadsdomstolen	ramanslag 5 171
F2	Konsumentverket	ramanslag 76 802
F3	Allmänna reklamationsnämnden	ramanslag 14 123
F4	Fastighetsmäklarnämnden	ramanslag 6 198
F5	Stöd till konsumentorganisationer	ramanslag 4 100
F6	Stöd till konsumentforskning	ramanslag 2 159
F7	Bidrag till miljömärkning av produkter	obetecknat anslag 4 600
G1	Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.	ramanslag 6 000
G2	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	obetecknat anslag 15 000
G3	Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	ramanslag 75 000
G4	Avgifter till vissa internationella organisationer	ramanslag 23 329
<b>Summa</b>		<b>2 897 947</b>



## 2 Näringsliv

### 2.1 Omfattning

Inom utgiftsområdet ryms verksamhetsområdena Näringspolitik, Teknologisk infrastruktur, Konkurrensfrågor, Teknisk forskning och utveckling, Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, Konsumentfrågor samt Övriga åtaganden. Inom utgiftsområdet finns bl.a. myndigheterna Närings- och teknikutvecklingsverket, Sveriges geologiska undersökning, Elsäkerhetsverket, Konkurrensverket, Rymdstyrelsen, Kommerskollegium, Konsumentverket och Marknadsdomstolen.

### 2.2 Utgiftsutvecklingen

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
3 068	2 718	2 921	<b>2 898</b>	2 837	2 966

<sup>1</sup> Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

EU-medlemskapet kombinerat med beslutade besparingar har medfört att flera av myndigheterna inom utgiftsområdet fått utökade arbetsuppgifter men med reallt reducerade anslagsbe-  
lopp. Detta har ställt höga krav på effektiviseringar och prioriteringar i verksamheterna. Det är regeringens bedömning att detta arbete i huvudsak hanterats på ett bra sätt av myndigheterna.

### Förändringar

I 1998 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen förstärkta satsningar inom ett antal områden för uthållig tillväxt och ökad sysselsättning för åren 1999 – 2001. Flera av dessa satsningar sker inom utgiftsområde 24; 150 miljoner kronor under tre år för att stimulera entreprenörskap och företagande främst genom ökad tillgång på s.k. såddkapital, 83 miljoner kronor under tre år för ökade insatser för att främja små och medelstora företags handel med Europa, 1 miljard kronor under fem år till näringslivsinriktade satsningar i Östersjöregionen och 30 miljoner kronor under tre år för att stimulera den elektroniska handelns utveckling inom Norden och för insatser för att underlätta för små och medelstora företag att nyttja IT-tekniken i sina exportverksamheter. Regeringen återkommer nu med detaljerade förslag i dessa frågor.

I propositionen Regional tillväxt – för arbete och välfärd (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98:AU11, rskr. 1997/98:204) föreslog regeringen att en regional näringspolitik utvecklas. Utgångspunkten är att den ekonomiska tillväxten i Sverige kan öka genom att den tillväxtpotential som finns i alla regioner bättre tas tillvara genom att näringspolitiken regionaliseras och anpassas till lokala och regionala förutsättningar. det huvudsakliga instrumentet för att genomföra den regionala näringspolitiken är regionala tillväxtavtal.

I den ekonomiska vårpropositionen föreslogs vidare att en databas med hushållsrelaterad miljöinformation skall skapas för att öka kunskapen om miljöfrågor. Totalt föreslås att 17 miljoner kronor anvisas under åren 1999 – 2001 för en sådan databas. Regeringen föreslår vidare att 4

miljoner kronor anvisas under åren 1999 – 2000 för utveckling av nya provningsmetoder avseende varors miljöaspekter, för kunskapsutveckling och uppföljning.

## Mål

Regeringen angav i budgetpropositionen för 1998 preliminära mål för utgiftsområdet. Regeringen bedömer att styrningen av verksamheterna bör ske på en mer detaljerad nivå än utgiftsområdesnivån för att fungera och för att förbättra resultatredovisningen till riksdagen. Regeringen föreslår därför följande mål för enskilda verksamhetsområden som komplement till befintliga mål som riksdagen har beslutat om i andra sammanhang:

- att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning (verksamhetsområde A Näringspolitik),
- att erbjuda en ändamålsenlig och kvalitativt högstående service i immaterial- och associationsrättsliga frågor, att utveckla system som underlättar internationella erkännanden, att bidra till att öppna marknader samt att bidra till statens ansvar när det gäller medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom (verksamhetsområde B Teknologisk infrastruktur),
- ökad kunskap och kompetens i näringslivet för att stimulera tillväxt och förnyelse (verksamhetsområde D Teknisk forskning och utveckling)<sup>1</sup>,
- att medverka till genomförandet av en effektiv inre marknad, ett öppet och starkt multilateralt handelssystem, åtgärder för att främja svensk export samt att främja utländska direktinvesteringar i Sverige (verksamhetsområde E Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande),
- att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden (verksamhetsområde F Konsumentfrågor)<sup>2</sup>,
- att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt (verksamhetsområde F Konsumentfrågor)<sup>2</sup>,
- att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas (verksamhetsområde F Konsumentfrågor)<sup>2</sup>,
- att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling (verksamhetsområde F Konsumentfrågor)<sup>2</sup>.

## Prioriteringar

- att förenkla regelverket för framför allt små och medelstora företag,
- att stärka kunskapen om kooperativt företagande hos myndigheter och andra organ som har till uppgift att stödja nyföretagande,
- att främja utarbetande av regionala tillväxtavtal,
- att främja särskilt de små och medelstora företagens handel med övriga Europa,
- att främja handeln i östersjöregionen,
- att fortsätta arbetet med att genomföra handlingsplanen för att uppnå miljömålet i konsumentpolitiken,
- att stärka konsumenternas ställning i informationsområdet,
- att ge konsumenterna tillgång till bättre information om priser och annan information beträffande dagligvaror,
- att arbeta för att konsumenterna skall få en starkare ställning i EU.

<sup>1</sup> Mål beslutat av riksdagen (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU43, rskr. 1996/97:99).

<sup>2</sup> Mål beslutat av riksdagen (prop. 1994/95:140, bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438).

## 2.3 Resultatbedömning

Utgiftsområdet innehåller många skilda verksamheter. För att resultatredovisningen skall bli relevant för riksdagen lämnar regeringen redovisningen under respektive verksamhetsområde.

## 2.4 Ändrad indelning i verksamhetsområden

Som ett led i regeringens arbete med att förbättra resultatredovisningen till riksdagen pågår en förändring av indelningen i verksamhetsområden. I ett första steg och i syfte att förbättra resultatredovisningen för verksamhetsområde A Näringspolitik flyttas fyra anslag till ett nytt verksamhetsområde, G Övriga åtaganden.

## 2.5 Skatteavvikelser

Förutom de stöd till ett visst utgiftsområde som redovisas via anslag på statsbudgetens utgiftssida förekommer även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av olika särregler i skattelagstiftningen. Dessa stöd brukar kallas saldpåverkande skatteavvikelser. Det handlar om avvikelser från en enhetlig beskattning, t.ex. att en viss grupp omfattas av en skattelättnad i förhållande till en enhetlig norm, vilket kan uppfattas som en skatteförmån. I det följande redovisas skatteavvikelser som hänförs sig till utgiftsområde 24 Näringsliv.

**Tabell 2.1 Skatteavvikelser netto**

*Miljarder kronor*

	1998	1999
Löneunderlaget i fåmansaktiebolag	0,17	0,17
Kvittning av underskott i aktiv näring	0,03	0,03
Nedskrivning av lager och pågående arbete	1,05	1,06
Skadeförsäkringsföretag	0,46	0,46
Återföring skatteutjämningsreserv	0,25	0,12
Överavskrivningar avseende inventarier	5,78	5,78
Periodiseringsfonder	4,56	5,36
Nedsättning inriktning mindre företag	4,70	4,92
Rumsuthyrning	0,40	0,42
Bränsleförbrukning inom industrin, energiskatt	1,93	1,99
Elförbrukning inom industrin	8,03	8,29
Metallurgiavdrag	0,24	0,25
Nedsättning av CO2-skatt för industrin	0,20	0,20
Undantag från svavelskatt	1,33	1,58
<b>Summa</b>	<b>29,13</b>	<b>30,63</b>

### Löneunderlaget i fåmansaktiebolag

Genom reglerna i 3 § 12 mom. SIL för beskattning av aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa, beskattas avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beskattas i inkomstslaget tjänst. Avvikelsen består i skillnaden mellan tjänste- och kapitalinkomstbeskattningen.

### Kvittning av underskott i aktiv näring

Underskott av aktiv näringsverksamhet får kvittas mot tjänsteinkomster under de fem första verksamhetsåren. Avdragsrätten är belagd med olika restriktioner för att förhindra handel med avdragsrätt och att avdragsrätt för samma förvärvskälla kan uppkomma för flera femårsperioder. Kvittning medgavs inte för inkomståret 1995.

### Nedskrivning av lager och pågående arbete

Enligt en alternativregel kan lager (gäller ej fastigheter) tas upp till 97 % av det samlade anskaffningsvärdet. Olika bestämmelser finns för pågående arbeten som utförs på löpande räkning och arbeten som utförs till fast pris. För arbeten på löpande räkning kan samma alternativregel som ovan användas. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på den skattelättnad som lagernedskrivningen medför. Eftersom räntan på krediten inte är förmånsgrundande skall den utgöra underlag för särskild löneskatt.

### Skadeförsäkringsföretag

I vissa fall har skadeförsäkringsföretag möjlighet att göra extra avsättningar till säkerhetsreserven. Skatteavvikelsen utgörs av ränteeffekten på skillnaden i skatt som det extra avdraget medför.

### Återföring skatteutjämningsreserv

Avsättning till skatteutjämningsreserv upphörde 1993 (1994 års taxering). 9/10 av beloppet skall återföras till beskattning i princip i lika delar under en period om sju år, varför skatteavvikelsen kvarstår. En definitiv skattelättnad avseende

skatten på 10 % av den totala avsättningen uppkommer därvid.

### Överavskrivningar avseende inventarier

Den bokföringsmässiga avskrivningstiden bestäms av tillgångens livstid i bolaget, medan den skattemässiga avskrivningstiden bestäms enligt lag. Detta innebär att bokföringsmässiga och skattemässiga avskrivningar endast undantagsvis överensstämmer. Skatteregeln medger att en tillgång skrivs av snabbare än vad som är ekonomiskt motiverat. Skatteavvikelsen avser ränteeffekten på skattekrediten. Eftersom denna inte är förmånsgrundande skall den ligga till grund för beräkning av särskild löneskatt.

### Periodiseringsfonder

Periodiseringsfond är en vinstanknuten reserveringsmöjlighet där näringsidkaren/bolaget kan reservera medel under högst fem år. Inkomståren 1994 – 1996 medgavs avsättning med högst 25%. Detta tak sänktes fr.o.m. år 1997. I prop. 1997/98:150 föreslogs att enskilda näringsidkare får göra avsättning med högst 25% av inkomsten. Reserveringsmöjligheten innebär en skattecredit på det reserverade beloppet.

### Nedsättning inriktning mindre företag

Ersättningen ingår inte i underlaget för socialavgifter om parterna är av utländsk nationalitet. Skatteavvikelsen avser särskild löneskatt.

### Rumsuthyrning

Skattesatsen är 12 %.

### Bränsleförbrukning inom industrin, energiskatt

Industrisektorn är skattebefriade för all användning av fossila bränslen. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

### Elförbrukning inom industrin

Industrisektorn är skattebefriad för all användning av elektrisk kraft. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

### Metallurgiavdrag

Avdrag medges för koldioxidskatt för bränslen som används för metallurgiska processer.

### Nedsättning av CO<sub>2</sub>-skatt för industrin

Fr.o.m. den 1 juli 1997 får den energiintensiva sektorn en nedsättning så att skattebelastningen begränsas till 24 % av den koldioxidskatt som överstiger 0,8 % av det enskilda företagets omsättning. Företag inom cement-, kalk-, glas- och stenindustri är dock skattebefriade för koldioxidskatten över 1,2 % av omsättningen. Denna regel avser dock endast förbrukning av naturgas och kol.

### Undantag för svavelskatt

Bränslen som används för att producera cement, kalk och sten är befriade från svavelskatt liksom bränslen i sodapannor inom skogsindustrin. Svavelskatten utgår med 30 kr per kg svavelinnehåll i andra bränslen än ovanstående.

**Tabell 2.2 Utgiftsutvecklingen***Milljoner kronor (löpande priser)*

	Utfall 1997 <sup>1</sup>	Anslag 1998 <sup>2</sup>	Utgifts- prognos 1998 <sup>1</sup>	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
A Näringspolitik	686	772	710	<b>723</b>	673	680
B Teknologisk infrastruktur	160	155	160	<b>192</b>	180	183
C Konkurrensfrågor	68	66	72	<b>68</b>	70	71
D Teknisk forskning och utveckling	1 285	1 247	1 314	<b>1 269</b>	1 284	1 304
E Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	328	299	256	<b>414</b>	427	528
F Konsumentfrågor	108	103	107	<b>113</b>	116	115
G Övriga åtaganden	169	76	41	<b>119</b>	87	85
<b>Totalt för utgiftsområde 24</b>	<b>2 804</b>	<b>2 718</b>	<b>2 660</b>	<b>2 898</b>	<b>2 837</b>	<b>2 966</b>

<sup>1</sup> Inkluderar ej äldreanslag.<sup>2</sup> Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.



## 3 Näringspolitik

### 3.1 Omfattning

Inom Verksamhetsområde A Näringspolitik rymms frågor om NUTEK:s allmänna verksamhet, småföretagsutveckling och stöd till kooperativ utveckling, turistfrämjande, geologisk undersökningsverksamhet och miljösäkring av oljelageringsanläggningar.

### 3.2 Utgiftsutvecklingen

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
686,5	771,7	709,8	723,1	673,3	680,2

<sup>1</sup> Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Samtliga verksamheter har bedrivits inom de beslutade ekonomiska ramarna.

#### Förändringar

I Sveriges geologiska undersökning (SGU) har sedan den 1 januari 1998 inordnats myndigheten Statens oljelager och miljösäkringen av gruvfältet i Adak som överförts från NUTEK.

Ökade resurser tillförs verksamheten med s.k. såddkapital till nya teknikbaserade företag.

#### Mål

Målet är att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning.

#### Prioriteringar

Regelverket för framför allt små och medelstora företag skall förenklas.

Verksamheten med s.k. såddkapital till nya teknikbaserade företag skall förstärkas.

### 3.3 Resultatbedömning

#### 3.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

Nyföretagandet är en stark drivkraft i den svenska ekonomin som skapar välfärd och ökad sysselsättning. Under 1997 startades enligt SCB:s statistik nästan 29 000 företag, varav 28 % av kvinnor och 5 % av kvinnor och män tillsammans. Tjänstenäringarna dominerar. De nya företagen genererade enligt SCB 54 000 nya arbetstillfällen. Antalet konkurser under 1997 har mer än halverats till ca 10 000 jämfört med lågkonjunkturåren i början på 1990-talet, och har fortsatt att minska under första halvåret 1998.

Antalet små företag växer och antalet sysselsatta i dessa blir allt fler. En viktig uppgift för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för bl.a. nyetablering av företag och möjligheter för redan etablerade företag att växa.

Ca sju av tio nya arbetstillfällen skapas inom småföretagssektorn. Speciellt de minsta företagens möjligheter att växa och antälla nya människor hämmas dock av ett krångligt regelverk. Sverige har relativt få små och medelstora företag som växer snabbt.

Turistnäringen är en utpräglad småföretagsbransch med stor betydelse för sysselsättningen i många regioner. Näringen engagerar ca 140 000 personer som arbetar hel- eller deltid. Av dessa är ca 40 % kvinnor. Omsättningen i turist- och resenäringen är ca 120 miljarder kronor och dess andel av BNP 3,3 %. Efter lågkonjunkturen i början av 1990-talet har turismen utvecklats positivt i Sverige. Det är främst antalet utländska besökare som ökar, medan den inhemska turismen visar mer begränsade möjligheter till tillväxt. De nordiska länderna, Tyskland och länderna på andra sidan Östersjön är viktiga för turismens utveckling i Sverige. Antalet besökare från Storbritannien, Spanien och Japan har under de senaste åren visat en stabil och hög ökningstakt.

Prospekteringen efter mineral i Sverige fortsätter att vara omfattande. År 1997 har företagen investerat 220 miljoner kronor i sådana undersökningar. Insatserna ligger på en fortsatt hög nivå innevarande år.

### 3.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

Regeringen har utpekat sex områden av strategisk betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Företagande är ett av dem. Regeringen arbetar bl.a. för ökad tillgång på riskfinansiering, regelförenklingar samt stabila och tillväxtfrämjande regler.

De små företagen saknar ofta de större företagens resurser att hantera regelsystem och uppgiftslämnande. Att förenkla för de små företagen är en viktig uppgift som främjar deras konkurrenskraft och därmed den ekonomiska tillväxten.

Småföretagsdelegationen avslutade sommaren 1998 sitt arbete och har till regeringen överlämnat ca 75 förslag på åtgärder för att undanröja onödiga hinder för etablering av och tillväxt i småföretag. Som delegationen själv pekat på kräver många av förslagen ytterligare prövning och utredning. Regeringen har därför beslutat att tillsätta en interdepartemental arbetsgrupp för detta ändamål.

Redan i 1998 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen en rad åtgärder för regel-

förenkling baserat på delegationens förslag. Regeringen har därefter gett Patent- och registreringsverket (PRV) och Riksskatteverket i uppdrag att förenkla registreringen av företag. PRV skall också ge förslag på förenklingar av registreringen av företagsnamn. Statskontoret har getts uppgiften att förenkla tillståndshandlingen hos myndigheterna i syfte att underlätta nyetableringar. Nio särskilt utvalda myndigheter skall inom kort inkomma med förslag om hur de skall kunna förkorta sina handläggningstider.

Regeringen avser också att i det fortsatta arbetet för regelreformer skapa praktiska och tekniska förutsättningar för effektivare konsekvensanalyser, vilket införs i början av 1999.

I sin verksamhet med att främja småföretag har NUTEK under 1997 beviljat stöd i form av s.k. såddkapital till betydligt fler företag än föregående år för att utveckla produkter och affärsidéer. Totalbeloppet är oförändrat, ca 50 miljoner kronor. Beloppen per projekt har successivt minskat.

NUTEK:s telefonrådgivning för att starta och driva egen rörelse, "Startlinjen", hade 18 000 kunder under 1997. Inom ramen för sin Europarådgivning har NUTEK:s "Euro Info Centre" besvarat drygt 3 000 förfrågningar om bl.a. EU:s lagar och företagens möjligheter på Europamarknaden.

Utöver dessa aktiviteter har NUTEK fortsatt sin verksamhet med bl.a. miljöstyrning i småföretag, EU:s kontaktmässor, och kvinnors företagande.

ALMI har fortsatt sin verksamhet med främst rådgivning och riskfinansiering. Under 1997 hade ALMI ca 90 000 kundkontakter.

En särskild statlig satsning på internationell turistmarknadsföring gjordes 1997 i syfte att bidra till att öka tillväxten och antalet sysselsätningstillfällen.

Turistdelegationen har under 1997 bl.a. påbörjat ett utvecklingsarbete med regionala turistorganisationer, distribuerat nyhetsbrev och genomfört olika aktiviteter för att stärka kompetensförsörjningen inom turismen. Turistdelegationen, Sveriges Rese- och Turistråd AB och Svenska Rese- och Turistindustrins Samarbetsorganisation har deltagit tillsammans i olika grupper och aktiviteter för att stärka den internationella marknadsföringen av Sverige och utvecklingen av svensk turism. Under det första halvåret 1998 har Turistdelegationen genomfört ett antal konferenser och seminarier bl.a. om hållbar utveckling av turism, kartläggning av



turismutbildningar, FoU-program för företagen i rese- och turistindustrin och utveckling av fisketurism.

Statens oljelager har planenligt den 1 januari 1998 inordnats i SGU tillsammans med miljösäkringen av gruvfältet i Adak som överförts från NUTEK. En ny bergmästare har tillträtt som chef för Bergsstaten fr.o.m. den 1 juli 1998 och ansvarar nu för tillståndsgivning och tillsyn enligt minerallagen i hela landet.

SGU har fortsatt att anpassa sina kostnader till den nya anslagsnivån. Detta har lett till neddragningar inom så gott som samtliga verksamhetsområden. Produktionen av geoinformation har huvudsakligen inriktats mot färdigställande av tidigare insamlad information. För delar av kartproduktionen har årsmålet inte nåtts beroende på att tidsåtgången för att utveckla nya digitala produktionslinjer underskattats. För maringeologi har årsmålet uppnåtts och för flyggeofysik har produktionen mer än fördubblats beroende på bra väderförhållanden och ökade resurser genom samverkansprojekt.

Inom oljelagerdelen har en anläggning sålts under året. Miljösäkrings- och saneringsprogram har utarbetats för 18 anläggningar. Verksamheten har genererat försäljningsintäkter på ca 300 miljoner kronor.

För Bergsstaten och för SGU:s informationskontor i Malå har den höga aktivitetsnivån inom svensk prospektering inneburit en stor arbetsbelastning. Bergsstaten har under året utfärdat 300 undersökningstillstånd inkl. förlängningar, omfattande totalt 620 000 ha. Detta är fyra procents minskning av antalet tillstånd jämfört med år 1996. Besluten omfattar en betydligt större areal, vilket ger merarbete bl.a. genom att fler markägare skall informeras.

### 3.3.3 Effekter av de statliga insatserna

Det är svårt att fastställa i hur stor utsträckning de statliga insatserna inom detta verksamhetsområde eller andra inslag i småföretagspolitiken har bidragit till den positiva utvecklingen vad gäller antalet nya företag och färre konkurser. Det finns behov av bättre utvärderingar och analyser inom området. Några uppgifter om effekter av statliga småföretagsinsatser lämnas dock i det följande.

Ca 20 helt nya företag har kunnat startas med hjälp av NUTEK:s såddfinansiering. Ett 10-tal projekt som tidigare år har beviljats sådan finan-

siering i tidiga utvecklingsfaser har sedan attraherat efterföljande finansiering i form av privat kapital eller lån av t.ex. Industrifonden, vilket har bidragit till tillväxt och nya arbetstillfällen.

Under 1997 var 85 % av de ca 18 000 kunderna – varav 45 % kvinnor – inom NUTEK:s telefonrådgivning "Startlinjen" nöjda eller mycket nöjda med servicen. Andelen är oförändrad sedan föregående år men har höjts från 70 % år 1995. Inom verksamheten med Euro Info Center var andelen nöjda eller mycket nöjda kunder 91 %.

Av SCB:s och ALMI:s omfattande utvärderingsmaterial från mars 1998 framgår bl.a. att ALMI:s kunder har vuxit klart snabbare än övriga småföretag i Sverige. ALMI:s kunder har kunnat öka sin omsättning med 85 % och antalet anställda med 42 %. I denna statistik finns dock inte belägg för något entydigt orsakssamband mellan företagets utveckling och just ALMI:s insatser. Ca 80 % av ALMI:s kunder anser dock att deras företag har utvecklats positivt till följd av samarbetet med ALMI.

De 24 Lokala utvecklingscentra (LKU) lämnar med hjälp av statligt stöd gratis rådgivning och information till personer som vill starta kooperativa företag. Totalt har 303 kooperativa företag startats med 1 015 anställda efter att ha fått information och gratis rådgivning. En övervägande andel av dem som startar kooperativa företag är kvinnor.

Både aktiviteterna i Sveriges Rese- och Turistråd AB och i Turistdelegationen kännetecknas av att effekterna av insatserna uppnås först på längre sikt. Utvecklingen av turismen påverkas inte bara av de statliga insatserna på området utan också av bl.a. väderlek, prisnivå och olika idrotts- och kultursatsningar. Under 1997 minskade antalet utländska besökare med 0,5 % jämfört med 1996. Vintern och våren 1998 har dock varit gynnsam för den svenska rese- och turistindustrin. Antalet utländska gästnätter i hotell, stugor och vandrarhem har ökat med 11 % det första halvåret 1998.

Turistdelegationen har genom sitt fortsatta arbete med att genomföra handlingsprogrammet för utveckling av svensk turism bidragit till att öka den samverkan som är nödvändig för turismens utveckling.

Behovet av geologisk information från SGU som underlag för skilda samhällsbeslut märks genom att efterfrågan på såväl färdig information som insatser i form av uppdrag och samverkansprojekt har ökat markant.

Handläggningstiderna vid Bergsstaten har ännu inte kunnat nedbringas i tillräcklig grad. Se-

dan år 1990 har det beviljats 1 300 undersökningstillstånd i hela Sverige. Under samma tid har två koncessioner beviljats för nya gruvor.

### 3.3.4 Regeringens slutsatser

Något mål för 1997 hade inte formulerats för hela verksamhetsområdet. För år 1998 angav regeringen preliminära mål för Utgiftsområdet. Regeringen återkommer nu till riksdagen (se under avsnitt 2.2 och 3.2) med förslag till mål för verksamhetsområdet. Regeringen bedömer att verksamheten under 1997 i stor utsträckning har bidragit till att uppfylla de mål som nu föreslås. Emellertid finns behov av att undersöka möjligheterna att närmare försöka härleda effekterna av de statliga insatserna och särskilja dessa från effekter som beror på andra faktorer.

Riksdagen har beslutat (prop. 1994/95:100 bil. 13 och prop. 1994/95:177, bet. 1994/95:KrU28, rskr. 1994/95:395) att det övergripande målet för turistpolitiken är att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring. Detta mål ligger även fortsättningsvis fast för turistpolitiken.

### 3.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 1997 avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

## 3.5 Anslag

### A1 Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader

**Tabell 3.1**

Tusental kronor

1997	Utfall	325 179	Anslags- sparande	54 953
1998	Anslag	201 205 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos	245 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>214 287</b>		
2000	Beräknat	218 154 <sup>2</sup>		
2001	Beräknat	221 503 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup>Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska värpropositi o-nen 1998 minskades anslaget med 7 150 tkr.

<sup>2</sup>Motsvarar 214 287 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>3</sup>Motsvarar 214 287 tkr i 1999 års prisnivå

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) var till den 31 december 1997 central förvaltningsmyndighet för frågor om näringslivets tillväxt och förnyelse samt för omställning av energisystemet. Därefter har en särskild myndighet inrättats för energifrågorna.

### Regeringens överväganden

Fr.o.m. den 1 januari 1998 är NUTEK central förvaltningsmyndighet enbart för näringslivets tillväxt och förnyelse. Verket svarar för statliga insatser för att främja teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete, etablering och utveckling av små och medelstora företag samt regional näringslivsutveckling efter förutsättningarna i landets olika delar. I anslutning härtill skall verket genomföra utrednings- och utvärderingsverksamhet. Inom sina verksamhetsområden skall verket uppfylla de miljömål som regeringen beslutar.

Verksamhetens framtida inriktning, arbetsmetoder m.m. skall utformas med hänsyn till omvärldsförändringarna.

En övergripande näringspolitisk frågeställning är hur Sverige i framtiden skall kunna stärka sin position bland industriländerna. NUTEK skall därför identifiera befintliga hinder och outnyttjade möjligheter till förnyelse och tillväxt. Verkets övergripande mål ligger fast. Näringslivets utveckling skall ske i regional balans och i samklang med miljön.

En viktig uppgift för NUTEK är att analysera vilka offentliga näringspolitiska insatser som kan

skapar bättre förutsättningar för tillväxt, klarlägga vilka åtgärder som är mest effektiva och genomföra näringspolitiska insatser. Verket måste därför fortlopande utveckla kunnandet om små, medelstora och stora företags villkor, om näringslivet i stort och om närings- och regionalpolitiken. NUTEK skall bevaka den näringspolitiska utvecklingen inom EU, ta till vara de nationella möjligheterna som medlemskapet ger, och aktivt delta i europeiskt samarbete.

En rad förändringar i omvärlden innebär att NUTEK kan utvecklas och renodas. De möjligheter som skapas genom en ökad fokusering innebär att NUTEK kan identifiera nya nischer och insatser där NUTEK:s kompetens och ekonomiska resurser ger bästa möjliga utbyte samtidigt som vissa av dagens aktiviteter avvecklas.

Strukturella förändringar och arbetslöshet innebär att arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik, regionalpolitik och näringspolitik får allt fler beröringspunkter samtidigt som det finns en allmän trend mot ökad regionalisering. Dessa förändringar har förstärkt NUTEK:s roll som nationell samordnare och expert. Allt mer strategisk och vital blir rollen att initiera, driva och analysera näringspolitiska pilotprojekt.

Dagens näringspolitik präglas till stor del av industrins problem och behov samtidigt som tjänstesektorn har fått allt större betydelse för näringslivets förnyelse och tillväxt. Denna genomgripande politiska, ekonomiska och strukturella omvandling innebär att NUTEK ställs inför delvis nya utmaningar.

Detta innebär att NUTEK har fyra roller nämligen:

- som nationell expert- och stabsorgan,
- för nationell samordning,
- för nationellt programansvar och
- för rådgivning och företagsfinansiering

Som nationellt expertorgan skall NUTEK kontinuerligt följa näringslivets utveckling, ha en bred bevakning av näringspolitiken och även granska hur politiska och regionala förändringar i omvärlden påverkar näringslivets villkor. Stabsrollen innebär att NUTEK på regeringens uppdrag tar fram beslutsunderlag.

NUTEK skall vara nationell samordnare för, innovationspolitik, regionalpolitik, småföretagspolitik och teknikpolitik inklusive teknisk FoU.

NUTEK:s omfattande nätverk skapar stora förutsättningar för att initiera och genomföra

tidsbegränsade program som kräver en nationell kraftsamling genom samverkande centrala aktörer i olika landsdelar.

Viss företagsinriktad rådgivnings- och finansieringsverksamhet kan bedrivas av NUTEK om det är motiverat med hänsyn till behov av nationell specialkompetens exempelvis inom såddfinansiering eller av andra effektivitetsskäl.

De anslag som helt eller delvis berör NUTEK är:

#### *UO 19 Regional utjämning och utveckling*

- A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder
- A2 Landsbygdsån
- A5 Transportbidrag
- A8 Europeiska regionala utvecklingsfonden
- A11 Regionalpolitiska infrastrukturprojekt m.m.

#### *UO 24 Näringsliv*

- A1 NUTEK: Förvaltningskostnader
- A2 Småföretagsutveckling
- D1 Teknisk forskning och utveckling
- G1 Täckande av förluster vid viss garanti-givning, m.m.

Överväganden och resultatinformation om NUTEK:s olika program redovisas i anslutning till verksamhetsområdena, småföretagsutveckling, teknisk forskning och utveckling samt under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.

## Slutsatser

### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	201 205
Engångsvis anslagsminskning på tilläggsbudget 1998	7 150 <sup>1</sup>
Pris- och löneomräkning	3 968
Överföring från anslaget C1 Regeringskansliet m.m. under UO1 Rikets styrelse	1 500
Justering av premier	464
<b>Förslag 1999</b>	<b>214 287</b>

<sup>1</sup> Överföring av 7 150 tkr till Statens Energimyndighet engångsvis bå 1998 på tilläggsbudget skall inte påverka beräkningen av förslag 1999.

Regeringen har i sina överväganden om NUTEK:s förvaltningsanslag utgått från det anslag riksdagen fastställt för budgetåret 1998. Anslaget har tillförts 1,5 miljoner kronor för utred-

ningsverksamhet från anslaget C1 Regeringskansliet m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerings har gjorts av den justering som genomfördes av anslaget för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## A2 Småföretagsutveckling

**Tabell 3.2**

Tusental kronor

1997	Utfall	86 421	Anslags-sparande	19 972
1998	Anslag	134 062	Utgifts-prognos	127 062
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>184 062</b>		
2000	Beräknat	184 062		
2001	Beräknat	184 062		

Syftet med verksamheten är att underlätta utveckling och tillväxt inom småföretagssektorn, så att antalet livskraftiga och växande småföretag ökar. Från anslaget täcks kostnader för dels verksamhet med information, rådgivning och finansiering genom ALMI Företagspartner AB:s regionala utvecklingsbolag, dels vissa centrala insatser på småföretagsområdet genom främst NUTEK, bl.a. inom områdena internationalisering och innovationsfrämjande åtgärder, däribland s.k. såddkapital.

### Regeringens överväganden

#### Resultatinformation

Under 1997 har NUTEK bl.a. fortsatt sin verksamhet med miljöstyrning i småföretag, EU:s kontaktmässor och kvinnors företagande.

ALMI har i enlighet med regeringens önskemål intensifierat sin samverkan med lokala kooperativa utvecklingscentra och beaktat kooperativa företags behov av rådgivning och finansiering.

Med medel från detta anslag stödjer staten även verksamheten i Stiftelsen Svensk Industriedesign. Verksamheten inriktas på åtgärder som främjar kunskap och kompetens inom in-

dustriell design i syfte att öka konkurrensförmågan inom svenskt näringsliv. Designfrämjande verksamhet i små och medelstora företag uppmärksammas särskilt. Stiftelsen Svensk Industriedesign samarbetar med bl.a. ALMI Företagspartner AB för att få ut information och rådgivning i de olika regionerna.

I det föregående (avsnitt 3.3.3) redovisas effekter av den verksamhet, som bedrivs med medel från anslaget. Det gäller främst ALMI:s och NUTEK:s småföretagsinsatser.

### Slutsatser

**Beräkning av anslaget för 1999**

Tusental kronor

Anslag 1998	134 062
Ökat resursbehov	50 000
<b>Förslag 1999</b>	<b>184 062</b>

Regeringen förordar att verksamheten med medel från anslaget Småföretagsutveckling under 1999 bedrivs enligt i huvudsak oförändrade riktlinjer. En ökad betoning kommer att läggas vid främst verksamheten med såddkapital i enlighet med vad som anförs i 1998 års ekonomiska vårproposition. Det innebär en ökning av resurserna med totalt 150 miljoner kronor under perioden 1999 – 2001.

Regeringen avser att ta initiativ till en utvärdering av ALMI:s verksamhet och vid behov göra anpassningar som kan föranledas av dels hittillsvarande erfarenheter, dels förändringar i omvärlden.

## A3 Stöd till kooperativ utveckling

**Tabell 3.3**

Tusental kronor

1997	Utfall	5 635	Anslags-sparande	865
1998	Anslag	16 500	Utgifts-prognos	16 500
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>16 500</b>		
2000	Beräknat	16 500		
2001	Beräknat	16 500		

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1997 visar att anslaget Stöd till kooperativ utveckling inte helt tagits i anspråk. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en reservation om

865 000 kronor på det äldre reservationsanslaget för samma ändamål. Detta beror i huvudsak på en tidsförskjutning mellan beslut och utbetalning av bidrag.

Anslaget disponeras idag för statsbidrag till kooperativ utveckling. Föreskrifter om detta finns i förordningen (1993:569) om statsbidrag till kooperativ utveckling. Statsbidrag kan enligt förordningen ges till kostnadsfri information och rådgivning om kooperativt företagande.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Regeringen har beslutat om riktlinjer för stödet till kooperativ utveckling. De redovisade målen är att öka sysselsättningen genom bildande av kooperativa företag samt säkerställa en jämn tillgång till kooperativ rådgivning av hög kvalitet i hela landet. De verksamhetsmål som redovisas i riktlinjerna för stödet är att ge allmänheten tillgång till information om den kooperativa företagsformen, att rikta rådgivningsinsatserna till bildande av kooperativa företag som skapar nya arbetstillfällen samt främja utvecklingen av kooperativa verksamheter som stärker medborgarnas inflytande som medborgare och konsument.

Stödet fördelas till för närvarande 24 lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) som finns utspridda i landet. De lokala kooperativa utvecklingscentrumen fungerar som en del av partnerskapet i länen i syfte att skapa tillväxt och ökad välfärd. Dessa har till uppgift att sprida information om den kooperativa företagsformen samt ge stöd och råd till personer som vill starta nya företag. LKU:na skall återrapportera verksamheten utifrån de riktlinjer för stödet som angivits ovan. Första återrapporteringstillfället utifrån de nya riktlinjerna blir i början av år 1999 baserat på 1998 års verksamhet.

Resultatet för år 1997 visar bl.a. att verksamheten vid LKU under året omsatte över 50 miljoner kronor, varav en femtedel utgjordes av statsbidrag. Genom stöd från LKU bildades under år 1997 drygt 300 kooperativa företag med totalt ca 1 000 nya arbetstillfällen.

För år 1998 har 14 miljoner kronor ur anslaget fördelats till landets 24 LKU för kostnadsfri information och rådgivning samt 2,5 miljoner till centrala åtgärder för att bl.a. öka kunskapen om den kooperativa företagsformen bland de myn-

digheter och andra organ som har till uppgift att stödja nyföretagande. Som ett led i detta har regeringen beslutat att under hösten 1998 genomföra pilotsatsningar i Västra Götaland och Blekinge län. Pilotprojekten kommer att utvärderas av Statskontoret.

### Slutsatser

Regeringen ser som en av sina mest prioriterade uppgifter att underlätta start av småföretag och därmed öka sysselsättningen. Rapporter från bl.a. Statskontoret visar att intresset för kooperativt nyföretagande är stort, inte minst bland kvinnor, och att nya arbetstillfällen kan skapas till en låg kostnad för staten. Regeringen ser det som viktigt att stärka kunskapsbildningen om den kooperativa företagsformen samt öka kunskapen om kooperativt företagande hos i första hand myndigheter och andra organ som har till uppgift att stödja nyföretagande. Regeringen anser det viktigt att erfarenheterna från de två pilotprojekten som genomförs i Västra Götalands län respektive Blekinge län tillgodogörs inför den stora informationsinsatsen i hela landet under år 1999. Informationsinsatsen är ett viktigt led i att förbereda arbetet med de regionala tillväxtavtalen inför dess start år 2000. I bl.a. dessa spelar lokala kooperativa utvecklingscentrumen (LKU) en viktig roll som representanter för den sociala ekonomin.

Regeringen anser att statsbidraget till kooperativ utveckling liksom tidigare bör koncentreras till kostnadsfri information och rådgivning. En viss del av medlen bör dock i likhet med föregående år kunna användas för gemensamma insatser som syftar till att sprida information om kooperativt företagande. Vissa medel bör även användas till gemensam kompetensutveckling för LKU-systemet.

Stödet till kooperativ utveckling fördelas i dag genom beslut av regeringen. Regeringens ambition är dock att ansvaret för fördelningen av stödet skall överföras till lämplig myndighet från och med år 2000 då den pågående informationsinsatsen om kooperativt nyföretagande beräknas att ha nått fullt genomslag.

## A4 Turistfrämjande

**Tabell 3.4**
*Tusental kronor*

1997	Utfall	78 407	Anslags- sparande	2 967
1998	Anslag	80 096	Utgifts- prognos	83 063
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>80 511</b>		
2000	Beräknat	81 902 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	83 441 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup>Motsvarar 80 511 tkr i 1999 års prisnivå.

<sup>2</sup>Motsvarar 80 511 tkr i 1999 års prisnivå.

Turistdelegationen är central förvaltningsmyndighet för turistfrågor.

Verksamheten inom turistområdet bedrivs dels i Turistdelegationen, dels i det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB.

### Regeringens överväganden

#### Resultatinformation

Sveriges Rese- och Turistråd AB svarar för övergripande marknadsföring och information utomlands av Sverige som turistland. Under 1997 ökade den statliga satsningen på internationell turistmarknadsföring i syfte att bidra till att öka tillväxten och antalet sysselsättningstillfällen. Turismens betydelse för tillväxten och sysselsättningen kan avläsas i turistsatelliträkenskaperna. Resultatet för 1997 redovisas först i mars 1999.

Turistdelegationen har på regeringens uppdrag genomfört riktade studier av förutsättningarna för utveckling av svensk turism. Uppdraget redovisades i maj 1998. Turistdelegationens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

#### Slutsatser

**Beräkning av anslaget för 1999**
*Tusental kronor*

Anslag 1998	80 096
Pris- och löneomräkning	437
Justering av premier	-22
<b>Förslag 1999</b>	<b>80 511</b>

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerings har gjorts av

den justering som genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades.

Det av riksdagen våren 1995 beslutade övergripande målet för turistpolitiken, att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring, bör ligga fast.

De strategiska riktlinjer som lagts fram i det handlingsprogram som Turistdelegationen utarbetat bör även fortsättningsvis utgöra en grund för arbetet med att utveckla den svenska turistnäringen.

I samband med bildandet av Sveriges Rese- och Turistråd AB upprättades ett avtal mellan staten och turistnäringen. Neringen har bidragit med finansiering av marknadsföringsprojekt men har under 1997 inte medverkat i finansieringen av verksamheten i bolaget i enlighet med avtalet. Regeringen avser därför att omförhandla den del i avtalet som behandlar finansieringen av bolagets verksamhet så att denna tydliggörs.

## A5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

**Tabell 3.5**
*Tusental kronor*

1997	Utfall	187 257 <sup>1</sup>	Anslags- sparande	16 024
1998	Anslag	184 093 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos	190 615
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>187 993</b>		
2000	Beräknat	127 778 <sup>2,3</sup>		
2001	Beräknat	129 791 <sup>4</sup>		

<sup>1</sup>Beloppet avser sammanslagning av förvaltningsanslagen för Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Statens oljelager (SOL)

<sup>2</sup>Fr.o.m. år 2000 ingår ej medel till förvaltning av statens oljelager

<sup>3</sup>Motsvarar 125 524 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>4</sup>Motsvarar 125 524 tkr i 1999 års prisnivå

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering. I detta ingår bl.a. att vara chefsmyndighet för Bergsstaten, den myndighet som utfärdar tillstånd och bedriver tillsyn enligt minerallagen (1991:45). SGU förvaltar och miljösäkrar sedan 1998 statens civila beredskapslager av olja för krigssituationer inkl. anläggningar och

annan statlig egendom som används för lagringen.

Myndighetens anslagssparande beror på den ekonomiska saneringen inom SGU vilket inneburit kraftiga neddragningar i såväl drift som investeringar. För oljelagringsdelen har uthyrningsverksamhet och försäljning av materiel givit högre intäkter än budgeterat.

Under utgiftsområde 6, anslag B 10, funktionen Energiförsörjning har redogjorts för en senarelagd avveckling av tre oljelagringsanläggningar, som är av särskild betydelse från beredskapssynpunkt. Regeringen gör bedömningen att dessa anläggningar bör behållas i funktionsdugligt skick t.o.m. år 2004.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Det långsiktiga målet för SGU uttrycks genom att en viss andel av landets yta skall vara täckt med olika typer av geologisk information vid angivna målår, i flertalet fall långt in på 2000-talet. Med beaktande av produktivetsmålet på 1,5 procents förbättring per år, vilket inkluderats i de kortsiktiga verksamhetsmålen, kan konstateras att takten hittills följt planerna mot målpuppfyllelse. Detta innebär dock en fortsatt mycket låg täckningsgrad vad gäller geologisk information. Regeringen har därför uppdragit åt SGU att föreslå hur användarnas behov av geologisk information inom ramen för befintliga resurser skall kunna tillgodoses snabbare än för närvarande.

SGU:s geoinformation kan grovt indelas i tre nivåer

- Lokal nivå. Relativt tät och detaljerad information. Den nuvarande karteringen är i stor utsträckning på denna nivå. Berggrunds- och jordartskartor i skala 1:50 000 samt baskartorna för prospektering i skala 1:50 000 eller 1:100 000 är exempel härpå.
- Regional nivå. Utgörs antingen av en glesare insamlad information än den på lokal nivå eller av en generalisering eller urval i den lokala nivån. SGU arbetar för närvarande även på denna nivå. Exempel är länskartor (skala 1:250 000) av olika slag samt de översiktliga berggrundskartorna i södra Sverige.
- Nationell nivå. Mycket gles eller generaliserad information. Exempel är kartorna i Sveriges Nationalatlas band Berg och Jord. Skalområdet är 1:1 miljon – 1:2,5 miljon.

Livslängden på geologisk information bedöms vara ca 30 år. Med nuvarande resurser och arbetsätt inriktat mot den lokala nivån kommer det att ta längre tid att täcka landet med information än informationens livslängd.

SGU har föreslagit att det framtida arbetet i större utsträckning än hittills inriktas mot en geologisk kartering på den regionala nivån. Det innebär att SGU år 2008 kan ha landstäckande informationsbaser för bl.a. berg, jord, inkl. kontinentalsockeln och grundvatten på denna ambitionsnivå.

Merparten av resurserna bör dock även fortsättningsvis satsas på den lokala nivån med tydlig prioritering efter användarbehov. Informationsinnehållet för olika områden bör kunna varieras. Likaså bör områdena få en mer flexibel avgränsning t.ex. efter kommungränser. När de regionala databaserna föreligger bör nya nationella geoinformationsbaser upprättas och kontinuerligt uppgraderas med avseende på det regionala arbetet.

**Tabell 3.6 Budget för uppdragsverksamhet vid SGU**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1997	20 028	-20 108	-80
(varav tjänsteexport)	4 400	-4 400	
Prognos 1998	18 420	-19 020	-600 <sup>1</sup>
(varav tjänsteexport)	1 700	-1 800	
Budget 1999	17 000	-16 900	100
(varav tjänsteexport)	1 500	-1 100	

<sup>1</sup> 700 ianspråkats av fonderade medel för utvecklingsinsatser.

### Slutsatser

#### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	184 093
Pris och löneomräkning	3 506
Justering av premier	394
<b>Förslag 1999</b>	<b>187 993</b>

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerande justering har gjorts av den justering som genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

SGU:s verksamhet har under året präglats dels av den nödvändiga ekonomiska saneringen och dels av sammanslagningen med Statens oljelager (SOL). Det har inneburit stora påfrestningar för såväl produktionen som för kompetensutveckling och andra framtidsinriktade satsningar. Detta är inte tillfredsställande och bör åtgärdas successivt under de kommande åren.

Regeringen har i denna proposition föreslagit ett mål för verksamhetsområdet näringspolitik. Regeringen avser att till SGU meddela nya långsiktiga mål för den geologiska undersökningsverksamheten. Verksamheten skall inriktas mot att nå en snabbare rikstäckning men på den regionala nivån i stället för den lokala nivån. Karteringen på den lokala nivån måste vara hårt behovsstyrd. Denna verksamhetsförändring beräknas kunna genomföras inom nuvarande anslagsram.

SGU fick i början av 1998 särskilda regionalpolitiska medel för att öka baskarteringen i de prospekteringsintressanta delarna av Sverige. Regeringen gör bedömningen att SGU under 1999 kan finansiera en förlängning av detta uppdrag inom anslaget ram.

För Bergsstaten gör regeringen bedömningen att handläggningstider på sex månader kommer att kunna nås under år 2000. Det är viktigt att Bergmästaren för en effektiv ämbetsutövning har goda och utvecklande kontakter med markägare, företag, kommuner och länsstyrelser.

## A6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

**Tabell 3.7**

*Tusental kronor*

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1997		3 601	1 259
1998	Anslag	4 687	4 164
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>4 786</b>	
2000	Beräknat	4 873	
2001	Beräknat	4 952	

Anslaget disponeras av SGU för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning. Anslagssparandet kommer av att FoU-projekten är fleråriga

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Under 1997 har 16 projekt av 48 ansökningar fått stöd. Under året har 9 forskningsprojekt slutförts och dokumenterats i särskilda rapporter. En ökande andel projekt behandlar miljögeologiska problem. Ett av de slutförda projekten redovisar metodik för elektrisk kartering av grundvattenmagasin att användas bl.a. för detektering av zoner med förorenat grundvatten. Resultaten visar på möjligheter att lokalisera nedgrävt avfall. Anslaget har inriktats mot tvärvetenskaplig forskning, vilken ger nya infallsvinklar och möjligheter att tillämpa ny forskningsmetodik för geodata.

### Slutsatser

#### Beräkning av anslaget för 1999

*Tusental kronor*

Anslag 1998	4 687
Pris och löneomräkning	99
<b>Förslag 1999</b>	<b>4 786</b>

Någon särskild statlig finansiering av prospekteringsinriktad geologisk forskning rörande malmer, industriella mineral och bergarter har inte funnits sedan NUTEK:s projekt prospekteringsinriktad malmgeologi upphörde vid årsskiftet 1994/95. Genom de medel som 1998 avsatts för prospekteringsinriktad malmgeologisk forskning från detta anslag kan viss verksamhet stimuleras. Regeringen noterar det därvid uppkommande problemet att finansiera projekt inom övriga angelägna områden då vissa redan beviljade projekt löper över flera år men anser att satsningen på prospekteringsinriktad FoU bör fortsätta.



## A7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.

**Tabell 3.8**

Tusental kronor

1998	Anslag <sup>1</sup>	77 000	Utgifts- prognos	43 430
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>35 000</b>		
2000	Beräknat	40 000		
2001	Beräknat	40 000		

<sup>1</sup> Anslaget uppfördes för första gången budgetåret 1998

Anslaget disponeras av Sveriges geologiska undersökning (SGU) för att täcka kostnaderna för efterbehandling av oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun.

Avvikelsen mellan tilldelat anslag och utgiftsprognos beror dels på att återstående arbeten i Adak, enligt planerna, skall utföras under senare år samt på långa prövningstider hos vattendomsstolarna, vilket fördröjer miljösäkringsprojekten.

### Regeringens överväganden

#### Resultatinformation

De kvantiteter av beredskapslager av olja som regeringen fastställt har sålts under året. I syfte att utnyttja tillgängliga lagringsutrymmen under avvecklingsperioden har viss kapacitet hyrts ut till externa intressenter och vissa tjänster har sålts. Detta har kunnat ske utan att försäljnings- och avvecklingsarbetet har försenats. Totalt förvaltades 39 anläggningar vid början av år 1997. Av dessa har en sålts senare. Saneringsprogram med s.k. hydraulisk avledning har utarbetats för 18 anläggningar, vilket är två fler än de krav som ställts.

#### Slutsatser

##### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	77 000
Anslagsminskning	42 000
<b>Förslag 1999</b>	<b>35 000</b>

Enligt prognosen för 1998 kommer 8 miljoner kronor som anslagssparande att tas i anspråk under kommande år för fortsatta återställningsarbeten i Adak.

Utförsäljning av petroleumprodukter kommer som planerat att slutföras under 1999. I och med att lagringsanläggningarna successivt töms inriktas verksamheten helt på miljösäkring. Avyttring av materiel i anläggningarna samt anläggningsförsäljning kommer att pågå under åren 1998 – 2000. Miljösäkringen kommer att löpa med kontrollprogram under avsevärd tid.

För miljösäkringen finns skäl att notera att de myndigheter som är tillståndsgivande enligt miljölagstiftningen har långa handläggningstider.

Regeringen har för avsikt att låta utreda förutsättningarna för att även vissa andra oljelagringsanläggningar inom den statliga sektorn kan förvaltas och miljösäkras av SGU.

### 3.6 Övrig statlig verksamhet

Inom näringspolitiken finns i dag ett flertal former av riskfinansiering som alla har till syfte att komplettera de privata marknaderna för lån, garantier och egenkapitalförsörjning.

Olika former av lån från ALMI utgör exempel på sådana statliga insatser. ALMI-koncernen arbetar med lån till dels växande småföretag, dels personer som startar helt nya företag, dels kvinnor som utvecklar sina befintliga eller nya företag. ALMI kan även lämna garantier för bl.a. lån.

Stiftelsen Norrlandsfonden har möjlighet att lämna skilda slag av lån med hög risk samt lånegarantier till främst småföretag i de fem norrlandslänen.

Stiftelsen Industrifonden, med ett kapital på sammanlagt ca 3,5 miljarder kronor, arbetar med att dels finansiera industriföretags produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt med bl.a. risklån och garantier, dels förstärka småföretags ägarkapital. Fonden har i dag olika slag av engagemang i ca 210 företag.

Stiftelsen Innovationscentrum har tilldelats 500 miljoner kronor från de f.d. löntagarfonderna. Medlen används främst för stöd till uppfinnare och innovatörer för produktutveckling i mycket tidiga skeden. Stödet lämnas i form av bl.a. villkorliga lån.



## 4 Teknologisk infrastruktur

### 4.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet Teknologisk infrastruktur återfinns ansvar för immaterial- och associationsrätt genom Patent- och registreringsverket (PRV), och Patentbesvärsrätten (PBR). Vidare återfinns ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll samt bidrag till riksmätplatserna genom Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC). För elsäkerhet och brand- och explosionssäkerhet ansvarar Elsäkerhetsverket respektive Sprängämnesinspektionen. Staten lämnar bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen genom SIS - Standardiseringen i Sverige. Uppgifter inom statens ansvar för provnings- och mätteknisk forskning och utveckling utförs av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP).

### 4.2 Utgiftsutvecklingen

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
160,3	155,5	160,2	191,9	179,8	182,7

<sup>1</sup> Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom sina budgetramar. Riksmätplatserna har svårigheter att uppnå målsättningen på grund av medelsbrist.

#### Förändringar

I enlighet med 1998 års ekonomiska vårproposition tillförs år 1999 från Marknadsplats Europa under anslaget E2 15 miljoner kronor engångsvis för investeringar, kompetensökning och samordning inom riksmätplatssystemet. Ett nytt ramanslag om 9,4 miljoner kronor föreslås till Patent- och registreringsverket. Anslaget är avsett för fortsatt statlig medverkan för finansiering av verksamhet som för närvarande handhas av Domstolsverket avseende likvidation av företag. För att finansiera kostnaderna för detta överförs motsvarande medel från Justitiedepartementet.

#### Mål

Mål för verksamhetsområde Teknologisk infrastruktur är att

- erbjuda en ändamålsenlig och kvalitativt högstående service i immaterial- och associationsrättsliga frågor,
- utveckla system som underlättar internationella erkännanden av provningar och certifieringar,
- bidra till att öppna marknader,
- bidra till statens ansvar när det gäller medborgarnas skydd för liv, hälsa, egendom och miljö.

#### Prioriteringar

Hittillsvarande prioriteringar ligger fast.

## 4.3 Resultatbedömning

### 4.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

PRV har levererat serviceinriktade tjänster inom sina verksamhetsområden: patent, varumärken, mönster, namn, periodisk skrift, bolags- och uppdragsverksamhet. Efterfrågan inom de olika verksamhetsområdena har varit hög. Myndigheten genomför därför ständiga rationaliseringar beträffande handläggningsrutiner och registerhantering. Regeringens beslut att flytta varumärkesavdelningen till Söderhamn medförde kompetensförlust. Medelbehandlingstiden vid utgången av 1997 uppgick till ca 20 månader. Handläggningstiden för mönsterärenden (som följde med i Söderhamnsflytten) ökade från de i regleringsbrevet angivna 11 månaderna till 11,6 månader. Intresset för patent som skyddsform ökar mycket p.g.a. en allt snabbare teknikutveckling och borttagandet av olika typer av handelshinder och delvis nya sätt att använda sig av patentsystemet.

Antalet inkommande patentmål till PBR har minskat under en rad år. Detta beror framför allt på att andelen av PRV avslagna patentansökningar markant gått ner. Under en 10-årsperiod har avslagna ansökningar minskat från ca 9 till 2 %. Antalet tekniska ledamöter i domstolen har därför minskat från 13 till f.n. 6. Under de första åren på 1990-talet överklagades 2 – 3 % av PRV:s samtliga beslut i varumärkesärenden. År 1996 var motsvarande siffra 4 % och 1997 drygt 7 %. Svårigheterna att göra en prognos av tillströmningen av nya varumärkesmål till domstolen ökas av ovissheten om i vilken omfattning internationella varumärkesansökningar enligt Madridprotokollet kommer att överklagas. Inom regeringskansliet övervägs sedan flera år frågan om PBR:s fortbestånd som självständig specialdomstol vid sidan av de båda allmänna domstolsorganisationerna. Regeringen avser att utreda hur domstolens framtid på sikt skall se ut och om det går att sammanföra immaterialrättsliga mål i de allmänna domstolarna med de mål som PBR handlägger.

Efterfrågan på ackrediteringar från SWEDAC har ökat med påföljande nyanställningar. Arbetet med den internationella samstämmigheten i kontrollformsfrågor, mätteknik m.m. ökar i betydelse och blir mer resurskrävande. Harmoniseringssträvandena har positiva effekter för svenskt näringsliv.

Riksmätplatserna har svårighet att uppnå målsättningen vad gäller hög standard på grund av medelsbrist. Anslaget räcker inte för nyanskaffningar av instrument eller FoU. Utredningar och internationella studier pekar på att anslagsnivån borde fördubblas. För utnyttjande av synergier i den gemensamma tekniken och för kritisk storlek i verksamheten är det lämpligt att ha riksmätplatsfunktionerna samlade i så stor utsträckning som möjligt.

Genom bidrag till provnings- och mätteknisk FoU medverkar staten till framtagande av provningsmetoder och mätteknik som ligger till grund för bedömningar och fastställande av säkerhetsnivåer, hållfasthet, risker m.m. för främst produkter. I regelverk hänvisas till provningsmetoder för att visa om produkten uppfyller väsentliga krav. Detta sker genom s.k. bedömning av överensstämmelse av oberoende och ofta ackrediterade kontrollorgan.

Standardiseringsverksamheten skall bidra till att öppna marknader, höja produktiviteten och konkurrenskraften hos svenskt näringsliv samt bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa och miljö tillgodoses.

Elsäkerhetsverksamheten bedrivs för att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Inom området som rör brandfarliga och explosiva varor verkar Sprängämnesinspektionen för att förebygga att personer och egendom kommer till skada vid hantering av sådana varor. Regeringen har för avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att se över reglerna för hantering av pyrotekniska varor.

### 4.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

Under 1997 avgjordes på PRV 20 % fler nationella patentansökningar än under 1996. Skälen till det är ökad arbets- och kostnadsproduktivitet. Under åren 1997 – 1999 byter bolagsavdelningen hela sitt teknikstöd genom det omfattande projektet BOLIT som beräknas kosta 175 miljoner kronor. Under perioden 1999 – 2000

kommer den översyn av aktiebolags- och redovisningslagstiftningen som pågått under några år att leda till förändringar i gällande regelverk. En del av förändringarna kommer sannolikt att påverka bolagsavdelningen.

Betydande arbete läggs ned i den internationella utformning av kontrollordningar och införande av dessa i svenska regelverk. Samrådet mellan SWEDAC och andra myndigheter vid utfärdande av tekniska kontrollordningar har därvid upparbetats och fungerar väl. Det finns emellertid fortfarande några myndigheter som föreskriver om kontroll hos organ i monopolställning. Myndigheternas kontroll av att produkter uppfyller föreskrivna väsentliga krav, sk. marknadskontroll, behöver stärkas genom ökad samordning och transperens, såväl nationellt som mellan EES-länderna. SWEDAC har här en samordningsroll.

Ytterligare medel bör tillföras riksmätplatsverksamheten och denna bör huvudsakligen koncentreras till helstatliga Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB. Därigenom skapas en sammanhållen verksamhet, gemensam forskningsmiljö och en klar ansvarsfördelning – ett nationellt metrologiskt institut - i likhet med vad som är fallet i många andra länder. Regeringen anser också att ett system med ackrediterade referenslaboratorier inom kemiområdet skall införas. Dessa skall bl.a. kunna tillhandahålla referensmaterial för jämförelseanalyser av olika kemikalier.

Bidrag till standardiseringsverksamhet lämnas bl.a. för att bibehålla och utveckla en standardiseringsorganisation som är tillgänglig för alla intresserade parter i Sverige och som kan driva svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet.

Inom elsäkerhetsområdet har föreskrifter utarbetats som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. En översyn har genomförts av deltagande i standardiseringsarbetet för att öka effektiviteten och skapa ett bättre underlag för prioritering, styrning och samordning. Vad beträffar tillsyn av elanläggningar har arbetet inriktats mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Tillsynen på elmaterielområdet tillser att föreskrifter

om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs.

Inom området som rör brandfarliga och explosiva varor har regler utarbetats i form av föreskrifter och allmänna råd för hantering och import av sådana varor. Ett betydande arbete har också lagts ned på anpassning till EU:s regler. Tillsynen har inriktats på att se till att berörda arbetsgivare planerar, organiserar, leder och kontrollerar sin verksamhet på ett sätt som säkerställer en så långt möjligt olycksfri hantering av brandfarliga och explosiva varor. Antalet ansökningar om tillstånd till hantering av explosiva varor som Sprängämnesinspektionen prövar har ökat markant. Godkännandeverksamhet har innefattat bl.a. handläggning av ansökningar vad gäller godkännande och klassificering av explosiva varor, godkännande av konstruktioner till förvaringsutrymmen för explosiv vara samt granskning av underlag för typgodkännande av cisterner och tillbehör. Antalet produkter som kommit in för godkännande har ökat drastiskt under perioden. Vad beträffar utredningar m.m. har insatser utförts dels i utredningar av olyckor och tillbud, dels i verksamhetsövergripande nationella och internationella arbetsgrupper.

#### 4.3.3 Effekter av de statliga insatserna

Strävanden att effektivisera ärendehandläggningen, förbättra informationen till näringslivet och det kommande millenieskiftet medför en koncentration av IT-utveckling under 1998 och 1999 som i sin tur innebär en påfrestning på PRV:s ekonomi. Rationaliseringsvinsterna väntas dock finansiera dessa projekt inom 3 – 5 år.

Verksamheter inom områdena teknisk provning och kontroll samt ackreditering har bedrivits med sådan inriktning att de uppsatta målen uppnåtts.

Att färdigpackade varor innehåller angivna mängduppgifter kontrolleras genom kampanjer. Över en tredjedel av de kontrollerade varumärken innehöll genomsnittligt mindre mängder än vad som angivits på förpackningarna. Undermängderna påtalades och bristerna har i de allra flesta fall åtgärdats.

Genom att harmonisera och fastställa metoderna i tekniska föreskrifter eller standarder undviks tekniska handelshinder. Bidrag lämnas till helstatliga Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB. Verksamheten, som är tvärvetenskaplig och i hög grad tillämpad, bedrivs i

mycket bred samverkan med nationella och internationella forskningsaktörer, standardiseringen, myndigheter och industrin. Resultaten utvärderas systematiskt och ges en bred spridning.

Den svenska standardiseringsorganisationen har trots krympande statliga bidrag hittills relativt väl klarat en volymökning inom globalt och europeiskt standardiseringsarbete. Ca 95% av ny svensk standard utgörs av standarder som antagits i det europeiska eller globala standardiseringsarbetet.

Av de produkter som tagits ut för marknads-kontrollprovning på elmaterielområdet har en stor del haft sådana säkerhetsbrister att beslut fattas om försäljningsförbud eller andra krav på åtgärder och därmed har farliga produkter förhindrats att komma till användning.

Under perioden har de flesta tillsynsbesöken som Sprängämnesinspektionen deltagit i resulterat i påpekanden i form av s.k. inspektionsmeddelanden. Inget av tillsynsbesöken har lett till att föreläggande eller förbud behövts meddelas.

#### 4.3.4 Slutsatser

De verksamheter som redovisas inom verksamhetsområdet Teknologisk infrastruktur bör den kommande perioden bedrivas enligt samma inriktning som gäller för budgetåret 1998. Regeringen föreslår åtgärder för att stärka och samordna riksmätplatssystemet, förstärkning av SWEDAC:s myndighetsverksamhet samt inom områdena provnings- och mätteknisk FoU, standardisering m.m.

#### 4.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte anfört några inläggningar i sin revisionsberättelse för de verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde avseende räkenskapsåret 1997 utom vad beträffar SWEDAC och Sprängämnesinspektionen där Riksrevisionsverket anför att resultatredovisningen inte uppfyller väsentliga återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet. Regeringens bedömning och åtgärder med anledning av revisionens iakttagelser redovisas under anslagen B2 SWEDAC Myndighetsverksamhet och B5 Sprängämnesinspektionen.

## 4.5 Anslag

### B1 Patentbesvärsträtten

**Tabell 4.1**

Tusental kronor

1997	Utfall	10 960	Anslags-sparande	1 375
1998	Anslag	12 237	Utgifts-prognos	12 235
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>11 801</b>		
2000	Beräknat	12 017		
2001	Beräknat	12 189		

1 Motsvarar 11 801 tkr i 1999 års prisnivå

2 Motsvarar 11 801 tkr i 1999 års prisnivå

Patentbesvärsträtten (PBR) är en fristående förvaltningsdomstol med uppgift att pröva överklaganden av beslut av Patent- och registreringsverket (PRV) enligt vad som föreskrivs i patentlagen eller med stöd därav utfärdade bestämmelser, samt i mönsterskyddslagen, varumärkeslagen, namnlagen och lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Vidare prövar PBR överklagande av beslut av statens växtsortnämnd enligt vad som föreskrivs i växtförädlarrättslagen.

Anslaget motsvaras av inbetalningar från Patent- och registreringsverket till inkomsttitel 2529. Avgifter vid Patent- och registreringsverket. PRV:s verksamhet med patent, varumärken, mönster skall ge ett överskott motsvarande kostnaderna för Patentbesvärsträtten.

#### Regeringens överväganden

##### Resultatinformation

Verksamhetsmålen har uppnåtts för patentmålen. För övriga mål var balansen i stort sett oförändrad. Målet om en minskning av balansen med 5% har inte uppnåtts. Det finns dock goda förutsättningar för att målen skall kunna nås i fortsättningen. Inom verksamhetsgrenen patentmål har PBR redovisat att minskningen av målbalansen fortsätter. PBR minskade därför antalet tekniker i domstolen med en tjänst under 1997. Medelbehandlingstiden sjönk från 1,3 år till 0,9 år, att jämföra med regleringsbrevets mål på 1,5 år. Arbetsproduktiviteten ökade marginellt. Antalet inkommande mål ligger kvar på en låg nivå. Verksamhetsgrenen övriga mål innefattar varumärken (86%), mönster (11%), släktnamn och

utgivningsbevis. Tillströmningen inom de tre senare kategorierna är tämligen konstant medan varumärkesmålen ökade mer än beräknat. Arbetsproduktiviteten sjönk med ca 8%. PBR förklarar detta med bl.a. personalbyte samtidigt som varumärkesmålen numera kräver mer tid p.g.a. det ökade behovet av att beakta rättsutvecklingen internationellt.

## Slutsatser

### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	12 237
Pris- och löneomräkning	244
Justering av premier	-119
Överföring till anslag inom utgiftsområde 24	-561
<b>Förslag 1999</b>	<b>11 801</b>

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under den kommande perioden bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för arbetet för budgetåret 1998. Regeringen avser att utreda hur domstolens framtid på sikt skall se ut och om det går att sammanföra immaterialrättsliga mål i de allmänna domstolarna med de mål som Patentbesvärsträtten handlägger.

Verksamheten kan drivas vidare med ett något minskat anslag. Anslagsnivån har kompensrats för inflation genom pris- och löneomräkning.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerings har gjorts av den justering som genomfördes av anslagen för 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## B2 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tabell 4.2

Tusental kronor

1997	Utfall	14 427 <sup>1</sup>	Anslags-sparande	4 879
1998	Anslag	12 536	Utgifts-prognos	14 500
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>16 103</b>		
2000	Beräknat	16 390 <sup>2</sup>		
2001	Beräknat	16 659 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup>Avser anslagsförbrukning, exkl. ackumulerat anslagssparande från avgiftsfinansierad legal mätteknik (3 640 tkr).

<sup>2</sup> Motsvarar 16 103 tkr i 1999 årsprisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 16 103 tkr i 1999 årsprisnivå.

SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll och nationellt ackrediteringsorgan för laboratorier och för certifierings-, provnings- och besiktningsorgan. Myndighetsverksamheten omfattar horisontellt ansvar inom områdena kontrollordningar för bedömning av överensstämmelse och samordning av den totala marknadskontrollen (ett 20-tal myndigheters tillsyn på marknaden av att produkter uppfyller väsentliga säkerhets-, miljö och hälsokrav) i Sverige. SWEDAC har dessutom sektorsansvar för legal mätteknik, att varor håller mått och vikt, samt ädelmetallkontrollen.

Systemet för provning och kontroll har av historiska skäl olika uppbyggnad i EU:s medlemsstater. Principen om ömsesidigt erkännande har därför ännu inte fått tillräckligt genomslag. Bedömning av överensstämmelse mot väsentliga krav kräver enhetlig tillämpning av regelverk, likartade ackrediteringssystem, samordnad marknadskontroll/tillsyn avseende felaktig CE-märkning m.m. Brister i systemet påverkar den fria varuörligheten, konkurrensen och produktsäkerheten.

### Uppdragsverksamhet (ackreditering m.m.)

SWEDAC bedriver en betydande uppdragsverksamhet (ackreditering m.m.) som syftar till att uppnå acceptans av och förtroende för svenska provningar, certifieringar och andra bevis om överensstämmelse. Ackreditering innebär provning och bekräftelse av kompetens hos kontrollorgan med fortgående tillsyn och förnyade bedömningar.

Akrediteringsverksamheten svarar för drygt 75% av SWEDAC:s omsättning. Omfattningen och komplexiteten i verksamheten, som bl.a. bygger på internationella standarder, varierar kraftigt mellan akrediteringsområden.

Som akrediteringsorgan har SWEDAC att i internt och externt arbete uppfylla högt ställda kvalitetskrav och genomgår härför internationella kvalitetsrevisioner. SWEDAC:s kvalitetsystem omfattar såväl akrediteringsverksamheten som myndighetsdelen.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

SWEDAC samordnar, övervakar, ger råd och informerar i provnings- och kontrollfrågor till myndigheter. Därigenom får man en enhetlighet i kontrollordningarna och dess uppbyggnad. Detta har varit särskilt påtagligt för de EG-direktiv som utformats enligt den nya metoden. I äldre direktiv är ordningarna för provning och kontroll olikartade, vilket kan ge en ökad komplexitet och svårillgänglighet. Näringslivet, särskilt de mindre företagen, har behov av ökade informationsinsatser.

Åtta myndigheter har kvar någon eller några föreskrifter som hänvisar till kontroll hos organ i monopolställning. Exempel på system som nyligen öppnats gäller luftvärdighet för militära luftfartyg och virkesmätning. Ädelmetallkontrollen är under översyn (se nedan). Områden som kvarstår finns inom bl.a. transportområdet och jordbruk/livsmedel. Tveksamhet finns hos vissa myndigheter att lämna över uppgifterna till kommersiella företag. Hinder som redovisas är svårigheter att etablera en marknad för ackrediterade provningsorgan på vissa områden.

För att säkerställa att CE-märkta produkter uppfyller fastställda och väsentliga säkerhets-, miljö- och hälsokrav bedriver föreskrivande myndigheter sk. marknadskontroll. SWEDAC är ansvarigt för att samordna och stödja myndigheternas kontroll på den svenska marknaden.

Regeringen avser att under våren 1999 återkomma till riksdagen med en särskild skrivelse som mer utförligt behandlar erfarenheter från omställningen av det svenska provnings- och kontrollsystemet sedan 1993, med anledning av EES-avtalet och den framtida inriktningen.

På regeringens uppdrag har SWEDAC utrett och föreslagit en ytterligare EG-anpassning och

införandet av ett öppet system (under konkurrens) för den svenska ädelmetallkontrollen. Utredningen remissbehandlas för närvarande och förslagen föranleder lagändringar.

SWEDAC har i sitt tillsynsarbete av färdigpackade varor påtalat brister som avser undermängder eller felaktig märkning för ett flertal olika förpackare. Det är andra gången som en marknadskontroll genomförs (tidigare 1995 – 1996). Hos de flesta av varumärkena som då uppvisade undermängder är bristerna idag åtgärdade. Den förbättring som skett visar att kontrollen och den modell som används gett god effekt. Resultatet från marknadskontrollen har publicerats.

Inom uppdragsverksamheten har SWEDAC ackrediterat närmare 3 000 organ i Sverige för olika uppgifter. Antalet anmälda organ är nu 16 med uppgifter inom drygt 20 direktiv enligt nya metoden. Direktiven berör 20 – 30% av alla produkter som finns på marknaden. Antalet ackrediterade laboratorier, certifieringsorgan och besiktningsorgan har under senaste året växt långsammare. Tillväxt förutses inom certifiering av personal inom skilda branscher, bl.a. miljöömrådet och informationssäkerhet. Målsättningen att genomföra ackreditering inom ramen för högst 3 månaders arbetstid har uppfyllts.

**Tabell 4.3 Budget för uppdragsfinansierad verksamhet - ackreditering**

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1997	53 489	54 683	- 1 194
(varav tjänsteexport)	2 400	2 400	0
Prognos 1998	58 900	61 500	- 2 600
(varav tjänsteexport)	2 400	2 400	0
Budget 1999	62 900	64 600	- 1 700
(varav tjänsteexport)	2 600	2 600	0
Budget 2000	64 000	65 500	- 1 500
Budget 2001	65 500	65 500	0

Uppdragsverksamheten är helt självfinansierad. Intäkterna har under 1997 ökat med 13% och kostnaderna med 12%. Intäktsökningen beror huvudsakligen på volymökning då någon prisökning inte genomförts under året. Kostnadsökningarna beror främst på personalökning samt ökade konsultinsatser. Betydande resurser har åtgått för introduktion av ny personal. Prissättningen ligger på en genomsnittlig europeisk nivå. Arbetsinsatsen med bedömning och anmälan av



provnings- och certifieringsorgan för fullgörande av tekniska kontrolluppgifter enligt EG-rättsakter (anmälda organ) har kunnat minska. Å andra sidan medför de av EU framförhandlade MRA-avtalen nya arbetsuppgifter.

### Regeringens bedömning med anledning av revisorernas iakttagelser

Riksrevisionsverket bedömer att resultatredovisningen inte uppfyller väsentliga återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet. Det har i allt väsentligt avsett brister i rapporteringen avseende uppnådda prestationer, produktivitet och effekter. Skälet är till stor del beroende på att myndigheten under ett utvecklingsarbete med införande av nya mål och rapporteringskrav inte hunnit integrera nya rutiner för denna typ av redovisning i ekonomi- och kvalitetssystem. Detta har nu åtgärdats och integrering sker även i det miljöledningssystem som är under uppbyggnad.

Förutom den rapportering som lämnas till regeringen i årsredovisningen har SWEDAC enligt nämnda och tidigare (1996 och 1997) regleringsbrev avgivit särskilda redogörelser om marknadskontrollen samt uppföljningar om införandet av kontrollordningar i öppna system. Därutöver lämnas löpande rapportering avseende genomförda marknadskontroller inom legal mätteknik. Nyligen har även avgetts en utredning om ädelmetallkontrollen. Regeringen bedömer därför att den sammantagna rapporteringen från SWEDAC inom dessa områden, som täcker en stor del av myndighetsverksamheten, väl uppfyller kravet på återrapportering och att ytterligare åtgärder därför inte behöver vidtas.

### Slutsatser

#### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	12 536
Pris- och löneökning	238
Överföring från anslag inom UO 24	561
Överföring från det tidigare anslaget E3 Exportkreditnämnden	2 750
Justering av premier	18
<b>Förslag 1999</b>	<b>16 103</b>

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under den kommande perioden bör bedrivas enligt de mål som fastställs för SWEDAC:s myndighets- och uppdragsverksamhet för budgetåret 1998.

Anslagsnivån har kompenserats för inflation genom pris- och löneomräkning samt justering av premier. Regeringens beräkning av anslaget innebär en ökning jämfört med 1998 för att dels kunna bedriva verksamheten på dagens nivå då möjligheten att utnyttja anslagssparandet beräknas vara uttömd i och med 1998 års utgång, dels utöka aktiviteterna inom bland annat områdena marknadskontroll, införande av MRA-avtal och ökad information till näringslivet.

### B3 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser

Tabell 4.4

Tusental kronor

1997	Utfall	8 760		
1998	Anslag	8 271	Utgifts- prognos	8 271
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>24 947</b>		
2000	Beräknat	9 947		
2001	Beräknat	9 947		

Anslaget disponeras av SWEDAC för bidrag till riksmätplatserna. Upprätthållande och finansiering av primärmetrologi är ett offentligt åtagande i samtliga europeiska och flertalet andra industriländer. I Sverige handhas denna uppgift av riksmätplatser utsedda av regeringen. I SWEDAC:s uppgifter ingår ett övergripande samordnings- och medelfördelningsansvar för investeringar och underhåll av utrustning hos riksmätplatserna, att utöva tillsyn samt att planera normaliehallningsinsatserna inom området. En riksmätplats har inom sitt ansvarsområde den högsta kompetensen och bästa utrustningen i landet för att ge tillgång till spårbara mätningar.

Bakom den samhälleliga verksamheten ligger ett stort antal mätningar. Exempelvis behöver trafiken, handeln, den vetenskapliga forskningen, industrin, hälsovården och miljövården tillförlitliga mätningar för att kunna fungera. Mätningar har också en avsevärd betydelse inom det ekonomiska livet. Industrins internationella konkurrenskraft kräver korrekta och tillförlitliga mät-

ningar för att högklassiga och tekniskt avancerade produkter och tjänster skall produceras. Tillgång till noggranna och spårbara mätningar ger ökad kvalitet och därmed minskade kassationer. Alla material, produkter och processer karakteriseras med hjälp av mätbara storheter. Den vetenskapsgren som behandlar mätning i allmänhet, måttenheter och deras mätnormaler, mätmetoder, mätinstrument och bedömning av mätresultatens noggrannhet och tillförlitlighet kallas metrologi.

I Sverige finns fyra riksmätplatser som sammantaget ombesörjer landets primära behov av säkerställd och spårbar mätteknik, omfattande ett 40-tal tekniska storheter. Dessa finns hos Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP), Flygtekniska försöksanstalten (FFA), Celsius Metech AB (namnändrat från FFV Mätteknik AB) och Statens strålskyddsinstitut (SSI).

## **Regeringens överväganden**

### **Resultatbedömning**

Av tidigare utredningar och redovisningar framgår att riksmätplatserna har svårigheter att uppnå målsättningen vad gäller en hög standard på grund av medelsbrist. Utbudet av fysikaliska storheter bedöms vara av tillräcklig omfattning och relevans samt medelsanvändningen effektiv. Forskningsaktiviteten bedöms inte vara tillräcklig.

### **Den framtida organisationen**

Den tekniska utvecklingen går mot realisering av måttenheter med hjälp av grundläggande fysikaliska fenomen vilket ställer allt högre krav på riksmätplatsernas egen kompetensutveckling och ökade forskningsinsatser. För utnyttjande av synergier i den gemensamma tekniken och för att få kritisk storlek i verksamheten är det lämpligt att ha riksmätplatsfunktionerna samlade i så stor utsträckning som möjligt.

Regeringen anser att riksmätplatsorganisationen bör koncentreras och ges ett tydligt huvudmannaskap hos helstatliga Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP). Därigenom bildas en sammanhållen verksamhet, gemensam forskningsmiljö och klar ansvarsfördelning - ett "nationellt metrologiskt institut" inom SP - i likhet med vad som är fallet i många andra länder.

Det råder en bred uppslutning om att riksmätplatsverksamheten hos SSI inte skall omfattas av koncentrationen eller huvudmannaskapet. Ett närmare och övergripande samarbete bör däremot etableras mellan SP och SSI inom områden som kan gagna verksamheterna.

För att åstadkomma denna koncentration avser regeringen att genom ändring i förordningen (1989:527) om mätplatser upphäva Celsius Metech AB:s och FFA:s funktion som riksmätplatser. Den utrustning som staten äger och under åren finansierat genom bidraget till riksmätplatser kommer att ställas till SP:s förfogande. Av det underlag som inhämtats och efter överläggningar mellan parterna gör regeringen bedömningen att en fysisk flyttning av riksmätplatsverksamheten hos Celsius Metech AB till SP i Borås bör genomföras snarast möjligt medan metrologiverksamheten hos FFA under en övergångsperiod bedrivs i Bromma enligt avtal mellan myndigheten och SP. Personalkonsekvenser och andra negativa effekter på verksamheten borde därmed kunna begränsas. Flyttningen av primärmetrologin från Arboga berör ett fåtal personer som kommer att erbjudas anställning hos SP. Mycket talar också för att de kan kvarstå hos sina nuvarande arbetsgivare då efterfrågan på kalibreringstjänster ökar. Flyttningen ger övergångsvis ett visst kunskapsgap, men på något års sikt bedöms dagens nivå kunna höjas.

Ett särskilt råd bör knytas till SP med mätteknisk expertis från industri, kalibreringslaboratorium, myndigheter, handel och forskning. Regeringen bedömer att området har en sådan karaktär, komplexitet och i många fall hög teknisk nivå för att kunna motivera ett särskilt rådgivande forum med experter. Rådet, som snarast bör tillsättas av SP i samråd med SWEDAC och industrin, skall vara rådgivande inom primärmetrologin. Detta gäller särskilt användningen av de statliga medlen för bl.a. internationell spårbarhet, anskaffning och underhåll av utrustning samt forskning och utveckling inom området. Rådet skall också uttala sig om primärmetrologins omfattning och relevans samt hur väl Sverige uppfyller internationella åtaganden inom området. SSI bör ingå i rådet och kostnader för dess verksamhet skall täckas av det statliga bidraget till riksmätplatserna.

I de överläggningar som skett med SP har bolaget utfäst sig att under en 3-årsperiod genomföra kompetensökning och forskning inom det metrologiska området till ett sammantaget belopp av 15 miljoner kronor genom att söka ex-

terna FoU- och projektfinansieringar utöver anslaget.

SWEDAC skall även fortsättningsvis sköta fördelningen av medel till riksmätplatserna. Uppgiften att löpande föra en inventarieförteckningen över statligt finansierad metrologiutrustning överförs till SP och SSI. Denna skall, efter granskning och påskrift av ordinarie revisor, tillställas SWEDAC. Därutöver skall SWEDAC, inom ramen för sin myndighetsverksamhet, utföra tillsyn, innefattande såväl teknisk tillsyn som teknisk systemtillsyn av primärmetrologin. Kostnaderna för denna skall täckas av bidraget (B3). Genom tillskapande av nämnda råd hos SP och att medelsfördelningen nu blir av administrativ karaktär kommer SWEDAC att få en mer oberoende ställning i sin tillsyn. Statens avtal med SP och SSI om riksmätplatsverksamheten kommer av ovanstående och andra skäl att ses över och förnyas.

## Slutsatser

### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	8 271
Åtgärder för att stärka landets primärmetrologi (engångsbelopp)	15 000
Överföring från det tidigare anslaget E3 Exportkreditnämnden	1 676
<b>Förslag 1999</b>	<b>24 947</b>

För att stärka landets primärmetrologi inom såväl fysikalisk som kemisk metrologi föreslår regeringen att som en engångsåtgärd öka bidraget med 15 miljoner kronor under år 1999, i enlighet med den ekonomiska vårpropositionen 1998. Av ökningen föreslås 13 miljoner kronor användas inom den fysikaliska området för huvudsakligen anskaffning av mätteknisk utrustning men även för flyttning av utrustning till SP i Borås och för kostnader i samband med en koncentrationen. Det årliga bidraget som används för internationell spårbarhet, underhåll av utrustning m.m. bör ökas permanent med 1 676 000 kronor.

Regeringen anser att införande av ett system med referenslaboratorier inom kemisk metrologi kan stärka den mättekniska verksamheten i landet. Dessa laboratorier skall kunna tillhandahålla referensmaterial för jämförelseanalys inom kemiområdet. Arbete krävs för att utveckla kriteri-

er och kompetenskrav som dessa skall uppfylla. Tillkomsten av referenslaboratorier bör styras av de behov som föreligger hos näringsliv och offentlig förvaltning.

Regeringen avser uppdra åt SWEDAC att utveckla ett system med referenslaboratorier vars kompetens styrks genom ackreditering. De internationella erfarenheter som finns inom området skall därvid tas tillvara. Kostnaderna för framtagande av kriterier, information och introduktion av systemet beräknas till ca 2 miljoner kronor som ett engångsbelopp.

Regeringen bedömer att landets primära mät-system och mätservice genom föreslagna åtgärder stärks och ges förutsättningar att uppfylla de övergripande mål som tidigare fastställts och fortsatt bör gälla.

## B4 Elsäkerhetsverket

Tabell 4.5

Tusental kronor

1997	Utfall	33 880	Anslags-sparande	14 700
1998	Anslag	36 961	Utgifts-prognos	38 650
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>37 416</b>		
2000	Beräknat	38 092 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	38 682 <sup>2</sup>		

Bruttoutgifter mot anslaget för 1997 var 38 347 tkr och inkomster mot anslaget 4 467 tkr.

<sup>1</sup>Motsvarar 37 416 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>2</sup>Motsvarar 37 416 tkr i 1999 års prisnivå

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet. De övergripande målen för verksamheten är att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall därvid svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligt rättsliga avgifter.

## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

Inom elsäkerhetsområdet har föreskrifter utarbetats som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. Elsäkerhetsverket redovisar att under året har aktiviteten legat på en högre nivå jämfört med år 1996. Två stora föreskriftsprojekt har pågått under året. Det ena gäller revisionen av lågspänningsföreskrifterna. Detta projekt inleddes i slutet av 1996 och beräknas pågå hela 1998 och avslutas i mitten av 1999. Vidare genomfördes under 1997 en omfattande revision av föreskrifterna om utförande och skötsel av elektriska starkströmsanläggningar. Under perioden har ändringar i EMC-föreskrifterna gjorts för anpassning till EU-regler och verket har aktivt deltagit i olika expertgrupper. Informationsverksamheten om föreskrifterna för elmateriel har varit relativt omfattande.

Översynen av verkets deltagande i standardiseringsarbetet har lett till förändringar i standardiseringsdeltagandet vad avser såväl inriktning, omfattning och fördelning mellan deltagande med egen personal och köpta tjänster. Verket framhåller att svenska förslag i standardiseringsarbetet i hög utsträckning har vunnit gehör i det internationella arbetet.

Vad beträffar tillsyn av elanläggningar har verkets arbete inriktats mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Tillsynen på elanläggningsområdet skall tillse att föreskrifter om utförande, handhavande och skötsel följs samt att erfarenheter från tillsynsarbetet återförs till föreskrifts- och standardiseringsarbetet. Elsäkerhetsverket anför att under perioden har en ny strategi med tyngdpunkt på insatser som bl.a. grundas på indikationer om bristande säkerhet varit vägledande för tillsynsverksamheten. Detta bedöms ha resultatet i att verkets insatser har effektiviserats så att fler anläggningar förbättrats från elsäkerhetssynpunkt.

Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller för att tillse att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs. Under året har marknadskontrollen på fäl-

tet dvs besök hos bl.a. tillverkare och importörer visat att det finns ett betydande antal produkter med elsäkerhetsbrister på marknaden.

**Tabell 4.6 Budget för avgiftsbelagd verksamhet**

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1997	155 137	3 400	900	2 500
Prognos 1998	255 550	3 000	1 700	1 300
Budget 1999	255 550	7 000	3 500	3 500

### Slutsatser

#### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor	
Anslag 1998	36 961
Pris- och löneomräkning	722
Lokalkostnadsjustering	- 234
Justering av premier	- 33
<b>Förslag 1999</b>	<b>37 416</b>

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under 1999 bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för budgetåret 1998.

I anslutning till insatserna skall verket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringen förutsätter att Elsäkerhetsverket noga följer utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder för att bl.a. analysera de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling med särskild uppmärksamhet på elmaterielområdet.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerig har gjorts av den justering som genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## B5 Sprängämnesinspektionen

**Tabell 4.7**

Tusental kronor

1997	Utfall	14 426	Anslags- sparande	8 103
1998	Anslag	14 943	Utgifts- prognos	16 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>15 207</b>		
2000	Beräknat	15 484 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	15 711 <sup>2</sup>		

Bruttoutgifter mot anslaget för 1997 var 16 518 tkr och inkomster mot anslaget 2 092 tkr.

<sup>1</sup> Motsvarar 15 207 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>2</sup> Motsvarar 15 207 tkr i 1999 års prisnivå

Sprängämnesinspektionen (SÄI) är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör brandfarliga och explosiva varor. Det övergripande målet för verksamheten är att förebygga att personer och egendom kommer till skada vid hantering av sådana varor.

Inkomster hos Sprängämnesinspektionen som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomstiteln 2552 Övriga offentligrättsliga avgifter.

### Regeringens överväganden

#### Resultatbedömning

I verksamheten har ingått utarbetande av föreskrifter och allmänna råd för hantering och import av brandfarliga och explosiva varor samt medverkan i andra myndigheters föreskriftsarbete samt i nationellt och internationellt standardiseringsarbete. Inspektionen anger att aktiviteten inom området har legat på samma höga nivå som förra året och att verksamheten i stor utsträckning har präglats av det fortsatta arbetet med att modernisera och förenkla det egna regelverket. Ett betydande arbete har också lagts ned på att anpassa detta till EU:s regler.

SÄI:s tillsynsarbete innebär inte bara kontroll och övervakning utan även stöd och utveckling. Tillsynen inriktas på att se till att berörda arbetsgivare planerar, organiserar, leder och kontrollerar sin verksamhet på ett sätt som säkerställer en så långt möjligt olycksfri hantering av brandfarliga och explosiva varor.

För att brandfarliga och explosiva varor skall få hanteras krävs tillstånd. Vad beträffar explosiva varor beslutar SÄI om tillstånd till tillverkning, överföring och till försvarsmaktens hante-

ring. Polismyndigheterna beslutar i övriga ärenden. SÄI prövar frågor om tillstånd till hantering av brandfarliga varor inom försvarsmakten. För övrig hantering av brandfarliga varor sker tillståndsprövningen kommunalt, i många fall efter samråd med SÄI. Inspektionen påtalar att antalet ansökningar om tillstånd till hantering av explosiva varor som inspektionen prövar har ökat markant.

Inspektionens godkännandeverksamhet innefattar bl.a. handläggning av ansökningar vad gäller godkännande och klassificering av explosiva varor, godkännande av konstruktioner till förvaringsutrymmen för explosiv vara samt granskning av underlag för typgodkännande av cisterner och tillbehör. Inspektionen påtalar att antalet produkter som kommit in för godkännande har ökat drastiskt under perioden.

**Tabell 4.8 Budget för avgiftsbelagd verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras
Utfall 1997	12 041	2 009
Prognos 1998	16 900	2 000
Budget 1999	16 900	2 000

#### Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket bedömt att årsredovisningens finansiella delar i allt väsentligt är rättvisande. Riksrevisionsverket bedömer dock att resultatredovisningen inte uppfyller väsentliga återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet. Regeringen har med anledning av revisionens iakttagelser bl.a. inom ramen för myndighetsdialogen påbörjat ett arbete tillsammans med myndigheten för att klara ut de aktuella återrapporteringskraven, vilket bl.a. innebär att regeringens återrapporteringskrav både för innevarande budgetår och för 1999 kommer att förtydligas.

**Slutsatser****Beräkning av anslaget för 1999***Tusental kronor*

Anslag 1998	14 943
Pris- och löneomräkning	290
Justering av premier	- 26
<b>Förslag 1999</b>	<b>15 207</b>

Regeringens bedömning är att verksamheten inom myndigheten under det kommande året 1999 bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för Sprängämnesinspektionen för perioden 1997 – 1999. Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerings har gjorts av den justering som genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## **B6 Bidrag till standardisering, provnings- och mätteknisk FoU m.m.**

**Tabell 4.9**

1997	Utfall	77 802	Anslags-sparande	0
1998	Anslag	70 589	Utgifts-prognos	70 589
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>77 000</b>		
2000	Beräknat	78 362		
2001	Beräknat	79 820		

Från anslaget lämnas bidrag till standardiseringsverksamheten för att SIS Standardiseringen i Sverige som centralorgan, tillsammans med åtta auktoriserade standardiseringsorgan för olika verksamhetsområden, skall verka för svensk standardisering nationellt, europeiskt och globalt. Bidrag lämnas för att bibehålla och utveckla en standardiseringsorganisation som är tillgänglig för alla intresserade parter i Sverige och som kan driva svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet samt för att utföra vissa ålägganden gentemot den europeiska standardiseringen som staten genom EU givit den svenska standardiseringen. Vidare utgår bidrag för arbete på de områden där staten har ett specifikt ansvar. Standardiseringen har på dessa områden tilldelats en betydelsefull roll i EG:s

lagstiftningsarbete och kommer att få en liknande roll i de globala ansträngningarna att undanröja handelshinder.

Standardiseringsarbetet på det grund- och tvärtekniska området möter ökade finansierings-svårigheter. Regeringen anser att god tillgång på aktuella standarder av god kvalitet avseende mått och vikt, terminologi, symboler m.m. är en viktig del av den industriella infrastrukturen och avser därför att fortsättningsvis ge standardiseringen ett särskilt uppdrag på detta område.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag föreslagit en metod för hur miljöhänsyn kan integreras i det svenska standardiseringsarbetet (SOU 1997:173). De av utredaren framförda förslagen innebär åtgärder för höjd miljökompetens i allt standardiseringsarbete, att ett nätverk av miljösamordnare inrättas inom den svenska standardiseringsorganisationen samt att förslagen till ny standard skall miljögranskas av berörda myndigheter.

Regeringen anser att vissa insatser för ökad miljökompetens kan vara på sin plats och avser att övergångsvis ge standardiseringen möjlighet att inom ramen för anvisade medel använda en del av statsbidraget för detta ändamål.

Vidare lämnas bidrag till Sveriges Provnings- och forskningsinstitut AB (SP) för uppgifter inom teknisk forskning och utveckling av mät- och provningsteknik samt därtill anknuten standardisering. Detta för att stärka mät- och provningsteknikens betydelse i FoU-processen och aktivt bidra till att FoU-resultat överförs i industriella tillämpningar med särskild inriktning på små och medelstora företag.

Från anslaget finansieras även verksamheter inom området teknisk nomenklatur och informationsförsörjning.

**Regeringens överväganden****Resultatbedömning**

Den svenska standardiseringsorganisationen har lämnat resultatredovisning efter en modell som anpassats till standardiseringsverksamheten. Denna modell innehåller, förutom vissa nyckeltal, en redovisning av väsentliga händelser under året och av arbetet på områdena hälsa, skydd och miljö.

SP:s tjänster inom FoU och rådgivning uppfyller väl de angivna verksamhetsmålen. Resultaten ges en omfattande och systematisk sprid-

ning med goda nyttoeffekter. Verksamheten bedrivs i bred samverkan med högskola och andra FoU-aktörer. Därigenom ges goda effekter även i forskarutbildning och annan kompetensutveckling. SP tillämpar en modell för systematisk värdering av kvantitativa effekter. Denna visar på ett högt utbyte av FoU-insatser av tillämpad art, inte minst i kombination med rådgivning. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att de FoU-tjänster som SP i sin tvärtekniska verksamhet genomför genom samarbete med andra FoU-aktörer, internationellt samarbete och deltagande i EU:s forskningsprogram, genom rådgivning till företag och myndigheter samt genom standardiseringsarbete är en effektiv metod för att nå ut med ny teknik i industriella tillämpningar.

TNC och TLS uppfyller väl de mål som angivits för verksamheterna. TNC är, en ideell förening som tillvaratar terminologi, fackspråk och relevant språkvård, inte minst i EU-arbetet. Flera uppdrag genomförs för att tillföra svenska termer i den databas (Eurodicatome) som upprättats av Europeiska kommissionens översättartjänst. När nuvarande arbete slutförts beräknas 140 000 svenska termposter ingå. Genom internationaliseringen och den snabba teknikutvecklingen har betydelsen för det svenska språkets utveckling av TNC:s arbete med svensk terminologi ökat.

TLS är en intresseförening för bibliotekarier och informatiker i företag, myndigheter och organisationer. Föreningen har en viktig roll i att stödja informationstjänsten i företag och organisationer. En annan viktig och väl utförd uppgift är att sprida IT-kunskaper av god kvalitet för att underlätta och effektivisera intressenternas verksamhet.

## Slutsatser

### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	70 589
Pris- och löneomräkning	2 837
Överföring från det tidigare anslaget E3 Exportkreditnämnden	3 574
<b>Förslag 1999</b>	<b>77 000</b>

Regeringen anser att nya uppgifter för standardiseringen samt ökad forskning avseende provnings- och mätteknik motiverar en anslagshöjning. Ökningen finansieras genom en besparing

på 5 250 miljoner kronor på det tidigare anslaget E3 Exportkreditnämnden. 1 676 miljoner kronor överförs till anslaget B3 SWEDAC: Bidrag till riksmätplatser.

## B7 Patent- och registreringsverket: Finansiering av viss verksamhet (likvidatorer)

Tabell 4.10

Tusental kronor

1999	Förslag	9 400
2000	Beräknat	9 566
2001	Beräknat	9 744

Anslaget är avsett för fortsatt statlig medverkan för finansiering av verksamhet vid Patent- och registreringsverket avseende kostnader i samband med likvidation av företag.

### Regeringens överväganden

Frågor rörande vissa kostnader i samband med likvidation av företag som för närvarande handhas av Domstolsverket bör enligt regeringens mening överföras till Patent- och registreringsverket. För att finansiera kostnader för denna verksamhet bör motsvarande medel överföras från Domstolsverket där motsvarande neddragning har beräknats för anslaget C 1. Domstolsväsendet mm. 5 Allmänna advokatbyråer, driftbidrag under utgiftsområde 4. Regeringen anser vidare att möjligheten till ersättning inte skall vara begränsad till advokater på allmänna advokatbyråer utan att dessa uppdrag också skall kunna ges till advokater på privata advokatbyråer. Principerna för framtida stöd och om en fast taxa bör fastställas kommer att övervägas.

För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 9 400 000 kr.

Patent- och registreringsverket kommer under budgetåret att lägga fram ett förslag till hur verksamheten skulle kunna avgiftsfinansieras. Regeringen skall överväga möjligheten att förenkla likvidationsförfarandet i den här typen av likvidationsfall så att kostnaderna för förfarandet kan minskas.

## 4.6 Övrig statlig verksamhet

### Patent- och registreringsverket

Verksamheten vid Patent- och registreringsverket (PRV) finansieras genom avgifter. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall ge ett överskott, som motsvarar kostnaderna för Patentbesvärshöjningens verksamhet.

PRV är central förvaltningsmyndighet för frågor om patent, varumärken, mönster, efternamn och förnamn samt för registreringsärenden angående aktiebolag, filialer, handelsbolag, ekonomiska föreningar och europeiska ekonomiska intressegrupperingar. PRV för även register över fysiska personers och dödsbarns konkurser samt näringsförbud. Verket registrerar vidare kommunala vapen, meddelar utgivningsbevis och antecknar utgivare av periodisk skrift och är tillståndsmyndighet för användning av vissa officiella beteckningar m.m. PRV är internationell myndighet enligt den internationella konventionen om patentsamarbete. PRV är också behörig svensk myndighet för äkthetskontroll av beslut enligt artikel 81.6 i rådets förordning om gemenskapsvarumärken. Förutom dessa uppgifter utför PRV uppdragstjänster inom sitt verksamhetsområde.

### Regeringens överväganden

#### Resultatbedömning

Inom verksamhetsgrenen patent redovisar PRV att antalet patentansökningar fortsätter att öka. Detta gäller såväl nationella som internationella ansökningar. Som följd av den höga patentaktiviteten över hela världen fortsätter även patentdokumentationen att öka i allt snabbare takt. Arbets- och kostnadsproduktiviteten fortsätter att förbättras. Skälet till detta är tillgången till IT-stöd. Verksamhetsmålet enligt regleringsbrevet att inom tre år meddela beslut i patentärenden kommer att uppnås inom fem av patentavdelningens sju enheter vid utgången av 1998. – Genomsnittsbehandlingstiden 1997 var ca 3,5 år. Problemet med stor personalomsättning på ingenjörssidan kvarstår. PRV har under 1998 vidtagit åtgärder av olika slag, däribland lönepolitiska, som bör kunna resultera i minskad personalomsättning.

Efterfrågan på registrering av varumärken hos PRV minskade drastiskt när EG:s varumärkesby-

rå i Alicante öppnade. Efterfrågan återgick emellertid till nästan samma nivå som tidigare när det visade sig att varumärkesbyrå till en början fungerade dåligt. På längre sikt kommer säkerligen efterfrågan att stabilisera sig på en lägre nivå än tidigare. Antalet s.k. Madriddesigneringar, vilka granskas i Sverige, översteg förväntningarna. Utfallet blev 3 400 mot budgeterade 1 000. Den genomsnittliga behandlingstiden var vid utgången av 1997, för ett varumärkesärende, 20 månader att jämföra med regleringsbrevets mål på 10 månader. Arbetsproduktivitet och kostnadsproduktivitet sjönk tillfälligt i samband med att avdelningen flyttade till Söderhamn. I anslutning till utlokaliseringen genomfördes rationaliseringar och moderniseringar i verksamheterna. Under mitten av våren 1999 beräknas de i regleringsbrevet angivna handläggningstiderna återuppnås på varumärkes-, mönster- och namnområdena. Den nya organisationen förväntas därefter fortsätta att ge ytterligare ökad produktivitet.

Inom verksamhetsgrenen bolag slutbehandlas ca 50% av ärendena inom 2 veckor vilket är regeringens mål. När två veckor överskrids är orsaken främst brister i ansökan och nödvändiga kontakter med sökanden vilket kan dra ut något på tiden. PRV tänker dock vidta åtgärder för att förbättra denna siffra.

Införandet av förseningsavgifter för inlämnandet av årsredovisningar har gjort att antalet årsredovisningar som inlämnats i tid ökat från ca 50 till 95%.

Avdelningen har inte direkt några ärendebalanser med undantag för kapitalökningsärenden. PRV har inte ansett det motiverat att anställa personal för den tillfälliga ökningen som tillkom på grund av ändrad lagstiftning. Bolagsavdelningens IT-projekt – BOLIT – fortgår enligt planerna.

Verksamhetsgrenen uppdrag (InterPat Sweden) har under budgetåret fått en ökad efterfrågan av tjänster inom ett flertal områden.

PRV:s ekonomiska resultat för år 1997 blev 8,4 miljoner kronor. Verksamhetens ackumulerade resultat uppgår till 61 miljoner kronor vilket avses framför allt användas till verkets IT-projekt.



**Tabell 4.11 Budget**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)	Uppdragsgivare staten	Uppdragsgivare övriga %
Utfall 1997	440 600	440 800	- 200	2	98
Prognos 1998	458 300	593 100 <sup>1</sup>	- 134 800	2	98
Budget 1999	406 100	427 400	- 21 300	2	98
Beräknat 2000	408 300				
Beräknat 2001	410 100				

\* Exkl. statliga bolag och affärsverk

<sup>1</sup> Med tyngdpunkt på projektet BOLIT**Tabell 4.12 Budget**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäker)	Uppdragsgivare staten %	Uppdragsgivare övriga %
Utfall 1997	84 400	75 800	8 600	2	98
Prognos 1998	88 500	85 600	2 900	2	98
Budget 1999	91 600	87 500	4 100	2	98
Beräknat 2000	93 400				
Beräknat 2001	94 500				

\* Exkl. statliga bolag och affärsverk

## Slutsatser

PRV tillhandahåller produkter och tjänster som är av stor betydelse för näringslivet. Många av verkets tjänster efterfrågas allt mer. Informationen i verkets register nyttjas av både den offentliga och privata sektorn. Vidare har PRV ett djupt samarbete med olika internationella orga-

nisationer och säkerställer därmed ett svenskt inflytande på den internationella utvecklingen. Patentverksamheten har haft problem i flera år och PRV hänvisar till svårigheter att rekrytera och behålla patentingenjörer. Patentverksamhetens kompetensförsörjning, tillsammans med IT-utvecklingen, var de högst prioriterade frågorna innevarande budgetår. Dessa frågor kommer även att prioriteras fortsättningsvis.



## 5 Konkurrensfrågor

### 5.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet ryms det konkurrensfrämjande arbete som utförs av Konkurrensverket innefattande lagtillämpning, förslag för att undanröja hinder för effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor, kunskapsspridning samt främjande av forskning på konkurrensområdet. Samverkan sker med länsstyrelserna som har till uppgift att främja konkurrensen inom sina län.

Därutöver omfattar verksamhetsområdet de insatser som görs av Revisorsnämnden avseende godkännande, auktorisation och tillsyn av revisorer m.m.

### 5.2 Utgiftsutveckling

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
68,1	65,6	71,5	68,5	69,7	70,8

<sup>1</sup>Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Konkurrensverket har under 1997 prioriterat avarbetning av gamla målbalanser som uppkom i anslutning till konkurrenslagens ikraftträdande 1993. Detta arbete har också slutförts i enlighet med det prioriterade verksamhetsmålet för lagtillämpningsuppgiften.

Även Revisorsnämnden har nått uppsatta mål för avarbetning av äldre ärenden. Nämnden har vidare under året ägnat mycket arbete åt regelutveckling bl.a. genom att ta fram verksamhetsföreskrifter.

Såväl Konkurrensverket som Revisorsnämnden har bedrivit sina verksamheter inom de ekonomiska ramar som angivits.

#### Förändringar

Vissa ändringar i konkurrenslagen har trätt i kraft den 1 juli 1997 vad gäller företagsförvärv och den 1 juli 1998 i fråga om åtgärder för att göra hanteringen av ärenden mer enkel och effektiv. Förändringarna avses i viss mån kunna minska resurskraven vid viss ärendehandläggning. Förändringarnas inverkan på verksamheten i stort bedöms dock inte vara betydande. Konkurrensverket har under år 1997 påbörjat en IT-satsning som innebär att ett nytt ärendehanteringssystem introduceras. Systemet kommer att kunna utnyttjas som ett verktyg för uppföljning av verksamheten och för att underlätta ärendehandläggningen. Genom uppkoppling mot Internet ökar åtkomstmöjligheten för allmänheten till verkets diarium, beslut och övrig produktion.

#### Mål

Något gemensamt mål för Konkurrensverkets, länsstyrelsernas respektive Revisorsnämndens insatser utformades inte för budgetåret 1997. Någon sammanhållen och entydig effektbedömning av de olika prestationer som myndigheterna gjort är bl.a. av detta skäl inte möjlig. En samlad

redogörelse av de viktigare insatserna lämnas dock nedan tillsammans med regeringens bedömningar av resultaten av de olika verksamheterna.

Med hänsyn till verksamheternas olikartade karaktär bedömer regeringen att det även i fortsättningen är lämpligt att ha skilda mål för Konkurrensverkets respektive Revisorsnämndens insatser.

### **Prioriteringar**

En höjning av anslaget för främjande av konkurrensforskning behövs för att möjliggöra fortsatta insatser i enlighet med hittillsvarande verksamhetsformer.

## **5.3 Resultatbedömning**

### **5.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området**

Konkurrensverket har till uppgift att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor till nytta för konsumenterna. Det viktigaste instrumentet som står till verkets förfogande i denna uppgift utgörs av konkurrenslagstiftningen. Störst betydelse har tillämpningen av 1993 års konkurrenslag, vilken på motsvarande sätt som EG:s konkurrensregler bygger på en förbudsprincip. Under perioden 1994 - 1997 har verket arbetat med drygt 4 000 ärenden relaterade till konkurrenslagen. Till följd av en stor mängd ansökningsärenden har det varit nödvändigt att koncentrera insatserna på detta mer reaktiva lagtillämpningsarbete. Inte minst den s.k. ärendebulk med närmare 900 ansökningsärenden som uppstod i samband med lagens ikraftträdande har dragit betydande resurser. Utrymmet för ett offensivt konkurrensfrämjande arbete med egna initiativ inom områden där det finns indikationer på bristande konkurrens och för aktiv uppföljning av tidigare fattade beslut har således varit mycket begränsat. Den utvärdering av de första årens tillämpning av lagen som gjorts av Konkurrenslagsutredningen i dess betänkande Konkurrenslagen 1993 - 1996 (SOU 1997:20) indikerar att verkningarna av den nuvarande lagen i huvudsak varit positiva. Effekten när det

gäller prisutveckling och konkurrenstryck etc. på marknaden i stort eller inom olika branscher är emellertid mycket svår att precisera.

Revisorsnämnden, som inrättades 1995, har under budgetåret 1997 slutfört vissa nödvändiga uppbyggnadsåtgärder. Under året har nämnden avarbetat huvuddelen av de ärenden som överfördes till myndigheten när verksamheten övertog från Kommerskollegium. I och med att de gamla ärendena försvinner behöver nämnden inte längre tillämpa den tidigare gällande lagstiftningen parallellt med 1995 års revisorslag och revisorsförordning. Vad det gäller de egeninitierade ärendena har Revisorsnämnden framförallt satsat resurser på den systematiskt uppsökande tillsynen. Satsningen pågår även under 1998 och avses fortsätta under 1999. Revisorsnämnden förutser, som en naturlig följd av konjunkturförändringar, en minskning av kåren kvalificerade revisorer under den närmaste perioden. För nämndens del kommer detta att innebära minskade intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter.

### **5.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området**

Tillämpningen av konkurrenslagstiftningen har under verksamhetsåret svarat för ca 80 % av nedlagda resurser. Utöver lagtillämpningsarbetet har Konkurrensverket lagt ned resurser med anknytning till frågor om regeländringar samt offentlig sektor och för att öka kunskapen om konkurrensreglerna. Dessutom har beviljats stöd till ett antal forskningsprojekt inom konkurrensområdet. Länsstyrelserna har lagt ned resurser i konkurrensfrämjande syfte, utanför området för lagtillämpning.

Revisorsnämnden har under året lagt stora resurser på regelutvecklingsarbete, bl.a. genom att ta fram verksamhetsföreskrifter och utarbetat former och riktlinjer för revisorsexamina.

### **5.3.3 Effekter av de statliga insatserna**

Konkurrenspolitiken är ett av flera medel för att främja en väl fungerande marknadsekonomi. En rad olika omvärldsfaktorer påverkar de ekonomiska aktörerna på marknaderna på ett sätt som gör det svårt att isolerat klarlägga hur just konkurrenslagstillämpning och annan konkurrenspolitik påverkar struktur eller marknadsförhållanden i ekonomin. Detta har bl.a.

konstaterats i Konkurrenslagsutredningens betänkande över de första årens tillämpning av konkurrenslagen.

En operationell bedömning av effekten av de statliga insatserna på konkurrensområdet bör för Konkurrensverkets del ha sin utgångspunkt i att myndigheten genom tillämpningen av lagstiftningen, men också genom sina övriga insatser, kan ge företag och andra aktörer vägledning för sitt agerande på marknaden så att överträdelser av konkurrensreglerna kan undvikas. Om den årliga resultatredovisningen styrker att verket på ett effektivt sätt ger vägledning i konkurrensrelaterade frågor kan detta, tillsammans med ett ändamålsenligt utnyttjande av tvångsåtgärder vid undersökningar och av sanktioner, tas till intäkt för att myndigheten bedriver sin verksamhet i enlighet med målet att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor till nytta för konsumenterna.

Med utgångspunkt från de verksamhetsmål som satts upp för budgetåret 1997 bedömer regeringen att verket fullgjort uppgiften att ge företag och andra aktörer värdefull vägledning för agerandet på marknaden. Tillämpningen av konkurrenslagen har inneburit att konkurrensbegränsande avtal och beteenden har kunnat motverkas och undanröjas inom olika sektorer i ekonomin. Det har skett genom att verket i ett antal fall utnyttjat de sanktionsmöjligheter som konkurrenslagen medger, men också genom att företag i samband med verkets handläggning valt att ändra sina avtal så att konkurrensbegränsningar försvunnit eller så att de positiva effekterna av samverkan kommit att överväga. Av vikt är också att det prioriterade målet om en helt avarbetad s.k. ärendebulk har nåtts. De ärenden om icke-ingripandebesked eller undantag som kom in i samband med konkurrenslagens ikraftträdande har därmed kunnat avslutas. Detta ger förutsättningar för ett mer aktivt myndighetsarbete i form av egna initiativ och för uppföljande verksamhet.

Resultatet av länsstyrelsernas konkurrensfrämjande arbete ger en splittrad bild med såväl positiva som negativa inslag. Det senare tar sig uttryck bl.a. i att ett stort antal länsstyrelser under året har prioriterat ned området ytterligare i förhållande till tidigare år. Resursbrist synes vara den övervägande orsaken.

Revisorsnämndens verksamhet har bidragit till att tillgodose samhällets behov av kvalificerade och oberoende revisorer samt att den revi-

sionsverksamhet som bedrivs är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

### 5.3.4 Slutsatser

De konkreta mål regeringen lagt fast för respektive verksamhet har uppfyllts av berörda myndigheter. Tillsammans med de övriga insatser som gjorts under budgetåret blir regeringens helhetsbedömning att arbetet på ett tillfredsställande sätt förbättrat förutsättningarna för en väl fungerande konkurrens och för en effektiv tillsyn av revisorsverksamheten.

## 5.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte framfört några invändningar i revisionsberättelserna för Konkurrensverket eller Revisorsnämnden.

## 5.5 Anslag

### C1 Konkurrensverket

**Tabell 5.1**

Tusental kronor

1997	Utfall	68 113	Anslags-sparande	11 516
1998	Anslag	62 106	Utgifts-prognos	71 035
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>62 465</b>		
2000	Beräknat	63 606 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	64 537 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup> Motsvarar 62 465 tkr i 1999 års prisnivå.

<sup>2</sup> Motsvarar 62 465 tkr i 1999 års prisnivå.

Konkurrensverket är central förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och har 119 anställda.

Anslagssparandet har ackumulerats under en följd av år. Det beräknas vara helt förbrukat vid utgången av budgetåret 1999, bl.a. till följd av ovan nämnda IT-satsning som kommer att slutföras under innevarande budgetår.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

De redovisningskrav som ställts upp för Konkurrensverket fokuserar på prestationsnära effekter som kan iakttas på marknaden i form av undanröjda konkurrensbegränsningar. Dessutom har de återkommande intressentundersökningarna som verket låtit göra fått spela en viktig roll för att följa upp arbetet och ge indikationer på förbättringar som måste vidtas i fråga om bl.a. effektiviteten i handläggningen av ärenden, servicenivån och resultaten av verkets informationsinsatser.

En viss nedgång har noterats i intressentmätningarna vad gäller service från Konkurrensverket. Enligt Konkurrensverket kan detta vara en följd av det särskilt pressade arbetsläget under 1997. Åtgärder skall vidtas för att bryta denna tendens.

Som en följd av den avarbetade s.k. ärendebulken är det centralt att det ökade handlingsutrymmet utnyttjas för egna nya initiativ och uppföljning av tidigare fattade beslut vad gäller misstänkta överträdelse av konkurrensreglerna. Det finns därför inte skäl att påtagligt ändra den resursmässigt höga prioritet (80 %) som hitintills legat på den verksamhetsgren som gäller konkurrenslagstillämpningen. En diskussion och eventuell förändring vad gäller balansen mellan de olika verksamhetsgrenarna bör ske först sedan Konkurrensverket hunnit vinna viss erfarenhet från övergången från mer reaktiv verksamhet utifrån ansökningar till en mer egeninitierad och aktiv konkurrensövervakning.

När det gäller förslag till regeländringar och andra åtgärder för att undanröja hinder mot en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor har verket lagt ned ca 9 % av sin resursinsats på detta arbete. Verket har tagit fram rapporter och yttranden i en rad sammanhang och har behandlat ett antal klagomål, främst från småföretag. Vad gäller konkurrensnedvridningar mellan offentlig och privat sektor – som inte hanteras av Konkurrensverket enligt konkurrenslagen – bör arbetet i Rådet för konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor (dir. 1997:145) komma att leda till en starkare samsyn mellan offentlig och privat sektor om spelregler på området. Rådet skall fortlöpande samråda bl.a. med Konkurrensverket.

Konkurrensverket har lagt ned ca 10 % av sina resurser på att öka kunskapen om konkurrens-

reglerna bland verkets viktigaste intressenter. Här indikeras i den senast gjorda intressentmätningen en viss minskning jämfört med tidigare resultat. Andelen intressenter som har en medelgod till hög kunskap om lagen ligger alltså på nivån 60 – 75 %. Den indikerade negativa utvecklingen gäller inte för sådana viktiga intressentgrupper som affärsjurister och branschorganisationer. En analys har emellertid inletts vid verket för att öka effektiviteten i insatserna på informationsområdet.

Några större omvärldsförändringar för verksamheten kan inte påräknas. Genom en lagändring som trätt i kraft den 1 juli 1998 har vissa förändringar skett i konkurrenslagen. De syftar huvudsakligen till att underlätta för företagen att få en snabbare och effektivare prövning. Dessa regeländringar förutses inte föranleda några betydande ändringar i förutsättningarna för Konkurrensverkets lagtillämpning. Det finns dock skäl att följa hur verket anpassar sin verksamhet för att klara de nya kraven.

### Slutsatser

Regeringen anser att inriktningen av Konkurrensverkets verksamhet skall behållas oförändrad för år 1999.

Anslagsnivån har kompenserats för inflation genom pris- och löneomräkning. 700 000 kr har omfördelats till anslaget C2 Konkurrensforskning.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigering har gjorts av den justering som genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

<b>Beräkning av anslaget för 1999</b>	
Tusental kronor	
Anslag 1998	62 106
Pris- och löneomräkning	1 225
Justering av premier	58
Överföring till anslaget	
C2 Konkurrensforskning	- 700
Lokalkostnadsjustering	- 224
<b>Förslag 1999</b>	<b>62 465</b>

## C2 Konkurrensforskning

**Tabell 5.2**

Tusental kronor

1997	Utfall	- 18 <sup>1</sup>	Anslags- sparande	1 754
1998	Anslag	3 473	Utgifts- prognos	463
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>6 011</b>		
2000	Beräknat	6 117		
2001	Beräknat	6 230		

<sup>1</sup>Ränteintäkt till följd av utnyttjande endast av äldreanslag för faktiska utbetalningar.

Konkurrensverket disponerar medlen under anslaget för att främja och stödja forskning inom konkurrensområdet. Verksamheten syftar till att ge kunskap om olika marknadens funktionssätt, effekter av konkurrensbegränsningar samt verkningarna av olika konkurrenspolitiska medel. Verksamhetsmålet för stödet till forskningen är formulerat så att prioritet skall ges sådana forskningsprojekt som är av betydelse för myndighetens verksamhet. Verkets forskningsfrämjande arbete sker främst genom det stöd som lämnas till forskningsprojekt inom universitet och högskolor. Discipliner som främst berörs är juridik, företagsekonomi och nationalekonomi. Därutöver används en mindre del av medlen bl.a. för seminarier och konferenser.

De ovan redovisade beloppen avseende utfall respektive anslagssparande 1997 samt utgiftsprognos 1998 avser endast resultatet med hänsyn till faktiskt utbetalade medel. Här ingår således inte sådana belopp som bundits upp i samband med stöd till fleråriga projekt där avrapportering och utbetalning sker i ett senare skede. Inberäknat de beslut om stöd till projekt som fattats vid den senaste beslutsomgången i maj 1998 och tidigare beslutstillfällen, kvarstår inför budgetåret 1999 uppskattningsvis endast cirka 700 000 kronor i form av ej öronmärkta medel.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Från starten budgetåret 1993/94 till och med våren 1998 har totalt 45 forskningsprojekt erhållit stöd. Verksamheten har bedrivits med stöd av det till Konkurrensverket knutna Rådet för konkurrensfrågor.

Användningen av forskningsmedlen har redovisats till regeringen i särskild ordning. Härtill har verket lämnat uppdrag för en oberoende utvärdering av de första årens arbete med att stödja konkurrensforskningen. I utvärderingen sägs att det ännu är för tidigt att söka utvärdera effekter på marknaden men det konstateras att de problemområden som tas upp i beviljade projekt har en mycket hög grad av relevans för verkets vardagliga uppgifter. Det konstateras vidare att medlen utnyttjats för att stödja tillämpad forskning i en högre utsträckning än vad som kunnat förväntas om medlen funnits tillgängliga via andra organ. Medlen bedöms ha gjort särskilt stor nytta för den juridiska konkurrensforskningen. Utvärderingen visar att insatserna varit värdefulla. Några alternativa sätt att fortsättningsvis utnyttja medlen skisseras i utvärderingen. Dessa tar sikte på formen för och inriktningen av stödet och avses bidra till en ökad renodling i förhållande till de syften som verksamheten har.

Konkurrensforskningen och utvärderingen har också berörts av Riksdagens revisorer i en förstudie (1997/98:8). Här omnämns bl.a. den parlamentariska översyn som pågår av svensk forskningspolitik och där frågan om forskning i myndighetsregi berörs.

### Slutsatser

Sedan den forskningsfrämjande verksamheten startades har ett ökat intresse för forskningsområdet iakttagits. Härmed ökar den teoretiska kunskapsbasen vilket i sin tur leder till fler empiriskt inriktade forskningsprojekt. Verksamheten har betydelse för Konkurrensverkets arbete på såväl kort som lång sikt bl.a. i arbetet med egen kompetensutveckling och genom att kontaktytor bildas till den akademiska världen. Forskningsresultaten är även värdefulla för konkurrensinriktade frågor i regeringens och andra aktörers arbete.

Mot bakgrund av lämnade redovisningar och resultatet av den nämnda utvärderingen bedömer

regeringen att en viss förstärkning av anslaget är befogad. Det är av betydelse för att även fortsättningsvis kunna bedriva ett fortlöpande och kvalitativt arbete inom området. Regeringen har dock inte funnit vägande skäl att ändra på utformningen och inriktningen av stödet. Regeringens beräkning av anslaget innebär en ökning med 4,2 miljoner kronor jämfört med 1998. Ökningen finansieras genom besparingar inom utgiftsområdet på anslagen C1 Konkurrensverket, A8 Avgifter till vissa internationella organisationer och D1 Teknisk forskning och utveckling. Anslagsnivån har kompenserats för inflation genom pris- och löneomräkning.

<b>Beräkning av anslaget för 1999</b>	
<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1998	3 473
<i>Engångsvis anslagshöjning 1998</i>	- 1 700
<i>Pris- och löneomräkning</i>	38
<i>Överföring från anslag inom UO 24</i>	4 200
<b>Förslag 1999</b>	<b>6 011</b>

## 5.6 Övrig statlig verksamhet

### Revisorsnämnden

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande, auktorisation och tillsyn av revisorer samt registrering av revisionsbolag. Hos nämnden finns 16 anställda.

Verksamheten skall leda till att samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer och revisionsbolag tillgodoses samt att den revisionsverksamhet som dessa bedriver är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

Målet är att genom revisorstillsynen och den övriga verksamhet som nämnden bedriver upprätthålla förtroendet för revisorerens verksamhet och för auktorisationssystemet. Det är därför en viktig del av verksamheten att Revisorsnämnden uppmärksammar och ur systemet utesluter revisorer som systematiskt arbetar grovt felaktigt eller på annat sätt utför bristfälligt arbete eller av andra skäl är direkt olämpliga att utöva yrket.

Vid fullgörandet av tillsynsuppgiften skall nämnden lägga vikt vid egna initiativ, varvid särskild uppmärksamhet skall ägnas åt den systematiska uppsökande tillsynen.

Revisorsnämnden skall också följa den internationella utvecklingen av god revisorssed.

### Resultatinformation

De verksamhetsmål som ställts upp i regleringsbrevet för 1997 har uppfyllts.

Revisorsnämnden har under 1997 skaffat en översiktlig bild av den svenska revisorskårens arbete och hur man i branschen arbetar med kvalitetsfrågor. Betydande resurser har avsatts för den systematiskt uppsökande tillsynsverksamheten för 1998 och satsningen skall fortsätta också under 1999. Detta förutsätter dock att de problem nämnden har haft sedan starten att i erforderlig utsträckning rekrytera kvalificerad personal med revisorskompetens kan lösas och att dessa personalresurser på ett adekvat sätt kan kompletteras med externa konsultinsatser.

När det gäller det internationella arbetet följs främst EU-kommissionens arbete med revisorsfrågorna. En kommitté för revisionsfrågor har under våren 1998 inrättats av kommissionen. Kommittén skall arbeta mot tydliga mål för en ökad harmonisering av regler inom revisionsområdet.

Revisorsnämndens verksamhet är avgiftsfinansierad. Nämnden beräknar att väsentliga underskott kommer att uppstå inom examinationsverksamheten under de fyra år som ännu 1999 återstår innan avlagd revisorsexamen blir ett obligatoriskt krav för att uppnå behörighet som godkänd eller auktoriserad revisor. Nämnden kommer under flera år att ha höga utgifter för konstruktion av proven men begränsade inkomster från examinationsavgifter. Dessutom väntas revisorskåren minska under de kommande åren. Nämndens intäkter av ansöknings- och årsavgifter beräknas minska i motsvarande grad. Revisorsnämnden förutser därför att det ackumulerade överskottet av den samlade verksamheten enligt årsredovisningen för 1997 (2,5 miljoner kronor) kommer att behöva tas i anspråk för att uppnå av regeringen uppställda mål för myndighetens olika verksamhetsområden.



**Tabell 5.3 Budget för avgiftsfinansierad verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1997	11 369	10 773	596
Prognos 1998	11 200	10 950	250
Budget 1999	11 250	12 100	- 850

**Slutsatser**

Regeringen bedömer att inriktningen av den verksamhet som bedrivs vid Revisorsnämnden skall behållas oförändrad för år 1999.

**Länsstyrelsernas konkurrensbefrämjande arbete**

Länsstyrelserna skall enligt konkurrensförordningen (1993:173) främja konkurrensen. De skall bl.a. informera om konkurrensfrågor, uppmärksamma Konkurrensverket på förhållanden som tyder på överträdelser av konkurrensbestämmelserna, uppmärksamma regleringar som hindrar en effektiv konkurrens samt lämna förslag till och, efter samråd med Konkurrensverket, redovisa förslag till avregleringar och andra åtgärder för att undanröja konkurrenshinder i offentlig sektor.

**Resultatbedömning**

Samtliga länsstyrelser har ägnat sig åt konkurrensfrågor i någon utsträckning. Omfattningen varierar dock kraftigt.

De uppdrag som Konkurrensverket lagt ut på länsstyrelserna har regelmässigt prioriterats.

Ett mindre antal länsstyrelser har tagit egna initiativ på konkurrensområdet. Relativt vanligt förekommande är insatser som är relaterade till ekonomisk brottslighet med konkurrensnedvridande effekter t.ex. inom restaurangnäring eller transportverksamhet. Även upphandlingsrelaterade frågor förekommer.

En övergripande sammanfattande resultatbedömning av länsstyrelsernas verksamhet inom konkurrensområdet blir att målen i alltför många fall inte uppnåtts. Samtidigt kan det dock noteras att konkurrensfrågorna fått större genomslag i flera län, bl.a. har egna initiativ redovisats. Ett fördjupat samarbete har inletts mellan länsstyrelserna och Konkurrensverket vad gäller verksamhetsplanering inom området.

**Slutsatser**

Med hänsyn till det utvecklingsarbete som pågår mellan Konkurrensverket och länsstyrelserna bedömer regeringen att särskilda åtgärder för att måluppfyllelse skall nås inte behöver vidtas för 1999. Utvecklingen av det nya samarbetet får sannolikt avgörande betydelse för framtida styrning av länsstyrelsernas konkurrensfrämjande uppgifter.



## 6 Teknisk forskning och utveckling

### 6.1 Omfattning

Verksamheten inom området bedrivs av myndigheterna Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Rymdstyrelsen vilka initierar och finansierar forsknings- och utvecklingsprojekt samt tillhandahåller tjänster och resurser som bidrar till näringslivets förnyelse och tillväxt. Inom verksamhetsområdet anvisas också medel avseende bidrag till Stiftelsen Sveriges tekniskvetenskapliga attachéverksamhet (STATT) och Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA).

### 6.2 Utgiftsutvecklingen

#### Utgiftsutvecklingen

*Miljoner kronor (löpande priser)*

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgiftspro- gnos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
1 285,3	1 246,6	1 314,2	<b>1 268,5</b>	1 283,4	1 303,6

<sup>1</sup> Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Ett nytt samverkansprogram, Verkstadsindustrins Användning av Material i sina Produkter (VAMP) har startats.

Tekniköverföringen till små och medelstora företag ökar kraftigt.

Ett ökande antal små och kunskapsintensiva företag deltar i de kompetenscentrum som initierats av NUTEK.

#### Förändringar

NUTEK har fått en delvis ny roll inom det förändrade svenska systemet för finansiering av forskning och utveckling. NUTEK:s orientering mot fler samverkansprogram näringsliv-institut-högskola förstärks.

#### Mål

Målet för verksamhetsområdet är ökad kunskap och kompetens i näringslivet för att därigenom stimulera tillväxt och förnyelse.

#### Prioriteringar

Samverkan mellan universitet/högskolor/forskningsinstitut och näringsliv samt mellan företag stärks i syfte att öka näringslivets kompetens och konkurrenskraft.

### 6.3 Resultatbedömning

Medlen för att nå målet för verksamhetsområdet är i huvudsak följande:

- forskning vid svenska universitet och högskolor,
- forskning och utveckling vid svenska industriforskningsinstitut,
- utveckling i företag i Sverige,

- överföring av kunskap och kompetens mellan högskolor, institut och företag genom skilda samverkansprojekt,
- internationellt samarbete mellan högskolor, institut och företag,
- samarbete mellan företag,
- utveckling och planering av insatser inom området teknisk forskning och utveckling som stärker det nationella innovationssystemet.

Dessa åtgärder och verksamheter utvecklas fort-löpande. Utvärderingar visar på goda uppnådda resultat, även i internationell jämförelse.

### 6.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

De FoU-intensiva företagens behov av nära kontakt med universitetens forskning ökar. Även företag som inte är FoU-intensiva behöver i allt större utsträckning, inom sina verksamhetsområden, få tillgång till avancerad kunskap och kompetens som finns utanför företagen, något som ger både institut och högskola en förändrad roll.

Näringslivets internationella beroende är stort och växande. Kraven på den svenska FoU-miljöns konkurrenskraft ökar i motsvarande grad. Utvecklingen inom rymdområdet är ett exempel på både dynamiken i utvecklingen och det internationella beroendet. STATT och IVA utvecklar sina arbetsmetoder för att bidra till ökade insikter om effekterna av dessa snabba förändringar.

### 6.3.2 De viktigaste statliga insatserna

NUTEK:s FoU-stöd till universitet/högskolor och industriforskningsinstitut utformas på ett sådant sätt att forskningen knyts närmare forsknings- och utvecklingsverksamheten inom näringslivet.

Särskilda insatser görs för att de små och medelstora företagen skall få del av kunskapsför-sörjningen via framför allt industriforskningsinstituten och de mindre och medelstora högskolorna.

NUTEK deltar i planering och genomförande av EU:s ramprogram för forskning och teknisk

utveckling och arbetar för en bred förankring i svenskt näringsliv och forskarsamhälle. Särskilda insatser görs för att uppnå ett gott deltagande från svenska företag.

Internationella FoU-kontakter skapas genom EU:s ramprogram, men också i internationella samarbeten som EUREKA, COST och ESA. Statens deltagande i det internationella arbetet inom OECD blir allt viktigare i den globaliserade ekonomin.

### 6.3.3 Effekter av de statliga insatserna

De statliga insatserna syftar till att stärka FoU-miljön och att utveckla det svenska nationella innovationssystemet.

Insatsernas resultat för företagens utveckling är både direkta, t.ex. i samband med tekniköverföringsprojekt, och indirekta och mer långsiktiga som vid insatser för utveckling av ny kunskap och kompetens. Det utvecklingsarbete som satts igång med kompetenscentrum är ett exempel på insatser på medellång och lång sikt där inte minst samverkan mellan företagen är viktig.

Insatser i form av FoU-program på nya områden vid universitet och högskola har medverkat till att de svenska företagen fått tillgång till kunskap och utbildade människor i tidiga skeden av företagens egen utveckling inom sina respektive områden. Insatser för spetsforskning inom industriella nyckelområden och insatser för att stärka forskningen inom generiska teknologier har direkta effekter på det svenska innovationssystemet genom att stärka tillgången till kunskap och kompetens men även genom forskningsnära nyföretagande.

Antalet företag som deltar i olika FoU-samverkansprojekt, t.ex. kompetenscentrum, ökar. Det är ett uttryck för att dessa är ett viktigt inslag i FoU-miljön. Även mindre och teknikintensiva företag har ökat sitt deltagande i dessa centrum. Den stora grupp av svenska företag som har begränsade utvecklingsresurser och kompetens inom sina verksamhetsområden och därmed är mycket utsatta, får hjälp inom ramen för program för teknikspridning.

Företagens deltagande ökar också i de forskningsprogram inom EU-samarbetet som NUTEK svarar för. Insatser i form av bland annat förstudiemedel har bidragit till detta. Framför allt har mindre företags engagemang ökat i både EU-programmen och i industriforskningsinstitutens verksamhet.

### 6.3.4 Regeringens slutsatser

Resultat av FoU-verksamhet syns främst på lång sikt. Det innebär att styrande mål måste ha en viss varaktighet. Målen för verksamheten för perioden 1997 – 1999 lades fast i den forskningspolitiska propositionen hösten 1996.

NUTEK skall utgöra en central planeringsresurs för staten inom näringslivsriktad FoU. En förändring av tyngdpunkt har skett genom att NUTEK:s roll för kompetensutveckling i och teknikspridning till mindre och medelstora företag har stärkts. Neddragningar har skett på NUTEK-finansierade FoU-program vid högskolorna med hänsyn till förändringarna i finansieringssystemet.

I Rymdstyrelsens verksamhet läggs ökad vikt vid samhällsrelevans när det gäller val av programområden. Detta gäller i hög grad inom jordobservationsområdet.

STATT ökar sina insatser för teknikutveckling och kompetenshöjning hos små och medelstora företag.

Verksamheterna bör under kommande år bedrivas på en i huvudsak oförändrad ekonomisk nivå.

### 6.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 1997 avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

### 6.5 Anslag

#### D1 Teknisk forskning och utveckling

**Tabell 6.1**

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
1997	Utfall	681 440	Anslags-sparande	1 078 009
1998	Anslag	672 953	Utgifts-prognos	735 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>689 200</b>		
2000	Beräknat	696 546		
2001	Beräknat	710 046		

Utfallet 1997 understiger budgeterat belopp på grund av att NUTEK i praktiken inte fattat några formella beslut om projektstöd under perioden mars – november. Detta har sammanhängt

med osäkerhet om vilken finansiering som skulle komma att övertas av de forskningsfinansierande stiftelserna. Anslagssparandet beräknas successivt reduceras med början 1999.

### Regeringens överväganden

#### Resultatbedömning

Regeringen har ställt upp följande kompletterande mål för verksamheten

- att stärka näringslivets kompetensutveckling, konkurrenskraft och tillväxt på det internationella, nationella och regionala planet,
- att bidra till att stimulera näringslivets teknikutveckling och skapa gynnsamma förutsättningar för företagen genom en, i internationell jämförelse, konkurrenskraftig FoU-miljö i landet,
- att bidra till ökad långsiktig näringslivsrelevans i svensk forskning,
- att bidra till svenska forskares och företags deltagande i internationellt samarbete,
- att bidra till att fler små och medelstora företag deltar i FoU-samarbeten.

I princip har alla program en väsentlig näringslivsanknytning vilket ger en effektiv dubbelriktad kunskapsöverföring mellan forskning och företag.

Nya program (t.ex. VAMP) har fångat upp företag som tidigare inte haft några kontakter med institut och högskolor. Den provperiod som genomförts har vid utvärdering visat sig mycket framgångsrik.

Internationella utvärderingar har visat att kompetensen för att utveckla samverkansprogram är hög inom NUTEK och att förankringen i näringslivet är bred.

Insatser görs för att öka deltagandet av svenska företag, inklusive små- och medelstora, i EU:s forsknings- och utvecklingsprogram. Företagen får därigenom tillgång till forskningsresultat som utnyttjas för att utveckla den egna verksamheten. Deltagandet ger företagen ökad FoU-kompetens, förbättrad teknisk position gentemot konkurrenter samt leder till interna följdprojekt och utveckling av nya produkter, tjänster, nyrekrytering, nya kunder och leverantörer. NUTEK kan inför det femte ramprogrammet ytterligare stärka sina industriella kontaktnät.

Viktiga generiska områden där insatser görs är bl.a. informationsteknik, bioteknik och materialteknik. Andra områden för insatser är processteknik, miljöteknik, verkstadsteknik, transportteknik och medicinsk teknik. Ytterligare insatsområden är Komplexa tekniska system, Mindre företags kompetens och teknikförsörjning, Tjänsteproduktion och IT-användning samt Människa-teknik-organisation (MTO). Inom anslaget ryms medel för kompetenscentrum, industriforskningsinstitutens kollektiva forskningsprogram samt särskilda program för fordonsteknik, flygteknik, verkstadsteknik, träråvarubaserad industri och livsmedelsteknik. Programmet träråvarubaserad industri går nu in på sitt tredje och sista år. Anslagets storlek är 10 miljoner kronor årligen. Det fordonstekniska programmet går in på sitt tredje år i en femårig förlängning. Anslagets storlek är 30 miljoner kronor årligen. Medel anvisas också för deltagande i ett skogstekniskt forskningsprogram, det europeiska forskningssamarbetet EUREKA och för åtgärder som syftar till att stimulera svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och utveckling. Dessutom anvisas medel för att främja s.k. industriretur från sådan forskning som bedrivs vid stora utländska forskningsanläggningar där Sverige är medfinansierat t.ex. CERN m.fl.

De stora FoU-programmen inom mikroelektronik och materialteknikkonsortierna har övertagits av Stiftelsen för strategisk forskning och den långsiktiga kompetensutvecklingen vid ett flertal av industriforskningsinstituterna har t.o.m. utgången av år 1999 övertagits av Stiftelsen för Kunskaps- och kompetensutveckling.

NUTEK har gjort stora FoU-satsningar på det informationstekniska området (IT-området). Den snabba utvecklingen på IT-området har lett till att målet för insatserna omformulerats. I propositionen om forskning och samhälle (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU43, rskr. 1996/97:99) angav regeringen nya riktlinjer för NUTEK:s FoU-satsningar på IT-området, bl.a. att NUTEK i högre grad än tidigare skall främja användningen av IT såväl inom privat som inom offentlig verksamhet. Vidare fick NUTEK i uppdrag att inkomma med en ny programstruktur för FoU på IT-området vilken avlämnades i september 1998. Denna programstruktur tar hänsyn till att ett flertal FoU-finansierare i dag är aktiva inom IT-området. NUTEK har med hänsyn tagen till dessas insatser föreslagit en inriktning där NUTEK:s insatser i allt väsentligt syftar

till att koppla användningsaspekter och kunskapsuppbyggnad mot utvecklings-, metod-, konstruktions- och produktionsaspekter.

Riksdagen antog år 1996 en övergripande nationell IT-strategi (prop. 1995/96:125, bet. 1995/96:TU19, rskr. 1995/96:282). Huvudinriktningen i strategin är att stimulera användningen av informationsteknik på ett sätt som befrämjar kreativitet, tillväxt och sysselsättning.

Givet den mycket snabba utvecklingen på området finns det anledning för Sverige att fortsätta utvecklingsarbetet med en kraftfull och långsiktig strategi för IT-området. En sådan strategi syftar bl.a. till att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft, att skapa nya företag och nya arbeten och trygga välfärdsstaten.

Baserat på NUTEK:s redovisning av uppdraget "Förslag till strategi för att stärka basen för elektronikbaserad industri i Sverige" (N97/202) gav regeringen i december 1997 NUTEK ett fördjupat "Uppdrag att utarbeta beslutsunderlag för att stärka basen för elektronikbaserad industri i Sverige" (N97/3438). Uppdraget, som avses redovisas före utgången av 1998, kommer att utgöra ett väsentligt underlag för regeringens ställningstagande angående behov av en långsiktig nationell strategi på nämnda och närliggande områden.

NUTEK har under tiden 1995 – 1998 i samråd med Riksrevisionsverket (RRV) vidareutvecklat NUTEK:s insatser för att främja IT-industrins deltagande i EU:s forsknings och utvecklingsprogram. NUTEK och RRV är överens om att de av RRV tidigare påtalade bristerna (RRV 1994:36) i allt väsentligt nu har åtgärdats.

De senaste årens förändringar av finansieringsystemet för nationell FoU har lett till att NUTEK:s roll gradvis har förändrats. Större tyngd läggs på näringslivets kompetensbehov inklusive tekniköverföringsinsatser.

Anslaget D1 låg av statsfinansiella skäl under år 1997 på en lägre (30%) nivå än året innan och 1998 har anslaget av samma skäl reducerats ytterligare (15%). Verksamheten vid NUTEK teknik har under året anpassats mot denna lägre nivå.

Ett fortsatt högt anslagssparande är en följd av att projekt avslutats i förtid och av att planerade projekt försenats bl.a. beroende på att för få doktorander vid en given tidpunkt startat sina projekt vid högskolorna. Anslagssparandet beräknas minska successivt. Det kommer också att reduceras genom att regeringen överväger ytterligare FoU-insatser inom prioriterade områden.

## Bemyndiganden

För budgetåret 1998 har regeringen, i likhet med tidigare budgetår av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut som rör teknisk forskning och utveckling m.m. vilka innebär åtaganden för flera budgetår. Även under budgetåret 1999 bör det finnas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga FoU-program. Det bör ankomma på regeringen att utfärda närmare föreskrifter för medlens användning. Följande tabell visar en bedömning vid ingången av 1999.

**Tabell 6.2 Bemyndigande att teckna avtal om långsiktig forskning och utveckling**

Högstbelopp i miljoner kronor. År	1999	2000	2001	2002	2003
Utestående förpliktelser vid årets början	748	548	423	373	
Nya förpliktelser	650	650	650		
Infriade förpliktelser	850	775	700		
Utestående förpliktelser vid årets slut	548	423	373		
<b>Erhållen/föreslagen bemyndiganderam</b>	<b>575</b>	<b>500</b>	<b>425</b>	<b>200</b>	<b>130</b>

## Slutsatser

Anslaget avser långsiktiga verksamheter. De föreliggande riktlinjerna och målen bör ligga fast.

För att uppfylla de ställda målen bör NUTEK även fortsatt initiera och stödja forskning och utveckling och framför allt forskningssamverkan mellan näringsliv och högskola. Insatserna för att generellt stärka näringslivsrelevansen inom FoU-systemet bör utvecklas.

Uppdraget att stärka utvecklingskraften i små och medelstora företag ligger fast liksom uppdraget att stimulera det svenska näringslivets medverkan i EU:s forskningsprogram. Insatser behöver också göras för att löpande analysera på vilka områden det finns särskilt goda förutsättningar för svenskt näringsliv att vidareutvecklas.

Ett utvecklingsprogram "Teknisk framsyn" har etablerats för detta syfte. Det finansieras gemensamt från anslag inom utgiftsområdena 1, 6, 14, 16, 18, 20 och 22. Sammanlagt 8x 0,56 miljoner kronor (varav 2x0,56 från UO1) har engångsvis överförts till utgiftsområde 24 som också bidrar med 2 miljoner kronor. Till

programmet Teknisk Framsyn bidrar även NUTEK, Stiftelsen för strategisk forskning, IVA och Industriförbundet ekonomiskt och med arbetsinsatser.

Med anledning av den snabba utvecklingen på IT-området finns det anledning för Sverige att fortsätta utvecklingsarbetet med en kraftfull och långsiktig strategi på IT-området. En sådan strategi syftar bl.a. till att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft, att skapa nya företag och nya arbeten och att trygga välfärden.

De snabba förändringarna i den internationella ekonomin förutsätter förstärkta insatser för tekniskpolitiska analyser. NUTEK bör ges fortsatta uppdrag på detta område liksom såväl STATT som IVA.

Beloppen för åren 2000 och 2001 har beräknats med hänsyn till en i stort oförändrad ekonomisk nivå. Anslagsnivån har kompenserats för inflation genom pris- och löneomräkning. 2,5 miljoner kronor har omfördelats till anslaget C2 Konkurrensforskning inom utgiftsområdet.

## D2 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

**Tabell 6.3**

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1997		14 092		91
1998	Anslag	14 351		14 442
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>14 465</b>		
2000	Beräknat	14 729 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	14 945 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup>Motsvarar 14 465 tkr i 1999 års prisnivå.

<sup>2</sup>Motsvarar 14 465 tkr i 1999 års prisnivå.

Anslagsnivån har kompenserats för inflation genom pris- och löneomräkning.

### D3 Rymdverksamhet

**Tabell 6.4**

Tusental kronor

1997	Utfall	551 831	Anslags- sparande	22 028
1998	Anslag	524 013	Utgifts- prognos	529 537
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>529 568</b>		
2000	Beräknat	536 864		
2001	Beräknat	543 398		

#### Regeringens överväganden

##### Resultatbedömning

Verksamhetsmål för Rymdstyrelsen är att bidra till att stärka

- konkurrenskraften i svensk rymdindustri,
- den rymdanknutna näringsverksamheten i Kiruna-regionen,
- användningen av rymdteknik inom för samhället viktiga områden.

Dessa mål uppfylls genom insatser för rymdforskning, fjärranalys, industriutveckling samt genom deltagande i det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency, ESA och Sveriges bilaterala samarbete främst med Frankrike.

Den svenska rymdforskningen sker sedan länge i internationell samverkan i olika program med utnyttjande av satelliter, sonder, ballonger m.m.

Inom ramen för den nationella rymdforskningen har en rad framgångsrika satellitprojekt bedrivits. Aktuella sådana är mikrosatelliten Astrid 2 som är klar för uppsändning och den mycket avancerade satelliten Odin som kommer att skjutas upp under år 1999.

Industriutveckling sker inom alla Rymdstyrelsens program som innehåller industriarbete. I syfte att långsiktigt höja industrins kompetens inom dess specialområden har därutöver ett nationellt, med industrin samfinansierat, industriutvecklingsprogram inrättats. Program pågår bl.a. för att utveckla ett nytt sätt att bygga elektronik och för utveckling av motordelar för raket.

Samarbetet inom ESA avser långsiktiga utvecklings- och tillämpningsprogram inom bl.a. jordobservation (fjärranalys) och telekommunikation samt rymdtransporter genom Ariane-

projektet och dess efterföljare. Inriktningen på det svenska deltagandet i ESA-program bestäms i stor utsträckning av den speciella kompetens som utvecklats hos företag och forskare under en lång rad av år.

Sverige deltar i ESA:s telekomprogram som innefattar flera snabbt växande telekommunikationstillämpningar med rymdteknik, t.ex. navigation och positionering, multimediadistribution och videokonferens via satellit.

Vid ett möte med ESA:s råd i juni 1998 beslöts bl.a. att fortsätta utreda hur ESA skall verka på mest effektiva sätt och att förbereda ett rådsmöte på ministernivå under 1999.

Rymdstyrelsen redovisar årligen utvecklingen inom svensk rymdindustri i form av indikatorer för lönsamhet, tillväxt, teknik- och investeringsnivå samt andelen öppen internationell försäljning. Redovisningen baseras på en årlig enkät till svenska företag som är direktleverantörer till rymdprojekt. Redovisningen för år 1997 visar att företagens sammanlagda omsättning har ökat med 10% jämfört med 1996.

Basen för rymdföretagens verksamhet är i stor utsträckning deltagande i internationella utvecklingsprojekt framför allt inom ESA. Andelen öppen internationell försäljning är dock ökande och beräknas för de största företagen uppgå till ca 40% av omsättningen. Detta visar att den svenska rymdindustrins kompetens och konkurrensförmåga är ökande och att företagen kan konkurrera på den öppna internationella marknaden. Exempel på detta är att Saab Ericsson Space och Volvo Aero gjort inbrytningar på den amerikanska marknaden inom rymdområdet.

Ett annat exempel är den svenska industrins deltagande i produktionen av Ariane-raketen med viktiga komponenter. Ariane-raketen har erövat mer än hälften av den kommersiella marknaden för satellituppsändningar och är den mest tillförlitliga raketen på marknaden. Detta hade inte kunnat ske utan utvecklingsarbetet i ESA.

Rymdverksamheten har lett till att ESA-kontrakt har placerats vid svenska högteknologiföretag under år 1997 till ett värde av ca 341 miljoner kronor. Utfallet vad gäller ESA-kontrakt för ett enskilt år är beroende av när ESA placerar stora kontrakt hos europeiska huvudleverantörer och vilka underkontrakt de svenska företagen då får. Den svenska industrireturen i ESA har år 1997 blivit lägre än vad den borde vara enligt ESA:s regler. En anledning till detta är att den svenska kronans försvagning un-



der åren 1994 – 1995 påverkar beräkningarna. Åtgärder för att öka returen kommer att vidtas genom att ESA avser att placera uppdrag att utveckla en liten satellit för forskning och teknisk utveckling, SMART 1, hos svensk industri.

Rymdverksamheten har idag en rad av samhällsnyttiga tillämpningar, t.ex. för förmedling av teletrafik, dataöverföring, observation av väderförändringar, övervakning av miljö- och klimatförändringar, hjälpmedel för navigering och positionering. Därutöver växer nya samhällsnyttiga rymdtillämpningar fram. Inom t.ex. jordobservationsområdet har Rymdstyrelsen program för bl.a. miljöövervakning, topografisk kartläggning, skogsbruk och meteorologi. Målet är att projekten i programmen skall leda till praktisk operativ tillämpning inom 3 – 4 år. Under perioden följs programmen upp kontinuerligt. Användarna har engagerats i programmen och deras medverkan har ökat.

Rymdverksamheten har en positiv inverkan på utvecklingen av en diversifierad näringslivs- och tjänstestruktur i Kirunaregionen. ESA-samarbetet är en bas för denna verksamhet. Inom ramen för Rymdstyrelsens forskningsprogram finansieras också forskningsprojekt vid bl.a. Institutet för rymdfysik och Miljö- och rymdforskningsinstitutet, MRI, i Kiruna. Antalet direkt sysselsatta i rymdverksamhet i Kirunaområdet uppgår till ca 400 personer, vilket är i stort oförändrat jämfört med 1996.

### Bemyndiganden

För budgetåret 1998 har regeringen, i likhet med tidigare budgetår av riksdagen bemyndigats att godkänna avtal och beslut, som rör stöd till rymdverksamhet, vilka innebär åtaganden för flera budgetår. Ingående bemyndigandeskuld år 1999 beräknas till 1 564,2 miljoner kronor.

Även under budgetåret 1999 bör det skapas möjlighet att för delar av verksamheten göra ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod. Regeringen bör därför av riksdagen bemyndigas att under budgetåret 1999 få fatta beslut om stöd till rymdverksamhet som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 600 miljoner kronor efter år 1999.

**Tabell 6.5 Bemyndigande att teckna avtal om långsiktig forskning och utveckling**

Högstbelopp i miljoner kronor. År	1999	2000	2001	2002	2003
Utestående förpliktelser vid årets början	1 564,2	1 593,0	1 338,3	1 015,6	547,0
Nya förpliktelser	603,7	330,0	205,0	50,0	20,0
Infriade förpliktelser	574,9	584,7	527,7	518,6	494,0
Utestående förpliktelser vid årets slut	1 593,0	1 338,3	1 015,6	547,0	73,0
<b>Erhållen/föreslagen bemyndiganderam</b>	<b>1 600,0</b>				

### Slutsatser

Regeringen bedömer att rymdverksamheten i allt väsentligt bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och att de resultat som uppnåtts väl svarar mot de fastställda målen.

Resultatbedömningen har inte föranlett förändringar i de övergripande målen. Rymdverksamhet är av långsiktig karaktär och dess resultat syns främst på längre sikt. För att kunna värdera resultaten krävs att man har likartade verksamhetsmål under en följd av år. Målen för verksamheten för perioden 1997 – 1999 lades fast i den forskningspolitiska propositionen hösten 1996. Dessa bör ligga fast under de närmaste åren. Anslagsnivån har kompenseras för inflation genom pris- och löneomräkning.

## D4 Bidrag till Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet

**Tabell 6.6**

Tusental kronor

1997	Utfall	32 533		
1998	Anslag	29 892	Utgifts- prognos	29 892
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>29 892</b>		
2000	Beräknat	29 892		
2001	Beräknat	29 892		

Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet (STATT) är en offentlig stiftelse med svenska staten och Ingenjörsvetenskapsakademien som stiftare. Syftet med verksamheten är att – genom bevakning och rapportering om den tekniska och industriella utvecklingen inom olika industrinationer – bidra till ökad produktivitet och konkurrenskraft i svenskt näringsliv och ökad allmän kunskap om utvecklingen utomlands.

STATT har under 1997 inriktat den anslagsfinansierade delen av verksamheten på att

- genom kvalificerade teknikpolitiska systemanalyser, dvs. att genom informationsinsamling, kunskapsuppbyggnad och analysverksamhet, bidra till att ta fram de beslutsunderlag som behövs för att Sverige ska kunna utveckla en effektiv teknikpolitik och en god generell bas för näringslivets bedömningar av den internationella miljön,
- bidra till en effektiv teknikutveckling och kompetenshöjning hos mindre företag,
- bidra till ökad kunskap i Sverige om viktiga teknikvetenskapliga områden i andra länder.

### Regeringens överväganden

#### Resultatbedömning

Resultaten av STATT:s verksamhet består av ett stort antal skriftliga rapporter huvudsakligen från de länder där man är verksam. Attachéerna besöker dessutom regelbundet Sverige och förmedlar information vid olika möten och konferenser.

Verksamhetens inriktning är under förändring. Anslaget har minskat under de senaste bud-

getåren. STATT har mött den minskade resurstilldelningen genom en minskning av antalet teknisk-vetenskapliga attachéer och en ökning av antalet s.k. industriattachéer vilka i huvudsak är uppdragsfinansierade. En satsning på ett projekt för teknikstyrd affärsutveckling, TSA, som vänder sig till små och medelstora företag väntas på sikt öka uppdragsintäkterna.

## D5 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

**Tabell 6.7**

Tusental kronor

1997	Utfall	5 467		
1998	Anslag	5 359	Utgifts- prognos	5 359
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>5 359</b>		
2000	Beräknat	5 359		
2001	Beräknat	5 359		

Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är ett samfund av invalda ledamöter som är verksamma inom teknik, vetenskap, industriell produktion och ekonomi. IVA:s huvuduppgift är att till samhällets gagn främja ingenjörsvetenskap och näringsliv. Verksamheten inriktas på att följa, analysera och informera om den tekniska och industriellt-ekonomiska utvecklingen, samt att skapa och initiera samverkan mellan olika teknikområden.

Från anslaget lämnas statens bidrag till IVA:s grundläggande verksamhet, som till exempel dess ledningsfunktion, utredningsverksamhet, IVA:s utlands- och informationsverksamhet samt ekonomiverksamhet.

### Regeringens överväganden

#### Resultatbedömning

IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

IVA genomför värdefulla utredningar och lämnar synpunkter som underlag till utformningen av FoU-politiken. Dess omfattande nationella och internationella kontaktnät är av stor betydelse för information till regeringen om ut-

vecklingstendenser och strömningar inom näringslivet.

För budgetåren 2000 och 2001 beräknas bidraget till IVA:s grundläggande verksamhet till oförändrat belopp.



## 7 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

### 7.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande redovisas ett antal olika verksamheter. Kommerskollegium är central myndighet på det handelspolitiska området. Sveriges exportråd drivs gemensamt av staten och Sveriges Allmänna Exportförening och är centralt serviceorgan för exportfrämjande åtgärder. Inom ramen för detta anslag ingår medel för satsningar på små och medelstora företag genom Marknadsplats Europa och genom insatser för informationsteknik. AB Svensk Exportkredit (AB SEK) tillhandahåller medel- och långfristiga exportkrediter, bl.a. inom ramen för särskild statsstödd exportkreditgivning. Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA) är central myndighet för investeringsfrämjande åtgärder. Vidare omfattar verksamhetsområdet anslag för näringslivsinriktade satsningar i Östersjöregionen. Exportkreditnämnden (EKN) har till uppgift att främja exporten genom att utfärda olika typer av garantier, i synnerhet exportkreditgarantier.

### 7.2 Utgiftsutveckling

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
327,6	299,4 <sup>1</sup>	256,2	<b>413,5</b>	427,3	528,0

<sup>1</sup> Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom den totala budgetramen. Anslaget E3 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning har ökat med 2,6 miljoner kronor på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998. EKN uppvisar 1997 ett mycket positivt resultat med ett kassamässigt överskott om ca 1,2 miljarder kronor.

#### Förändringar

Som resultat av riksdagens behandling av 1998 års ekonomiska vårproposition tillförs medel för ökade insatser inom olika områden. Bl.a. har 27 miljoner kronor anvisats för budgetåret 1998 för Sveriges deltagande i världsutställningen i Hannover år 2000. Totalt tillförs 83 miljoner kronor under åren 1999 – 2001 för att utnyttja marknads- och handelsmöjligheterna i det nya framväxande Europa, främst genom insatser för små och medelstora företag, inom programmet Marknadsplats Europa. Totalt 30 miljoner kronor avsätts under samma period för att bl.a. stimulera den elektroniska handelns utveckling inom Norden samt insatser för att underlätta för små och medelstora företag att nyttja informationstekniken i sina exportverksamheter. Vidare tillförs totalt 1 miljard kronor under fem år, varav 150 miljoner kronor 1999, till näringslivsinriktade satsningar i Östersjöregionen.

## Mål

Målet för verksamhetsområdet är att medverka till genomförandet av en effektiv inre marknad, ett öppet och starkt multilateralt handelssystem, åtgärder för att främja svensk export och att främja utländska direktinvesteringar i Sverige. De exportfrämjande åtgärderna omfattar även systemet för statsstödd exportfinansiering, Marknadsplats Europa samt främjande av handeln i Östersjöregionen.

## Prioriteringar

Regeringen prioriterar särskilt insatser för att främja de små och medelstora företagens handel med övriga Europa (Marknadsplats Europa) samt handeln i Östersjöregionen.

## 7.3 Resultatbedömning

### 7.3.1 Tillståndet och utvecklingen inom området

Sverige är av tradition ett utrikeshandelsberoende land. Exporten står för ca 44 procent av BNP och tillväxten i den svenska ekonomin har under flera år i hög grad varit exportledd. Importen spelar en avgörande roll för att tillfredsställa behovet av insatsvaror till industrin samt för att tillhandahålla konsumtionsvaror.

De utländska direktinvesteringarnas roll för den ekonomiska utvecklingen är betydande och den globala konkurrensen om dessa investeringar ökar.

Den inre marknaden har stor betydelse för främjande av handel både vad gäller export, import och direktinvesteringar.

Under 1997 ökade både den svenska varuexporten och varuimporten med 11 procent i värde. Exporten gick främst till EU-länderna (56 procent) medan exportandelarna ökade snabbast till Central- och Östeuropa, Central- och Sydamerika samt Fjärran Östern.

EU-länderna stod under året även för den värdemässigt största andelen av svensk import (69 procent).

Tjänsteexporten ökade under samma tid med 20 procent och importen med 24 procent.

Under 1997 uppgick de utländska direktinvesteringarna i Sverige till ca 75 miljarder kronor, vilket innebär en kraftig ökning i förhållande till 1996 då motsvarande inflöde uppgick till 34 miljarder kronor. Utflödena av direktinvesteringar från Sverige uppgick under samma perioder till 84 respektive 31 miljarder kronor.

### 7.3.2 De viktigaste statliga insatserna inom området

Bland de viktigaste statliga insatserna inom verksamhetsområdet kan framhållas att Kommerskollegium under 1997 fick två nya roller, dels som samordningscentral, dels som nationell kontaktpunkt för såväl företag som enskilda personer i frågor som gäller den inre marknaden. Vidare har Kommerskollegium under året ökat sina utredningsinsatser på inre marknadsområdet och inom området för EU:s yttre handelspolitik.

Exportrådet har som centralt serviceorgan aktivt genomfört åtgärder för att främja svensk export, bl.a. genom att förse svenskt näringsliv, främst små och medelstora företag, med information om exportmöjligheter.

Beslut har fattats om att genomföra betydande förändringar i EKN:s garantisystem avseende premier och garantitäckning.

Delegationen för utländska investeringar i Sverige har under 1997 intensifierat sina internationella marknadsföringsaktiviteter gentemot utländska investerare. Delegationen har också i samarbete med regionala och lokala aktörer verkat för att bygga upp och vidareutveckla dessas organisation och kunskaper för att åstadkomma ett effektivt investeringsfrämjande.

### 7.3.3 Effekter av de statliga insatserna

De statliga insatserna inom verksamhetsområdet har gjort det möjligt för små och medelstora företag att utnyttja Exportrådet. Bl.a. genom sin utlandsorganisation har rådet skaffat sig särskild kompetens att tillhandahålla kundanpassad marknadsinformation.

De förändringar som införts i EKN:s garantisystem, t.ex. gällande sänkta premier, har bidragit till att förbättra de svenska företagens möjligheter att konkurrera på exportmarknaden.

Genom utökade utredningsinsatser har Kommerskollegium under 1997 i god tid kunnat

förse regeringen med kvalificerat underlag inför beslut och förhandlingar.

Delegationen för utländska investeringar i Sverige har under 1997 behandlat ett betydande antal kvalificerade förfrågningar från potentiella utländska investerare och har därmed medverkat till ett 50-tal etableringar av utländska företag i Sverige.

### 7.3.4 Regeringens slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheterna inom området för utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande har uppfyllt målen för verksamhetsområdet samt bidragit till att stärka näringslivets tillväxt och internationella konkurrenskraft.

## 7.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för år 1997 avseende myndigheterna inom verksamhetsområdet.

## 7.5 Anslag

### E1 Kommerskollegium

**Tabell 7.1**

Tusental kronor

1997	Utfall	48 795	Anslags-sparande	473
1998	Anslag	46 533	Utgifts-prognos	48 383
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>53 640</b>		
2000	Beräknat	54 611 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	55 437 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup> Motsvarar 53 640 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>2</sup> Motsvarar 53 640 tkr i 1999 års prisnivå

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Kommerskollegium skall verka för en väl fungerande inre marknad och ett öppet och starkt multilateralt handelssystem och fortsatt liberalisering av handeln.

## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

Kommerskollegiums analyser och övriga insatser under 1997 bidrog till att Sverige under perioden kunde påverka EU:s handelspolitik i liberal riktning. Utredningarna på inre marknadsområdet har påverkat Sveriges positioner i enskilda frågor.

Arbetet med att granska och påverka utformningen av utländska och svenska tekniska regler och regelförslag så att dessa inte hindrar handeln intensifierades under 1997. Särskilt ökade antalet anmälningar på den inre marknaden kraftigt.

Kommerskollegium har uppfyllt sitt effektivitetsmål att inom fem arbetsdagar handlägga licensärenden på industrivaruområdet och ett effektivt handläggande av ärenden om tullåttnader har bidragit till ett minskat tulluttag för näringslivet.

Handelsprocedurrådet har deltagit aktivt i arbetet med att förenkla och effektivisera de internationella handelsprocedurerna både i Sverige och i FN:s ekonomiska kommission för Europa.

I enlighet med åiterrapporteringskraven för funktionen utrikeshandel inom det civila försvaret har Kommerskollegium i skrivelse informerat om att läget inom funktionen inte är godtagbart med hänvisning till att flera myndigheter i funktionen inte har uppfyllt beredskapförordningens krav. Detta i sin tur leder till att krigsorganisationen inte kan intas vid höjd beredskap. För att åtgärda bristerna arbetar Kommerskollegium med att ta fram en strategisk åtgärdsplan som skall redovisas i slutet av detta år.

Kommerskollegium har tidigare fungerat som handelshindermyndighet med bevakning av den fria varurörligheten. Den 1 oktober 1997 utsågs Kommerskollegium till samordningscentral med ansvar för kontakterna mellan EU-kommissionen och medlemsländerna och dessutom till nationell kontaktpunkt med ansvar för att ta hand om förfrågningar från företag och enskilda personer. Mandatet har därigenom vidgats till att omfatta de tre övriga friheterna, dvs. den fria rörligheten för tjänster, kapital och personer. För att hantera de nya frågorna krävs bl.a. att ökad kompetens tillförs kollegiet.

Regeringen har begärt kvartalsvis rapportering av de problem på den inre marknaden som inkommer till Kommerskollegium. Åiterrapporteringskravet är viktigt eftersom det ger en tydlig indikation på vilka sektorer som inte fungerar och därför i förlängningen bör vara föremål för

politiska åtgärder. Genom information blir handelshinder synliga och möjligheter ges att åtgärda de hinder för import och export som företagen möter, vilket stärker näringslivets tillväxt och internationella konkurrenskraft.

De vidgade ansvarsområdena och utökade arbetsuppgifterna för kollegiet återspeglas i den anslagsökning som föreslås för år 1999.

### Slutsatser

Kommerskollegiums insatser på handelspolitikens område som utredningsinstans och handelshindermyndighet på den inre marknaden och i den internationella handelspolitiken har bidragit till ökade kunskaper och möjligheter att agera på ett effektivt sätt i det internationella arbetet.

Regeringen fäster också stor vikt vid de utredningar som Kommerskollegium gör avseende handelspolitiken mot länder utanför EU. Dessa är betydelsefulla för Sveriges bidrag till utformningen av EU:s handelspolitik mot omvärlden. Under 1999 kommer utredningar till stöd för nya förhandlingar i Världshandelsorganisationen (WTO) och UNCTAD X att tilldra sig särskilt intresse.

Arbetet med att bygga upp en fungerande samordningscentral och en nationell kontaktpunkt är viktigt för den inre marknadens funktion. Om inte reglerna genomförs och tillämpas korrekt i medlemsländerna uppnås inte det övergripande syftet, nämligen att öka handeln och därigenom förbättra konkurrensen, stärka tillväxten och öka sysselsättningen.

### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	46 533
Pris- och löneomräkning	922
Justering av premier	198
Överföring från det tidigare anslaget E3 Exportkreditnämnden	6 000
Överföring till anslaget F1 Riksarkiven och landsarkiven, UO 17	- 13
<b>Förslag 1999</b>	<b>53 640</b>

Regeringen föreslår att Kommerskollegiums anslag ökas med 6 miljoner kronor. Ökningen skall finansieras genom besparing på det tidigare an-

slaget E3 Exportkreditnämnden. De ökade resurserna är avsedda för kompetensförstärkning samt utåtriktade informationsinsatser om de nya uppgifterna.

Anslaget minskas med 13 000 kr för löpande arkivkostnader genom överföring till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, anslaget F1 Riksarkivet och landsarkiven.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen är en korrigerande av den tidigare justeringen som genomfördes av anslagen år 1998 när sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## E2 Exportfrämjande verksamhet

Tabell 7.2

Tusental kronor

1997	Utfall	136 051	Anslags-sparande	0
1998	Anslag	127 656	Utgifts-prognos	127 656
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>157 656</b>		
2000	Beräknat	173 656		
2001	Beräknat	173 656		

Sveriges exportråd ägs av staten och näringslivet tillsammans. Exportrådets verksamhet grundar sig på ett avtal mellan staten och Sveriges Allmänna Exportförening. Nu gällande avtal är från 1998.

Exportrådet skall som centralt serviceorgan inom exportfrämjandet initiera, planera, samordna, marknadsföra och genomföra åtgärder för att främja svensk export.

Exportrådet skall ge efterfrågestyrd exportservice. Exportrådet skall också genom affärsbevakning förse svenskt näringsliv med information om exportmöjligheter i syfte att förmedla affärer. Små och medelstora företag skall prioriteras. Gemensamma program, inriktade på mindre företags exportmöjligheter, genomförs i Sverige i samverkan med ALMI Företagspartner AB, handelskammare och länsstyrelser.



## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

Exportrådets totala verksamhet ökade under 1997 trots att det statliga uppdraget, inklusive vissa regionalpolitiska medel, var oförändrat. Tillväxten på den avgiftsbelagda konsultverksamheten var 10 procent.

RRV har i sin rapport "Statliga insatser för att främja export från små och medelstora företag" föreslagit att Exportrådets roll som centralt organ inom exportfrämjandet förstärks och att de övriga aktörernas roller och uppgifter förtydligas. Regeringen delar RRV:s syn på att Exportrådets roll som centralt exportfrämjande organ bör stärkas och lämpliga samarbetsformer utvecklas med andra organ på detta område. Enligt regeringens mening är det angeläget att länsstyrelser och kommuner i större utsträckning anlitar Exportrådets kompetens i Sverige och utomlands när det gäller insatser av exportfrämjande natur.

Det ligger ett stort värde i att Exportrådet också har en regional närvaro, genom så kallade exportcentra, för att fånga upp exportmogna och utvecklingsbara företag och idéer och förslag till aktiva insatser.

Ett utökat samarbete förutses med Delegationen för utländska investeringar i Sverige, Sveriges tekniska attachéer och utrikesrepresentationen. Exportfrämjandet kommer också under 1999 att ges ökad vikt inom hela utrikesrepresentationen. Ökade aktiviteter inom utrikesrepresentationen i Europa förutses.

### Marknadsplats Europa och informationsteknik

Som ett resultat av förslag i 1998 års ekonomiska vårproposition anvisas medel för programmet Marknadsplats Europa och för satsningar på informationsteknik.

Programmet Marknadsplats Europa skall inriktas på att främja små och medelstora företags handel med Europa, och i huvudsak inriktas på följande:

- Den regionala exportfrämjarorganisationen i Sverige bör byggas ut, samordnas och förbättras, i första hand för att öka tillgängligheten av rådgivning och service till mindre och medelstora företag. Ett av huvudmålen

skall vara att Exportrådet i samråd med ALMI Företagspartner AB samordnar redan befintliga resurser, bl.a. inom ramen för exportcentra.

- Åtgärder bör vidtas för att förbättra förutsättningarna för svenska företag att komma ifråga för leveranser till projekt som finansieras av europeiska finansieringsorgan och inom EU:s biståndsprogram och regionalpolitik. En målinriktad information om den svenska resursbasen bör utvecklas och förmedlas till såväl upphandlande instanser i berörda länder som till multilaterala organ (EU/Phare-Tacis, EIB, EBRD m.fl.).
- Ett särskilt, tidsbegränsat, konsultstöd bör inrättas med syfte att öka möjligheter för svenska företag att komma ifråga för leverans till projekt som finansieras av ovan nämnda organ.
- Särskilda åtgärder vidtas för att öka medvetandegraden hos svenskt näringsliv, främst bland de små och medelstora företagen, om den ekonomiska potential och ökade affärsmöjligheter som ges genom ett aktivt deltagande i internationell upphandling. I första hand avses olika former av utbildningsinsatser.
- Invandrades speciella land- och språkkunskaper bör tillvaratas.

Vad gäller IT-satsningen avses medlen att användas till följande ändamål.

- Öka de näringspolitiska frågornas genomslag i regeringskansliets arbete med elektronisk handel och stärka den nordiska dimensionen i arbetet.
- Skapa en samlad svensk databaserad informationsplats för Östersjöområdet med information som är relevant för små och medelstora företag, som vill etablera sig eller handla i länder inom Östersjöområdet. Avsikten är att samtliga länder i området skall bygga upp databaser med samma struktur.
- Utveckla Exportrådets användning av informationsteknik för att bättre tillfredsställa i första hand de små och medelstora företagens informationsbehov.
- Vidareutveckla den så kallade myndighetslänken inom SME-link, som tillhandahåller kvalitetssäkrad information via Inter-

net anpassad till små och medelstora företags behov. Inom SME-Link finns ett antal länkar som är tillgängliga dygnet runt. Den mest utnyttjade länken är länken till svenska myndigheter.

Projektexport utgör ca 10 procent av den totala svenska exporten och omkring hälften av exporten till u-länder och Östeuropa. Projektexportens betydelse har under de senaste åren kommit att uppmärksammas alltmer, så väl av stat som näringsliv. Exportrådet har en viktig roll att spela för projektexportfrämjandet.

### Slutsatser

Regeringen bedömer att Exportrådet fortsätter att utvecklas positivt i enlighet med de förutsättningar som lades fast i statsmakternas beslut 1992 och att exportfrämjandet är av stor betydelse som instrument i närings- och handelspolitiken. Regeringen förutser att Exportrådets insatser för att stärka exportfrämjandet regionalt och lokalt intensifieras. Den av regeringen föreslagna anslagsnivån för 1999 uppnås genom att 8 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling, anslaget A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Härutöver tillförs anslaget 12 miljoner kronor för Marknadsplats Europa samt 10 miljoner kronor för IT-satsningar (enligt ovan).

#### Beräkning av anslaget 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	127 656
Pris- och löneomräkning	-
Resursförstärkning avseende Marknadsplats Europa	12 000
Resursförstärkning avseende IT-användning	10 000
Överföring från UO 19 Regional utjämning och utveckling	8 000
<b>Förslag</b>	<b>157 656</b>

## E3 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

Tabell 7.3

Tusental kronor

1997	Utfall	19 522	Anslags-sparande	78
1998	Anslag	11 663 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	11 741
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>5 255</b>		
2000	Beräknat	1 199		
2001	Beräknat	165		

<sup>1</sup>Varav 2 600 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998.

AB Svensk Exportkredit (AB SEK) ägs till hälften av staten och till hälften av affärsbanker. Verksamheten syftar främst till att tillhandahålla medellånga och långa exportkrediter till företag i Sverige.

Anslaget disponeras för ersättning till AB SEK för eventuellt underskott utgörande skillnaden mellan intäkter och kostnader, huvudsakligen ränteintäkter och räntekostnader, inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter. Villkoren för krediterna följer den överenskommelse om statligt stöd vid exportkreditgivning som Sverige biträtt inom ramen för OECD, den så kallade consensus-överenskommelsen.

AB SEK bedriver upp- och utlåning för statsstödda krediter i en särskild, avgränsad del av verksamheten och redovisar dem i särskild balans- och resultaträkning.

Anslaget omfattar även kostnader för räntestöd till finansiering av export av fartyg, en stödform som upphörde år 1989, och kostnader för vissa förmånliga krediter till u-länder, dock enbart åtaganden som gjorts t.o.m. år 1984. I den redovisning av anslagsbelastningen, som AB SEK gör tre gånger per år, särredovisas de ovan nämnda delposterna.

Statens ersättning till AB SEK, liksom AB SEK:s skyldighet att redovisa medel till staten, regleras i ett avtal från 14 maj 1990.

Utredningen om det statsstödda exportfinansieringssystemet "Staten och exportfinansieringen" (SOU 1998:23) överlämnade sitt betänkande till regeringen i februari 1998. Betänkandets förslag avser bl.a. två viktiga frågor som berör AB SEK, dels ägarfrågan, som avser en eventuell förändring av det privata ägandet, dels hanteringen av de statsstödda exportkrediterna. Regeringen har under våren 1998 inlett diskussioner med de övriga ägarna om ägandet i bolaget. Övriga förslag i betänkandet som berör AB SEK, inklu-

sive hanteringen av de statsstödda exportkrediterna, bereds för närvarande.

## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

AB SEK:s verksamhet vad gäller statsstödda krediter var under 1997 relativt begränsad till följd av ränteläget, som gjorde krediter i marknadssektorn mer attraktiva. Volymen av nya krediter var lägre och utfallet på den totala statsstödda portföljen sämre än året före. Årets resultat, ett överskott på 198 miljoner kronor, var dock det näst bästa någonsin för de statsstödda krediterna.

Anslagsbelastningen hänförs för närvarande uteslutande till kostnader för vissa förmånliga krediter till u-länder. Kostnaderna minskar i takt med att dessa åtaganden upphör. I det övriga statsstödda systemet redovisar AB SEK för närvarande ett överskott, staten tillgodo. Såväl för budgetåret 1998 som för de närmast följande budgetåren förutses överskott i verksamheten.

### Slutsatser

Regeringen anser att det fortsatt är viktigt att svenska företag har tillgång till statsstödda exportkrediter. Om ränteläget ändras, kan utnyttjandet av dessa krediter öka i omfattning.

#### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	11 663
Anslagsminskning	-6 504
Pris- och löneomräkning	96
<b>Förslag 1999</b>	<b>5 255</b>

Anslagsbelastningen för år 1998 uppskattas bli ca 11,7 miljoner kronor. Detta belopp inkluderar de 2,6 miljoner kronor som fördes över från anslaget E 3 Exportkreditnämnden på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998. Anslagsnivån baseras på regeringens långsiktiga beräkning av medelsbehovet. Ytterligare medel föreslås tillföras verksamheten för 1998 och de närmast följande åren i tilläggsbudget.

## E4 Investeringsfrämjande

Tabell 7.4

Tusental kronor

1997	Utfall	14 516	Anslags-sparande	26 484
1998	Anslag	39 168	Utgifts-prognos	59 019
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>46 941</b>		
2000	Beräknat	47 789 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	48 696 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup> Motsvarar 46 941 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>2</sup> Motsvarar 46 941 tkr i 1999 års prisnivå

Delegationen för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder. Delegationen bedriver verksamhet i Sverige samt i Japan och USA genom egen utlandsrepresentation samt genom elva representationskontor i prioriterade länder i Europa, Nordamerika och Asien.

Verksamheten finansieras dels via anslag, dels med bidrag från så kallade partners i projektverksamheten samt avgifter från deltagare i projektet Investerasamverkan. Under 1997 uppgick bidrag och avgifter till totalt 9,3 miljoner kronor. Anslagssparandet var för budgetåret 1997 totalt 26,5 miljoner kronor. Bakgrunden till behållningen är att verksamheten under hösten 1995 huvudsakligen var inriktad på att bilda myndigheten, varvid endast cirka 5 miljoner kronor förbrukades av det tidigare reservationsanslaget A5 Investeringsfrämjande (1995/96). Verksamheten kom successivt i gång under första kvartalet 1996 men avsaknaden av kostnader för internationella sökprocesser samt länderverksamhet, som successivt startats under 1997, förklarar det anslagssparande som uppstått under 1995/96. För budgetåret 1998 prognostiseras utgifterna inom anslaget till ca 59 miljoner kronor, främst som följd av intensifierade internationella marknadsföringsaktiviteter. Anslagssparandet beräknas härmed minska till ca 6 miljoner kronor.

## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

Utländska direktinvesteringar främjar konkurrens och tillför ny kompetens, ny teknologi samt nytt kapital, vilket är grundläggande för att säkra sysselsättning och uthållig ekonomisk tillväxt. Mot denna bakgrund anser regeringen att främ-

jandet av utländska direktinvesteringar i Sverige är av mycket stor vikt.

Regeringen anser att Delegationen för utländska investeringar i Sverige på ett aktivt och systematiskt sätt genom sina olika verksamheter uppfyllt sitt uppdrag att främja utländska direktinvesteringar i Sverige i form av nyetableringar, expansionsinvesteringar, samarbetsavtal eller förvärv.

Delegationen har för verksamhetsåret 1997 redovisat sin verksamhet i enlighet med de i regleringsbrevet angivna kraven och målen.

På regeringens uppdrag har en särskild utredare utvärderat verksamheten vid delegationen avseende tiden 1 juli 1995 – 30 september 1997. Utredaren konstaterar att myndigheten på en anmärkningsvärt kort tid etablerat en informations- och utredningsverksamhet av hög klass. Det betonas dock att fokus bör flyttas från information till sälj- och projektarbete. Vidare bör lokala/regionala myndigheter och organisationer på ett tidigare stadium ta huvudansvar i arbetet för att förfrågningar och projekt skall resultera i konkreta investeringar. Detta är i överensstämmelse med delegationens verksamhetsinriktning.

## Slutsatser

### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	39 168
Pris- och löneomräkning	740
Justering av premier	33
Överföring från UO 19 Regional utjämning och utveckling	7 000
<b>Förslag 1999</b>	<b>46 941</b>

Delegationen bör fortsätta och intensifiera det arbete som inletts för att i samarbete med regionala och lokala organ vidareutveckla dessas kunskaper och organisation samt stärka samspelet mellan nationell, regional och lokal nivå för ett effektivt investeringsfrämjande.

Den av regeringen föreslagna anslagsnivån för 1999 innebär att 7 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling, anslaget A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder.

Regeringen förutser vidare att utökade insatser för investeringsfrämjande genomförs inom utrikesrepresentationens olika delar.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen är en korrigerande av den tidigare justeringen som genomfördes av anslagen år 1998 när sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## E5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

Tabell 7.5

Tusental kronor

1999	Förslag	150 000
2000	Beräknat	150 000
2001	Beräknat	250 000

Östersjöregionen har förutsättningar att bli en av Europas mest dynamiska och starkaste tillväxtregioner. Sverige skall bidra till detta genom att vara en av de ledande nationerna i Östersjösamarbetet. Regeringen kommer att öka sina insatser för att underlätta handel och investeringar i regionen. Det finns en mycket stor potential i utbytet med våra Östersjögrannar. Vår totala export till Estland, Lettland, Litauen, Ryssland och Polen ökade under 1997 med inte mindre än 45 procent till 23,4 miljarder kronor. Vår import från dessa länder ökade under samma period med 23 procent till 16,7 miljarder kronor.

Ekonomisk tillväxt i dessa länder har stor betydelse för en stabil och fredlig utveckling och kan dessutom möjliggöra viktiga satsningar på t.ex. miljöförbättring.

I syfte att stimulera tillväxt och sysselsättning har riksdagen, på grundval av sysselsättningspropositionen (prop. 1995/96:222) anslagit 1 miljard kronor för åtgärder och projekt avseende bl.a. svensk livsmedellexport, energisystem, ömsesidigt kunskapsutbyte, stärkt infrastruktur samt samarbete för att skydda miljön runt Östersjön. Dessutom var syftet med denna så kallade Östersjömiljard att öka handeln och investeringarna och i övrigt stärka samarbetet mellan stater och näringsliv i regionen.

Ett antal departement och statliga myndigheter har varit delaktiga i beredningen av ärenden inom miljarden. Ansvaret för miljarden överfördes i december 1997 från Statsrådsberedningen till Närings- och handelsdepartementet.

Intresset för Östersjömiljarden har varit stort och antalet inkomna ansökningar och projektförslag har varit mycket brett. Regeringen har i urvalet av projekt strävat efter att göra en lämplig fördelning av medlen med hänsyn till bl.a. företagstillväxt, sysselsättning samt internationella regler för bilateralt stöd.

Regeringen har fattat beslut om ett flertal projekt. Bland annat kan nämnas renovering av kulturhus i Sverige och Polen, demonstrationsfarm och mejeri i S:t Petersburg, marinbiologiskt centrum i Kalmar, Visbystipendier samt IT-satsning i Baltikum och S:t Petersburg.

Sammantaget har regeringen fattat beslut om projekt till ett värde av ca 570 miljoner kronor, varav hittills utbetalats ca 125 miljoner kronor. Ytterligare projekt bereds för närvarande. Därmed är Östersjömiljarden i princip in-tecknad.

Det är ännu för tidigt att göra en utvärdering av de beslutade insatserna eftersom många projekt inte kommit särskilt långt. Genomförda projekt kommer senare att utvärderas och redovisas för riksdagen.

Det kan finnas skäl att i detta sammanhang kort nämna den särskilda exportkreditgarantiramen som i första hand inrättats för affärer med de baltiska länderna och Ryssland. Även affärer med Kazakstan, Ukraina och Vitryssland kan täckas under ramen om särskilda villkor är uppfyllda. Ramen administreras av Exportkreditnämnden. Regeringen har sedan 1993 avsatt 400 miljoner kronor för eventuella skadeförluster vilket belastat utgiftsområde 7, verksamhetsområde B Samarbete med Central- och Östeuropa. Syftet med ramen är att bidra till att utveckla näringsliv och infrastruktur i berörda länder samt att bidra till ett varaktigt samarbete mellan de berörda länderna och svenska företag. Den utvärdering som nyligen gjorts av ramen drog slutsatsen att utsikterna att uppfylla de mål som uppställts för ramen var goda. Ramen kan ses som ett komplement till övriga samarbetsinsatser i Central- och Östeuropa. Mot bakgrund av den positiva utvärderingen och en väntad fortsatt efterfrågan på garantier under ramen föreslår regeringen i budgetpropositionen att ramen utvidgas med ytterligare 500 miljoner kronor till totalt 2 500 miljoner kronor. Ramen behandlas utförligare under utgiftsområde 7, anslaget B 2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.

## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

Regeringen förordade i 1998 år ekonomiska vårproposition en fortsättning av den verksamhet som bedrivits inom ramen för den första Östersjömiljarden genom att ytterligare 1 miljard kronor tillförs under den kommande femårsperioden.

Det övergripande syftet med den andra miljarden är att, utifrån svenskt intresse, stimulera näringslivsutveckling i och handel med länderna i Östersjöregionen. Härigenom främjas sysselsättningen i Sverige. Miljarden skall inriktas på näringslivssatsningar och omfattar stöd till såväl företagsetableringar som projektexport och marknadssatsningar. Även vissa främjande- och informationsinsatser i regionen, kan komma i fråga. Projekt inom ramen för den andra miljarden bör utgå från näringslivets behov och verksamheten bör följdenligt i huvudsak inriktas på affärsmässiga projekt i den privata sektorn. Särskild vikt fästs vid små och medelstora företags deltagande i Östersjöhandeln. Kommunala och statliga infrastrukturinvesteringar bör som hittills i första hand hanteras av Sida.

Verksamheten inom ramen för den andra miljarden skall samordnas med och komplettera utvecklingssamarbetet med Östersjöländerna.

Regeringen avser att tillsammans med svenskt näringsliv i en särskild Östersjöberedning utarbeta en strategi för Sveriges agerande på det ekonomiska området i Östersjöregionen med avsikt att gemensamt bidra till ökad handel och ökade investeringar. Andra intressenter kommer att ges tillfälle att lämna bidrag till denna strategi. Inom ramen för strategiarbetet bör frågan om behovet av eventuella nya stödformer behandlas och förslag till närmare riktlinjer och organisatoriska frågor diskuteras.

Regeringen har för avsikt att inrätta en samordningsfunktion med syfte att ge i huvudsak små och medelstora företag stöd och vägledning inför och i samband med exportsatsningar i Östersjöregionen. Denna bör finansieras ur den andra Östersjömiljarden.

Östersjöhandelskommittén har i sitt betänkande ”Ta vara på möjligheterna i Östersjöregionen” (SOU 1998:53) föreslagit att en översyn görs av statens främjande av handel och investeringar som för närvarande är splittrat på en stor mängd aktörer med olika inriktning. Översynen bör enligt förslaget bl.a. syfta till att göra verk-

samheten mer överskådlig för företagen. En sådan översyn bör övervägas görs i samband med strategiarbetet.

Östersjöhandelskommittén lade vidare i sitt betänkande fram förslag till åtgärder som regeringen kan vidta för att främja utvecklingen av handel och investeringar i regionen. Betänkandet utgör dessutom ett underlag till svenskt agerande bilateralt och multilateralt. Kommitténs förslag inriktades på snabbare och effektivare gränspasserings och kontroll, förbättrad tillgänglighet av information och ökad kunskapsöverföring. Kommittén framförde flera förslag med direkt relevans för projektutformningen inom ramen för den andra miljarden, utvecklingssamarbetet med Central- och Östeuropa eller inom ramen för Marknadsplats Europa. Regeringen kommer i sitt fortsatta arbete att ta hänsyn till dessa förslag.

En utredning, "Stöd till mindre företags marknadssatsningar i Östersjöområdet" (Ds 1998:12) lämnade i februari 1998 förslag om stöd ur Östersjömiljarden till små- och medelstora företag för marknadssatsningar i Östersjöregionen. Förslaget omfattar bl.a. stöd för finansiering av externa konsultkostnader och system för riskkapitalförsörjning. Regeringen avser återkomma till frågan om riskvillig finansiering i samband med strategiarbetet avseende Sveriges ekonomiska roll i Östersjöområdet.

### Slutsatser

Sverige bör intensifiera satsningen på att underlätta handel och investeringar i Östersjöregionen, som har förutsättningar att bli en av Europas mest dynamiska och starkaste tillväxtregioner. Regeringen avser att tillsammans med svenskt näringsliv utarbeta en gemensam strategi för Sveriges ekonomiska agerande i Östersjöregionen. En miljard kronor tillförs under 5 år, varav 150 miljoner kronor för 1999, till näringslivsriktade satsningar i Östersjöregionen.

## 7.6 Övrig statlig verksamhet

### Exportkreditnämnden

Exportkreditnämnden (EKN) skall genom att utfärda garantier främja svensk export. Garantin skyddar mot vissa förlustrisker i samband med export till och investeringar i utlandet. För ga-

rantin betalas en premie som är relaterad till risken. Garantigivningen sker med resultatkravet att verksamheten skall vara självbärande över tiden.

Den särskilda garantiramen för de baltiska staterna, Ryssland m.fl. länder, som EKN administrerar på regeringens uppdrag, behandlas under utgiftsområde 7, anslaget B2 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.

Utredningen om det statsstödda exportfinansieringssystemet "Staten och exportfinansieringen" (SOU 1998:23) överlämnade sitt betänkande till regeringen i februari 1998. Betänkandets förslag som bl.a. berör EKN:s verksamhet bereds för närvarande.

## Regeringens överväganden

### Resultatbedömning

I sin skrivelse till regeringen den 24 februari 1998 redovisar EKN, förutom resultatet för budgetåret 1997, också bedömningar av det ackumulerade riskvärderade resultatet per den 31 december 1997 enligt tre alternativ; normalt, optimistiskt och pessimistiskt. EKN har under förhösten 1998 lämnat uppgifter som avser den 30 juni 1998. De riskmässiga resultaten visar, förutom de kassamässiga flödena, även uppskattade värden av EKN:s utestående fordringar och engagemangsrisker. Prognoserna präglas av betydande osäkerhet bl.a. till följd av att en stor del av garantiengagemanget och fordringarna är koncentrerade till ett fåtal länder. Från och med 1998 kommer EKN att, till skillnad från hittills, redovisa sitt resultat helt enligt förordningen (1996:862) om myndigheters årsredovisning. Detta innebär att resultatet tar hänsyn både till det uppskattade värdet på fordringarna och riskerna i engagemanget.

Totalt redovisade EKN för budgetåret 1997 ett kassamässigt överskott om ca 1,2 miljarder kronor. Återvinningarna uppgick till ca 950 miljoner kronor och skadeutbetalningarna till ca 200 miljoner kronor. Vid årets slut uppgick EKN:s utestående fordringar till 14,9 miljarder kronor.

Det ackumulerade riskmässiga resultatet per 30 juni 1998 pekar i normalalternativet mot ett överskott på 3,2 miljarder kronor. I resultatet ingår skulden till staten på 2,9 miljarder kronor avseende räntekompensation för upplåning i den gamla verksamheten som EKN förväntas åter-

betala i nominella belopp. Under 1998 väntas EKN kunna återbetala ca 1 miljard kronor, varav 500 miljoner kronor redan erlagts. Om inget oförutsett inträffar, väntas EKN de närmaste åren kunna fortsätta att återbetala tidigare erhållna räntekompensation.

**Tabell 1: BEDÖMNING AV EKN:S ACKUMULERADE RISKMÄSSIGA RESULTAT**

(i miljarder kr, resultaten har belastats med de belopp som erhållits från statsbudgeten, sammanlagt 2,9 miljarder kronor t.o.m. 30 juni 1998)

	NORMALALTERNATIV	OPTIMISTISKT	PESSIMISTISKT
ACKUMULERAT RISKMÄSSIGT RESULTAT PER DEN 30 JUNI 1998	3,2	5,7	-3,3

#### *Ramar för EKN-garantier*

Den av riksdagen fastställda totala ramen för ordinarie exportkreditgarantier uppgår för närvarande till 100 miljarder kronor. Regeringen har beslutat att EKN:s garantiåtaganden kan uppgå till 80 miljarder kronor, varav 5 miljarder kronor får avse så kallade SLV-garantier (stipulated loss value-garantier avseende export av civila flygplan). Utöver ramen för ordinarie exportkreditgarantier finns en särskild ram för investeringsgarantier på 3 miljarder kronor.

Ramutnyttjandet uppgick den 31 december 1997 till 62,3 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier och till 0,6 miljarder kronor för investeringsgarantier. Siffrorna avser nettoengagemanget efter schablonmässiga justeringar av utfästelsebeloppen.

Regeringen gör bedömningen att totalramen för ordinarie exportkreditgarantier inte behöver höjas under budgetåret 1999 och därför bör fastställas till 100 miljarder kronor. Med hänsyn till ett ökat antal förfrågningar för vissa större affärer kan tillgängligt utrymme inom ramen för investeringsgarantier visa sig otillräckligt. För att ha möjlighet att utfärda garantier för dessa och eventuellt tillkommande affärer anser regeringen att ramen bör höjas till 6 miljarder kronor. Om utnyttjandet av ramen ökar kraftigt kan det bli aktuellt för regeringen att under 1999 återkomma till riksdagen.

#### *Finansiering av verksamheten*

EKN kan, när likvida reserver inte är tillräckliga, låna i bl.a. Riksgäldskontoret. EKN har sedan budgetåret 1997 en obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret. Det är regeringens bedömning att den obegränsade upplåningsrätten bör gälla även för budgetåret 1999. EKN förutser för närvarande inget upplåningsbehov under 1999.

#### *Det internationella arbetet – EU-anpassning och internationell harmonisering*

Ministerrådet antog i början av maj 1998 ett direktiv om harmonisering av medellånga och långa exportkreditgarantier som kommer att träda i kraft den 1 april 1999. Direktivet syftar till att minska den snedvridning av konkurrensen som uppstår till följd av att olika villkor gäller i olika EU-länder på detta område. För närvarande övervägs om direktivet medför behov av förändringar i det svenska garantisystemet.

Inom ramen för OECD:s så kallade consensus-överenskommelse, i vilken EU är part, fortsätter diskussionerna om hur de riktlinjer om premiesättning för politiska risker, som fastställdes i juni 1997, skall tillämpas. Riktlinjerna träder i kraft den 1 april 1999, men EKN har redan under 1998 börjat anpassa sig till dessa. Inom ramen för samma överenskommelse har parterna i april 1998 enats om att på försök - under en treårsperiod - införa särregler för så kallad projektfinansiering. Sådan finansiering avser projekt där det inte föreligger sedvanliga säkerheter och där risken uteslutande avser ett framtida kassaflöde. Särreglerna trädde i kraft den 1 september 1998.

#### **Slutsatser**

Regeringen föreslår att EKN även för 1999 skall beviljas obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för att kunna infria gjorda åtaganden om likvida reserver ej är tillräckliga.

Regeringen föreslår vidare att ramarna för garantigivningen under år 1999 bör fastställas till 100 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier samt 6 miljarder kronor för investeringsgarantier.





## 8 Konsumentfrågor

### 8.1 Omfattning

Till konsumentområdet hör följande myndigheter: Marknadsdomstolen, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden samt Fastighetsmäklarnämnden. Inom området faller även tillsyn över Resegarantinämnden och dess tillämpning av resegarantilagen (1972:204). Vidare omfattar konsumentpolitiken frågor som rör stöd till konsumentorganisationer och konsumentforskning samt bidrag till miljömärkning av produkter.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Konsumentfrågor framgår av följande sammanställning:

### 8.2 Utgiftsutvecklingen

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
108,3	103,0	106,9	113,2	116,0	115,6

<sup>1</sup> Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

EU-medlemskapet kombinerat med beslutade besparingar har medfört att flera av myndigheterna på konsumentområdet fått utökade arbetsuppgifter men med reat reducerade anslagsbe-  
lopp. Detta har ställt höga krav på effektiviseringar och prioriteringar i verksamheterna. Det är regeringens bedömning att detta i

huvudsak hanterats på ett bra sätt av myndigheterna.

#### Förändringar

Miljö- och livsmedelsfrågorna samt konsumenternas ställning i IT-samhället har kommit att bli allt viktigare ur ett konsumentperspektiv. Inom EU har förändringar genomförts på bl.a. livsmedelsområdet, vilka även har påverkat det konsumentpolitiska arbetet i Sverige. Det har även skett en ökad fokusering på området konsumentpolitik från såväl från Kommissionens som medlemsstaternas sida, vilket kommit i uttryck i bl.a. Amsterdamfördraget. I vårpropositionen 1998 angavs att en databas med hushållsrelaterad miljöinformation skall skapas för att öka kunskapen om miljöfrågor. Totalt föreslås att sammantaget 17 miljoner kr anvisas under åren 1999 – 2001 för en sådan databas. Regeringen föreslår vidare att det under åren 1999 – 2000 anvisas 4 miljoner kr för utveckling av nya provningsmetoder avseende varors miljöaspekter samt för kunskapsutveckling och uppföljning, bl.a. avseende hushållsaspekter inom systemen för källsortering.

#### Av riksdagen fastställda konsumentpolitiska mål

- Att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden<sup>1</sup>
- Att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt<sup>1</sup>
- Att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas<sup>1</sup>

- Att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling<sup>1</sup>

### Prioriteringar för 1999

- Att fortsätta arbetet med att genomföra handlingsplanen för att uppnå miljömålet
- Att stärka konsumenternas ställning i informationsområdet
- Att ge konsumenterna tillgång till bättre information om priser och annan information beträffande dagligvaror
- Att arbeta för att konsumenterna skall få en starkare ställning i EU

<sup>1</sup> Prop. 1994/95:140, bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438

## 8.3 Resultatbedömning

Resultatbedömningen görs utifrån de konsumentpolitiska målen, nämligen att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden, att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas samt att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Av betydelse för målet att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden är bl.a. Allmänna reklamationsnämndens (ARN) arbete med att pröva konsumenttvister och rekommendera lösningar av tvisterna.

Efterlevnaden av ARN:s beslut har visat sig vara god. Följsamheten i procent för budgetåret 1995/96 var 65 procent, och för första halvåret 1997 uppgick följsamheten till 72 procent, vilket är en klar förbättring. Följsamheten är dock i verkligheten troligen ännu högre. Anledningen är att en del företag, efter publicering av nämndens årliga undersökning, vidtar rättelse. Viss betydelse torde också tillskrivas publiceringen av den s.k. Svarta listan.

Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens (KO) arbete för en hög efterlevnad av den konsumentskyddande lagstiftningen har visat sig ge goda resultat genom att näringsidkarna

oftast rättat sig efter de påpekanden som gjorts. Branschöverenskommelser, bl.a. om förbättringar vad gäller avtalsvillkor, har haft stor betydelse för att stärka konsumenternas ställning på marknaden.

Konsumentverket genomför vissa marknadskontroller vilka leder till förbättringar inom de kontrollerade produktgrupperna, t.ex. vad gäller leksaker och personlig skyddsutrustning.

Miljöargument i marknadsföringen har granskats av Konsumentverket med stöd av marknadsföringslagen. Kontakter med näringsidkare har i stor utsträckning lett till frivillig rättelse.

Antalet kommuner med konsumentvägledare har under året minskat med 4 stycken till 236 stycken. Vid slutet av 1997 hade cirka 88 procent av Sveriges innevånare tillgång till konsumentrådgivning.

Vidare har Konsumentverkets matkostnadsundersökning gett konsumenterna ökade möjligheter att ta del av väsentlig prisinformation. Matkorgsundersökningen bedöms av regeringen ha en prispressande effekt på de orter som deltar i undersökningen. Svenska matpriser ligger i en europeisk jämförelse högt. Konsumenterna bör ges ett bättre verktyg att jämföra priser mellan olika butiker, så att de kan påverka priserna på marknaden. Av denna anledning har regeringen givit Konsumentverket i uppdrag att utveckla en modell för att samla in och sprida information om priser i dagligvaruhandeln. I uppdraget ingår att inkludera prismätningar av ekologiskt producerade matvaror i modellen. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 mars 1999.

Svenska konsumentkrav har fått ökat gehör i den europeiska standardiseringen, vilket bidragit till uppfyllelsen av målet att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas inom bl. a. leksaksområdet och cykel samt småbarnshjälmarna. Produktstandardiseringen påverkar dessutom konsumenternas val av varor. Som ett led i arbetet med att stärka konsumenternas ställning i informationsområdet har regeringen tillsatt en utredning om Konsumenträttigheter i IT-samhället (In 1998:06).

Under budgetåret 1999 avser regeringen att fortsätta arbetet med att genomföra handlingsplanen för att uppnå miljömålet i konsumentpolitiken, att stärka konsumenternas ställning i informationsområdet, att ge konsumenterna tillgång till bättre information om priser och annan information beträffande dagligvaror, samt arbeta för att stärka konsumenternas ställning inom EU.

## 8.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar för myndigheterna inom verksamhetsområdet.

## 8.5 Anslag

### F1 Marknadsdomstolen

**Tabell 8.1**

Tusental kronor

1997	Utfall	4 436	Anslags-sparande	3 895
1998	Anslag	3 686 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	5 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>5 171</b>		
2000	Beräknat	5 391 <sup>2</sup>		
2001	Beräknat	5 474 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998 minskades anslaget med 1 000 tkr.

<sup>2</sup> Motsvarar 5 296 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>3</sup> Motsvarar 5 296 tkr i 1999 års prisnivå

En jämförelse mellan budget och utfall 1997 visar att anslaget inte utnyttjats fullt ut. Det ackumulerade anslagssparandet uppgick vid årsskiftet 1997/98 till 3 895 000 kr. Efter förslag i regeringens vårproposition (prop. 1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, rskr. 1997/98:317) beslutade riksdagen att en indragning om 1 000 000 kr skulle göras på Marknadsdomstolens anslag för år 1998.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Marknadsdomstolen är en specialdomstol som i enlighet med lagen (1970:417) om marknadsdomstol m. m. handlägger mål och ärenden enligt konkurrenslagen (1993:20), marknadsföringslagen (1995:450), lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare, produktsäkerhetslagen (1988:1604), samt lagen (1994:615) om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling. Vidare handlägger marknadsdomstolen mål och ärenden enligt lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, tobakslagen (1993:581), konsumentförsäkringslagen

(1980:38), prisinformationslagen (1991:601), konsumentkreditlagen (1992:830), valutaväxlingslagen (1996:1006), lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas samt lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.

Det övergripande målet för Marknadsdomstolen är att på ett rättssäkert sätt och inom rimlig tid avgöra de mål och ärenden som den har att handlägga samt att leda rättsutvecklingen och främja en enhetlig rättstillämpning inom det marknadsrättsliga området. Domstolen skall vidare verka för att mål och ärenden avgörs utan dröjsmål sedan skriftväxlingen avslutats.

Domstolen har under budgetåret 1997 avgjort 23 mål. Handläggningstiden har i genomsnitt varit 6 månader, vilket är en förbättring jämfört med föregående budgetår. Styckkostnaden per avslutat ärende uppgår i genomsnitt till 130 500 kr.

I mål enligt konkurrenslagen sker prövningen i tre instanser. Konkurrensverket är beslutsmyndighet. Verkets beslut överklagas till Stockholms tingsrätt, vars domar och beslut i sin tur kan överklagas till Marknadsdomstolen.

Stockholms tingsrätt är första instans i mål enligt marknadsföringslagen (1995:450). Marknadsdomstolen är andra och sista instans i mål enligt samma lag. Regeringen har föreslagit (prop. 1997/98:188) att Stockholms tingsrätt som huvudregel skall utgå som instans i förbuds- och åläggandemål enligt marknadsföringslagen, vilka enligt förslaget istället kommer att handläggas av Marknadsdomstolen fr.o.m. den 1 april 1999 som första och enda instans. Detta beräknas innebära minskade kostnader för Stockholms tingsrätt om 500 000 kr och år ökade kostnader hos Marknadsdomstolen med motsvarande belopp. En omfördelning av resurser görs från Domstolsverket till Marknadsdomstolen. För budgetåret 1999 uppgår beloppet till 375 000 kr. Fr.o.m. budgetåret 2000 tillförs Marknadsdomstolen 500 000 kr per år genom en anslagsökning och en motsvarande anslagsminskning sker av Domstolsverkets anslag. Detta under förutsättning att riksdagen beslutar bifalla propositionen (prop. 1997/98:188).

### Slutsatser

Regeringen bedömer att Marknadsdomstolens verksamhet har bedrivits i enlighet med de av regeringen fastslagna riktlinjerna och att domsto-

len har utfört de uppdrag och bedrivit de aktiviteter som följer av verksamhetsmålen. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att Marknadsdomstolen anvisas ett anslag på 5 171 000 kr.

Anslag för år 1999 har beräknats enligt följande:

<b>Beräkning av anslaget för år 1999</b>	
<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1998	3 686
Engångsvis anslagsminskning på tilläggsbudget 1998	1 000 <sup>1</sup>
Pris- och löneomräkning	104
Justering av premier	6
Överföring från anslaget C1 Domstolsväsendet UO 4	375
<b>Förslag 1999</b>	<b>5 171</b>

<sup>1</sup> Överföring av 1 000 tkr till Konsumentverket engångsvis på 1998 på tilläggsbudget skall inte påverka beräkningen av förslag 1999.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerig har gjorts av den justering som genomfördes för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## F2 Konsumentverket

**Tabell 8.2**

*Tusental kronor*

1997	Utfall	72 573	Anslagskredit	-542
1998	Anslag	68 876 <sup>1</sup>	Utgiftsprognos	69 221
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>76 802</b>		
2000	Beräknat	79 218 <sup>2</sup>		
2001	Beräknat	78 334 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Varav 1 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998.

<sup>2</sup> Motsvarar 77 802 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>3</sup> Motsvarar 75 802 tkr i 1999 års prisnivå

Konsumentverket är en central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. De övergripande målen för verksamheten är att ge hushållen möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, ge konsumenterna en stark ställning på marknaden, skydda konsumenternas hälsa och säkerhet och medverka till att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på

miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling. I anslutning till de övergripande målen för politikområdet fullgörs de uppgifter som ankommer på Konsumentombudsmannen (KO) enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, marknadsföringslagen (1995:450), produktsäkerhetslagen (1988:1604) och lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (från december år 1997) samt radio- och TV-lagen (1996:844). Verket fullgör vidare uppgifter enligt lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, konsumentförsäkringslagen (1980:38), prisinformationslagen (1991:601), konsumentkreditlagen (1992:830), lagen (1992:1231) om märkning av textilier, lagen (1992:1672) om paketresor, lagen (1992:1232) om märkning av hushållsapparater, lagen (1992:1326) om personlig skyddsutrustning för privat bruk och lagen (1992:1327) om leksakers säkerhet, tobakslagen (1993:581), lagen (1995:669) om märkning av skor samt lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas. Konsumentverket har också bemyndigande att ge ut föreskrifter enligt lagen (1994:1772) om tillämpningen av det europeiska miljömärknings-systemet och förordningen (1994:1169) om europeisk miljömärkning. Verket fullgör också uppgifter enligt förordningen (1994:577) om landsbygdstöd och stöd till kommersiell service.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

När det gäller Konsumentverkets verksamhet har insatser som främjar från miljösynpunkt långsiktigt hållbara konsumtions- och produktionsmönster hög prioritet liksom insatser i det svenska arbetet med konsumentpolitiken i EU, rörande bl. a. produktsäkerhet och konsumenternas ställning när det gäller finansiella tjänster. Särskilt viktigt är det att också stödja hushåll med svag ekonomi. Arbetet med att förbättra och effektivisera stödet till de kommunala konsumentvägledningarna har fortsatt, bl.a. genom databaserad information. Verkets kunskapsförmedling förändras med utvecklingen på IT-området.

I samband med att lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning infördes fick Konsumentverket i uppdrag att utvärdera lagen. Uppdraget redovi-

sades i mars 1994. I januari 1998 lade en interdepartemental arbetsgrupp inom Regeringskansliet fram ett förslag (Ds 1998:06) till vissa förändringar av lagen. Bl.a. med hänsyn till den kritik som framfördes vid remissbehandlingen har regeringen gjort bedömningen att förslaget inte bör genomföras. Mot den bakgrunden samt med beaktande av att ny skattelagstiftning har trätt i kraft på området, lagen (1998:514) om särskild skattekontroll av torg- och marknadshandel, gör regeringen bedömningen att någon ytterligare åtgärd för närvarande inte bör vidtas. Regeringen kommer dock att följa utvecklingen på området.

Regeringen anser att konsumentinflytande på den europeiska standardiseringen är nödvändigt för att varor som säljs i Sverige skall vara säkra och för att stärka konsumenternas ställning i Europa. Konsumentverkets medverkan i det nordiska och europeiska standardiseringsarbetet har i flera fall lett till att standarder förändrats i enlighet med svenskt barnsäkerhetstänkande.

Konsumentverket har vidare erhållit uppdrag från regeringen att påbörja uppbyggnaden av en hushållsrelaterad miljödatabas.

Under 1997 har Konsumentverket träffat överenskommelser med elleverantörerna om villkor för elleveranser och om marknadsföring av erbjudanden om bindning av elpriset samt med nätoperatörer om villkor för nätöverföring.

Konsumentverket genomförde under 1997 en undersökning gällande gymnasieelevers kunskaper i hushållsekonomi i 27 kommuner med totalt 5 300 elever. För frågorna som handlade om hushållsekonomi var i genomsnitt 56 procent av svaren korrekta. Verkets bedömning är att detta är godkänt men i vissa frågor är kunskaperna bristfälliga. Det gäller t.ex. kunskaper om effektiv ränta, inkasso samt bilkostnader.

Cirka 46 procent av de totalt inkomna antalet ärendena har under 1997 snabbhandlagts. Detta är en minskning med 3 procentenheter jämfört med föregående år (1995/96). Genomsnittlig handläggningstid för dessa ärenden var 2,4 dagar. En sänkning med 0,2 dagar från föregående år (1995/96). Styckkostnaden för ett inkommet ärende har i genomsnitt varit 2 600 kr vilket är en sänkning med 200 kr jämfört med budgetåret 1995/96.

Sveriges EU-medlemskap kombinerat med beslutade besparingar samt en kraftig minskning av intäkter från bl.a. försäljningen av informationsmaterial har medfört att Konsumentverket fått utökade arbetsuppgifter men med reallt reducerad anslagsnivå. Detta har ställt höga krav på

effektiviseringar och prioriteringar i verksamheten.

Utöver egna anslag får Konsumentverket disponera medel inom utgiftsområde 21 under anslaget B3 Åtgärder för effektivare energianvändning, om totalt 40 000 000 kr under åren 1997 t.o.m. år 2002 samt inom utgiftsområde 19 under anslaget A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder, om totalt 1 900 000 kr under åren 1998 och 1999.

## Budget för avgiftsbelagd verksamhet

### Råd och Rön

**Tabell 8.3 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1997 (varav tjänstexport)	20 200	20 000	200
Prognos 1998 (varav tjänstexport)	20400	20400	0
Budget 1999 (varav tjänstexport)	20400	20400	0

Tidskriften Råd & Rön skall finansieras med avgifter. Ambitionen är full kostnadstäckning.

### Varuprovning

**Tabell 8.4 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1997 (varav tjänstexport)	4 588	4 933	- 345
Prognos 1998 (varav tjänstexport)	2600	2100	500
Budget 1999 (varav tjänstexport)	2400	2200	200

Varuprovning på uppdrag omfattar bland annat hushållsapparater. Konsumentverkets provningsverksamhet har visat sig vara ett bra medel för att påverka produktutvecklingen i en förbrukarna positiv riktning.

## Slutsatser

Regeringens bedömning är att Konsumentverket i stort uppfyllt de uppsatta målen.

En fördjupad prövning av Konsumentverket pågår under 1998. Resultatet redovisas under 1999.

Regeringen kommer även i fortsättningen att inom ramen för myndighetsdialogen med verket utveckla och förbättra verksamhetsmål samt resultat- och kvalitetsmått.

Mot denna bakgrund föreslås Konsumentverket anvisas ett anslag på 76 802 000 kr.

Anslag för år 1999 har beräknats enligt följande:

### Beräkning av anslaget för år 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	68 876
Engångsvis anslagsökning på tilläggsbudget 1998	1 000 <sup>1</sup>
Pris- och löneomräkning	1 285
Justering av premier	141
Underlagsframtagande till Socialbidragsnorm	500
Miljö databas	5 000
Utveckling av prövningsmetoder med miljöanknytning	2 000
<b>Förslag 1999</b>	<b>76 802</b>

<sup>1</sup> Överföring av 1 000 tkr från Marknadsdomstolen engångsvis på 1998 på tilläggsbudget skall inte påverka beräkningen av förslag 1999.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerig har gjorts av den justering som genomfördes för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## F3 Allmänna reklamationsnämnden

**Tabell 8.5**

Tusental kronor

1997	Utfall	15 544	Anslags-sparande	609
1998	Anslag	13 560	Utgifts-prognos	14 169
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>14 123</b>		
2000	Beräknat	14 180 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	14 393 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup> Motsvarar 13 927 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>2</sup> Motsvarar 13 927 tkr i 1999 års prisnivå

En jämförelse mellan budget och utfall 1997 visar att anslaget inte utnyttjats fullt ut utan anslags-sparandet har ökat något. I samband med införandet av ett nytt datasystem har nämnden ådragit sig vissa ökade kostnader för utbildning och inköp vilket belastat nämndens anslagssparande under 1998.

### Regeringens överväganden

#### Resultatinformation

Allmänna reklamationsnämnden, ARN, har till uppgift att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare rörande varor, tjänster och andra nyttigheter som tillhandahållits huvudsakligen för enskilt bruk, så kallade konsumenttvister, samt ge rekommendationer om hur tvister bör lösas. Nämnden skall också yttra sig i konsumenttvister på begäran av domstolar, stödda den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister genom bland annat utbildning, rådgivning och information samt informera konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis. Genom en nyligen beslutad ändring i ARN:s instruktion (SFS 1998:1251) har nämndens kompetens utvidgats till att omfatta även tvister mellan dödsbon och näringsidkare samt tvister som rör sådan upplåtelse eller överlåtelse av en bostadsandel som omfattas av lagen (1997:218) om konsumentskydd vid tidsdelat boende. Vidare har regeringen beslutat om en tidsbegränsad försöksverksamhet vid nämnden som innebär att denna får pröva skadeståndsanspråk mot fastighetsmäklare enligt 20 § fastighetsmäklarlagen (1995:400) (SFS 1998:1250). Ändringarna träder i kraft den 1 november 1998.

Under 1997 kom det in 6 678 ärenden till ARN, vilket i princip är oförändrat i förhållande till budgetåret 1995/96. Ärendetillströmmningen

har främst ökat till avdelningarna resor, allmänna ärenden och bostadsärenden under det senaste året. Andelen beslut för budgetåret 1997 i vilka konsumentens yrkande helt eller delvis bifallits uppgår till 44 procent vilket i stort är detsamma som föregående år. Följsamheten till nämndens beslut var första halvåret 1997 72 procent vilket är en förbättring jämfört med tidigare år (65 procent för 1995/96).

Genom en ändring i instruktionen gavs det från den 1 september 1997 en möjlighet till avgörande i plenum i syfte att ytterligare förbättra förutsättningarna för enhetliga avgöranden. Väntetiden för ärenden som avgjorts med intresseledamöter var 5,7 månader och för ärenden som avgjorts utan intresseledamöter 2,0 månader. Väntetiderna har allmänt sett ökat något under det senaste budgetåret. Den genomsnittliga handläggningstiden för prövning av konsumenttvister 1997 var cirka 3,8 månader vilket är något längre än tidigare år (3,3 månader för 1995/96). Även om handläggningstiderna på vissa avdelningar, bl.a. på grund av alltmer komplicerade ärenden ur såväl teknisk som juridisk synpunkt, har blivit något längre i förhållande till tidigare år fortgår arbetet med att förkorta handläggningstiderna.

Nämndens stöd till kommunerna har ökat kraftigt och då primärt som stöd till konsumentvägledarna, vilket föranlett nämnden att satsa ökade resurser på utbildning för denna målgrupp.

## Slutsatser

Mot denna bakgrund föreslås Allmänna reklamationsnämnden anvisas ett anslag på 14 123 000 kr.

Anslag för år 1999 har beräknats enligt följande:

### Beräkning av anslaget för år 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	13 560
Pris- och löneomräkning	487
Justering av premier	76
<b>Förslag 1999</b>	<b>14 123</b>

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerings har gjorts av den justering som genomfördes för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäk-

ringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).

## F4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 8.6

Tusental kronor

1997	Utfall	6 122	Anslags-sparande	642
1998	Anslag	6 068	Utgifts-prognos	7 088
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>6 198</b>		
2000	Beräknat	6 303 <sup>1</sup>		
2001	Beräknat	6 429 <sup>2</sup>		

<sup>1</sup> Motsvarar 6 198 tkr i 1999 års prisnivå

<sup>2</sup> Motsvarar 6 198 tkr i 1999 års prisnivå

Fastighetsmäklarnämnden, som är en nämndmyndighet knuten till värmyndigheten Kammarkollegiet, inrättades den 1 oktober 1995 i enlighet med fastighetsmäklarlagen (1995:400) som trädde i kraft samma dag.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Av förordningen (1995:1029) med instruktion för Fastighetsmäklarnämnden framgår att nämnden som central myndighet särskilt skall inrikta sin verksamhet på att fastighetsmäklarna följer god fastighetsmäklarsed, att information sprids om vad god fastighetsmäklarsed innebär samt att fastighetsmäklarna har en god utbildning för sin uppgift. Fastighetsmäklarnämnden får meddela närmare föreskrifter om innehållet i och omfattningen av den utbildning som krävs för att en fastighetsmäklare skall bli registrerad.

Utgångspunkten är att staten skall få full kostnadstäckning för arbetet med registrering av och tillsyn över fastighetsmäklare genom avgifter från mäklare. Avgifter för examination tillförs nämnden direkt. Under hösten 1998 kommer det sista planerade provtillfället att genomföras.

Av årsredovisningen för 1997 framgår att 627 ärenden initierades under året varav cirka 10 procent initierats av nämnden själv. Nämnden avgjorde under samma period 695 ärenden. Antalet återkallade registreringar av fastighetsmäklare uppgick till 221. Antalet balanserade ärenden har under året minskat från 231 till 143.

Av årsredovisningen framgår vidare att handläggningstiden för anmälningar och ärenden som initierats av Fastighetsmäklarnämnden rörande mäklares lämplighet genomsnittligt sett var 262 dagar. Nämndens mål är att den genomsnittliga handläggningstiden för dessa ärenden under 1998 skall minska till fem månader. På längre sikt eftersträvar nämnden en handläggningstid på högst fyra månader.

Lagutskottet har i betänkandet 1997/98:LU15 "Utvärdering av fastighetsmäklarlagen, m.m.", konstaterat att den valda organisationsmodellen, som innebär att Kammarkollegiet sköter kansligöromål och tillhandahåller den personal som bereder och föredrar ärenden inför nämnden, inte synes vara förenlig med ett effektivt tillsynsarbete. Utskottet efterlyser en genomgripande översyn av Fastighetsmäklarnämndens organisation i syfte att effektivisera verksamheten. I samband med detta bör även redovisas vilka effekter som uppnåtts beträffande ärendebalansen och handläggningstiderna. Det bör enligt utskottet ankomma på regeringen att i lämpligt sammanhang för riksdagen redovisa vilka åtgärder som vidtagits och vilka resultat som uppnåtts.

#### **Regeringens bedömning med anledning av Lagutskottets betänkande**

Regeringen anser att Kammarkollegiet tagit stort ansvar för uppgiften att lämna kanslistöd till Fastighetsmäklarnämnden. Den modell som valdes vid bildandet av Fastighetsmäklarnämnden den 1 oktober 1995 för att knyta ihop nämnd och värmyndighet överensstämmer dock inte med de riktlinjer för stöd till nämndmyndigheter som regeringen redovisat i propositionen (prop. 1997/98:136) Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst. Större nämnder som disponerar sitt anslag bör enligt propositionen få ta ett självständigt ansvar för personal och för administrativt stöd. Regeringen anser därför inte att Fastighetsmäklarnämnden enligt sin instruktion bör vara bunden att köpa sitt kanslistöd från Kammarkollegiet. Nämnden bör vara fri att själv avgöra om man vill anlita kollegiet för denna uppgift eller välja en annan lösning.

#### **Slutsatser**

Fastighetsmäklarnämnden bör från den 1 januari 1999 göras till en från Kammarkollegiet helt fristående myndighet.

Nämnden bör som en fristående myndighet ha en av regeringen förordnad ordförande som myndighetschef. Genom att göra Fastighetsmäklarnämnden till en fristående myndighet med en ansvarig myndighetschef underlättas en ändamålsenlig styrning och kontroll av nämndens verksamhet.

Regeringen avser vidare att utreda möjligheterna att effektivisera myndighetens tillsynsverksamhet samt nämndens framtida organisation och finansiering.

En utgångspunkt är att tillsynen skall bedrivas i sådan form och omfattning att den säkerställer att fastighetsmäklarna följer god fastighetsmäklarsed. För att verksamheten skall kunna fungera på ett flexibelt och ändamålsenligt sätt kan nämnden vid behov anlita specialiserad personal, t.ex. för vissa tillsynsuppgifter t.ex. särskilt riktade tillsynsåtgärder.

Med bakgrund av detta föreslås Fastighetsmäklarnämnden anvisas ett anslag om 6 198 000 kr.

Anslag för år 1999 har beräknats enligt följande:

<b>Beräkning av anslaget för år 1999</b>	
<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1998	6 068
<i>Pris- och löneomräkning</i>	114
<i>Justering av premier</i>	16
<b>Förslag 1999</b>	<b>6 198</b>

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerings har gjorts av den justering som genomfördes för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades (se bilaga 1, avsnitt 4).



## F5 Stöd till konsumentorganisationer

**Tabell 8.7**

Tusental kronor

1997	Utfall	3 457	Anslags-sparande	643
1998	Anslag	4 100	Utgifts-prognos	4 243
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>4 100</b>		
2000	Beräknat	4 100		
2001	Beräknat	4 100		

Sedan år 1990 har särskilda medel anslagits till stöd för ideella konsumentorganisationer. Medlen skall bl.a. kunna användas till stöd åt befintliga konsumentorganisationer och för att stödja och stimulera uppbyggnaden av nya organisationer. Av anslaget disponerar Regeringskansliet 2 300 000 kr och Konsumentverket 1 800 000 kr. Av de medel Regeringskansliet disponerar utgår bidrag till Sveriges Konsumentråd erhåller om 2 000 000 kr och till Konsumenter i samverkan 300 000 kr för budgetåret 1998.

### Regeringens överväganden

#### Resultatinformation

Konsumentverket har under budgetåret 1997 beviljat bidrag på sammanlagt 1 494 000 kr till organisationer för olika konsumentprojekt. Antalet beviljade ansökningar var 20 stycken. Totalt inkom 42 ansökningar under året.

Regeringen anser att konsumentorganisationerna spelar en viktig roll i det nordiska och europeiska samarbetet. I sin egenskap av frivilliga organisationer utövar de inflytande genom andra kanaler än dem som de nordiska och EU-ländernas regeringar har. Sveriges konsumentråd har under året medverkat i ett antal samarbetsorgan med inriktning på Europaarbetet.

#### Slutsatser

Sveriges konsumentråd och Konsumenter i samverkan är på olika sätt representerade i det nordiska och europeiska konsumentarbetet. Det är regeringens bedömning att båda organisationerna även fortsättningsvis skall kunna medverka till en fördjupad diskussion och debatt om hur konsumentskyddet skall kunna stärkas i Norden samt i

Europa och sprida informationen till sina respektive medlemsorganisationer. Mot denna bakgrund anser regeringen att såväl Sveriges konsumentråd som Konsumenter i samverkan bör få fortsatt ekonomiskt stöd för att företräda konsumenterna inom Norden och EU.

Även andra organisationer bör liksom hittills kunna få ekonomiskt stöd för konsumentprojekt och bör som tidigare fördelas av Konsumentverket.

Mot denna bakgrund föreslås att ett anslag på 4 100 000 kr anvisas för Stöd till konsumentorganisationer.

## F6 Stöd till konsumentforskning

**Tabell 8.8**

Tusental kronor

1997	Utfall	1 559	Anslags-sparande	511
1998	Anslag	2 114	Utgifts-prognos	2 625
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>2 159</b>		
2000	Beräknat	2 195		
2001	Beräknat	2 239		

Under 1997 har 8 ansökningar om forskning behandlats av Konsumentverket. Av dessa har 7 beviljats som stöd till konsumentforskning på sammanlagt 430 000 kr.

### Regeringens överväganden

#### Resultatinformation

Medlen har i huvudsak använts för forskning som rör konsumentens säkerhet, varudistribution- och miljö, seminarier om reklam samt metodutveckling- och provning av verktygs ergonomiska egenskaper.

Efter en beredning av ansökningarna i flera steg har Forskningsrådsnämnden, FRN, beviljat medel till några av projekten. I ett fall har FRN och Konsumentverket samfinansierat ett projekt som syftar till att ge en översikt av produktsäkerhetsforskning ur ett konsumentperspektiv.

Av anslaget disponerar FRN 1 614 000 kr och Konsumentverket 500 000 kr för att bl.a. initiera och vidarebefordra erfarenheter samt delta i arbetet med att utveckla konsumentforskningen.

## Slutsatser

Regeringen bedömer att det är för tidigt att utvärdera FRN:s arbete. FRN tog den 1 januari 1997 över ansvaret för stödet till konsumentforskningen och verksamheten är därför i ett uppbyggnadsskede. Regeringen föreslår att Konsumentverket även för år 1999 erhåller medel för att ha möjlighet att medverka aktivt i arbetet med att utveckla konsumentforskningen. Verket har den samlade erfarenheten av hittills utförd svensk konsumentforskning och kan bidra med värdefulla konsumentpolitiska bedömningar av forskningsarbetet.

Mot denna bakgrund föreslås att ett anslag 2 159 000 kr anvisas för stöd till Konsumentforskning.

## F7 Bidrag till miljömärkning av produkter

**Tabell 8.9**

Tusental kronor

1997	Utfall	4 600		
1998	Anslag	4 600	Utgifts- prognos	4 600
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>4 600</b>		
2000	Beräknat	4 600		
2001	Beräknat	4 600		

Miljömärkningsverksamheten bidrar till att uppnå miljömålet inom konsumentpolitiken genom att stimulera utveckling och användning av produkter som ur miljösynpunkt är bättre än andra i övrigt jämförbara produkter.

Ett harmoniserat nordiskt system för miljömärkning av produkter infördes under år 1989. Symbolen är en stiliserad svan. Sedan den 1 maj 1992 gäller inom EU en förordning om miljömärkning. Enligt denna skall medlemsstaterna utse ett eller flera behöriga organ för att handha de uppgifter som anges. Regeringen har utsett SIS Miljömärkning AB att vara svenskt behörigt organ för det nordiska miljömärkningssystemet, *Svanen*, samt EU:s miljömärkningssystem, *EU-Blomman*.

Miljömärkningen skall på sikt finansieras genom avgifter och ersättningar från de företag som får sina produkter miljömärkta. De utgifter som hänförs till det nordiska systemet är främst kostnader för kriterieutveckling och revidering

av redan fastställda kriterier samt information om och marknadsföring av systemet. Utgifter som följer av att handha EU:s miljömärkningssystem gäller i huvudsak kostnader för att delta i kommissionsmöten av olika karaktär såsom möten med behöriga organ, expertgruppsmöten för kriterieutveckling m.fl.

Enligt redovisningen finansierades cirka 80 procent av den nordiska miljömärkningsverksamheten under år 1997 genom licensintäkter. Kostnaderna för de Svenska åtagandena som följer av EU:s miljömärkningsförordning har i huvudsak täcks genom statliga medel.

## Regeringens överväganden

### Resultatinformation

Inom ramen för ett tvärsektorieellt samarbete mellan konsument- och miljösektorn under Nordiska ministerrådet, pågår arbete med en utvärdering av det nordiska miljömärkningssystemet, *Svanen*.

När det gäller det nordiska miljömärkningssystemet, *Svanen*, har 31 av de utvecklade kriteriedokumenterna utnyttjats för ansökningar om licens och antalet svenska miljömärkningslicenser har ökat med 53 procent under år 1997, från 173 licenser till 264 licenser vid årets slut. De svenska licenserna inom produktgruppen trycksaker har ökat från 5 till 70 licenser vid årets slut. Registreringarna i Sverige av finska och norska licenser har ökat från 53 till 64 licenser. Vid årets slut fanns 46 nordiskt fastställda kriteriedokument. EU:s miljömärkningssystem har hittills gett begränsade intäkter. Under år 1999 förväntas inte EU-märkningen ge intäkter som mer än delvis kan bidra till att täcka kostnaderna.

Antalet produkter märkta med EU:s miljömärke, *EU-Blomman*, på den europeiska marknaden uppgår för närvarande till 183 produkter. Vid årets slut 1997 fanns kriterier fastställda för 11 produktgrupper.

## Slutsatser

Med hänsyn till att det nordiska miljömärkningssystemet kräver ett omfattande nordiskt samarbete samt att EU:s miljömärkningssystem inte förutses ge intäkter av någon betydande storlek anser regeringen att miljömärkningsverksamheten bör få fortsatt statligt stöd. Stödet är avsett

att bidra till att täcka kostnader för kriterieutveckling och revidering av redan fastställda kriterier inom det nordiska miljömärkningsystemet samt att täcka de kostnader som kan hänföras till EU:s miljömärkningsordning.

Mot denna bakgrund föreslås det för år 1999 2 800 000 kr som bidrag till kostnaderna för det nordiska arbetet och 1 800 000 kr för att täcka kostnaderna för arbetet som kan hänföras till EU:s miljömärkningsystem.



## 9 Övriga åtaganden

### 9.1 Omfattning

Verksamhetsområdet är nytt och innehåller vissa verksamheter som flyttats från verksamhetsområde A Näringspolitik för att bättre renodla verksamheten som redovisas under detta. Inom verksamhetsområdet redovisas åtaganden avseende täckande av förluster vid viss garantigivning, medel till AB Göta kanalbolag, kostnader för omstrukturering av vissa statliga företag samt avgifter till vissa internationella organisationer.

### 9.2 Utgiftsutvecklingen

#### Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
168,8	76,3	40,6	119,3	87,3	85,3

<sup>1</sup> Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

#### Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De verksamheter som redovisas inom detta verksamhetsområde har hållit sig inom beslutade ekonomiska ramar. Enligt beslut av riksdagen lämnar regeringen varje år en skrivelse till riksdagen med redogörelse för företag med statligt ägande.

#### Förändringar

Anslaget avseende kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m. föreslås

förstärkas för att täcka kostnaderna för att bygga upp Statens Premiefond AB och göra bolaget känt för marknaden. Regeringen bedömer att 90 miljoner kronor utöver den normala anslagsnivån behövs, varav 50 miljoner kronor budgetåret 1999, 20 miljoner kronor budgetåret 2000 och 20 miljoner kronor budgetåret 2001.

### 9.3 Resultatbedömning

Verksamheterna avser huvudsakligen statliga åtaganden som inte är föremål för mål- och resultatstyrning.

### 9.4 Anslag

#### G1 Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m.

Tabell 9.1

Tusental kronor

1997	Utfall	4 164	Anslags- sparande	8 336
1998	Anslag	12 000	Utgifts- prognos	4 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>6 000</b>		
2000	Beräknat	4 000		
2001	Beräknat	2 000		

Från anslaget Täckande av förluster vid viss garantigivning, m.m. täcks kostnader – för att infria statliga garantier enligt förordningen (1978:507) om industrigarantilån m.m. (upphävd 1987:424),

- för räntestöd m.m. till varvsindustrin enligt förordningen (1989:824) om statligt stöd till fartygsfinansiering (upphävd 1992:1064) eller motsvarande äldre bestämmelser,
- för bidrag till ALMI Företagspartner AB för att till viss del täcka förluster på grund av tidigare garantigivning av de dåvarande regionala utvecklingsfonderna (jfr prop. 1983/84:40 bil. 10).

Sedan 1993 fattas inga nya beslut om stöd enligt några av dessa bestämmelser. Några nya åtaganden som kan leda till utbetalningar från anslaget görs således inte längre.

#### Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	12 000
Beräknat minskat åtagande	- 6 000
<b>Förslag 1999</b>	<b>6 000</b>

## G2 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

#### Tabell 9.2

Tusental kronor

1997	Utfall	15 000		
1998	Anslag	15 000	Utgifts- prognos	15 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>15 000</b>		
2000	Beräknat	15 000		
2001	Beräknat	15 000		

Anslaget disponeras för kostnader i samband med upprustning och drift av Göta kanal.

### Regeringens överväganden

I samband med riksdagens beslut våren 1992 om riktlinjer för att föra över verksamheten vid Domänverket till aktiebolagsform (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) behandlades även det framtida svaret för AB Göta kanalbolag. Riksdagen ansåg att det är en statlig angelägenhet att ansvara för att Göta kanal i framtiden rustas upp och drivs så att kanalens värde som ett kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål kan vidmakthållas. Staten skall därför även i fortsättningen

äga AB Göta kanalbolag i vilket kanalbolaget och kanalfastigheten skall vara en sammanhållen enhet. Finansiering av kanalens upprustning skall säkerställas genom statsmakternas försorg.

Efter riksdagsbeslutet om Domänverkets bolagisering har förvaltningen av aktierna i AB Göta kanalbolag överförts från Domänverket till Kammarkollegiet. Fr.o.m. den 1 juli 1992 förvaltar Närings- och handelsdepartementet aktierna i AB Göta kanalbolag.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen. De statliga insatserna har bidragit till att kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål ökat.

## G3 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

#### Tabell 9.3

Tusental kronor

1997	Utfall	132 106	Anslags- sparande	22 894
1998	Anslag	25 000	Utgifts- prognos	3 000
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>75 000</b>		
2000	Beräknat	45 000		
2001	Beräknat	45 000		

Anslaget disponeras för kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.

De utgifter som belastar anslaget är kostnader i samband med förvaltningen av företag med statligt ägande.

### Regeringens överväganden

Riksdagen har i olika sammanhang beslutat att förvaltningen av företag med statligt ägande skall ske på ett aktivt och professionellt sätt. Syftet med anslaget är att möjliggöra detta. Riksdagen har också vid olika tillfällen beslutat om inriktningen och omfattningen för hur anslaget får disponeras. En översyn av hur anslaget på bästa sätt disponeras sker kontinuerligt.

Riksdagen har beslutat att anslaget får disponeras för att täcka sådana kostnader som kan uppkomma vid ägarförvaltningen av samtliga statligt ägda bolag för erforderliga utredningar, analyser m.m. i samband med omstruktureringar

åtgärder (prop. 1997/98:1 utg.omr. 24, bet. 1997/98:NU1, rskr. 1997/98:130). Anslaget fick också tills vidare belastas för att täcka kostnader för förändring av ägandet, omstrukturering och åtgärder samt i viss omfattning kapitaltillskott i enlighet med bemyndigande för förvaltning av åtta statligt ägda företag (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302). Vad gäller kapitalinsatser får det dock ske högst i sådan omfattning att den faktiska belastningen motsvaras av extra utdelningsinkomster eller försäljningsintäkter. Riksdagen har också beslutat att anslaget får disponeras för att täcka vissa kostnader som kan uppkomma till följd av försäljning av aktier m.m. för de företag som anges i regeringens proposition 1991/92:69 (prop. 1996/97:1 utg.omr. 24, bet. 1996/97:NU1, rskr. 1996/97:120).

Dessa villkor för hur anslaget får disponeras bör gälla även i fortsättningen, dock med följande tillägg. Enligt regeringens uppfattning bör anslaget för ägarförvaltning kunna utnyttjas för alla de företag med direkt statligt ägande som redovisas i regeringens årliga redogörelse till riksdagen över företaget med statligt ägande. Kapitaltillskott, förvärv av aktier m.m. får dock endast belasta anslaget efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall. När beslut fattas rörande utförsäljning, bildande eller omstrukturering av företag kan i vissa fall inte alla kringkostnader som är nödvändiga för att genomföra den av riksdagen beslutade förändringen förutses. Anslaget bör få disponeras för denna typ av oförutsedda kostnader.

### **Statens Premiefond AB**

Efter den s.k. fempartiuppgörelsen om de framtida pensionerna beslöt riksdagen att ett statligt fondbolag skulle bildas i syfte att erbjuda fondsparade inom ramen för premiepensionssparande i konkurrens med marknadens aktörer i övrigt (prop. 1997/98:151, bet. 1997/98:SfU13, rskr. 1997/98:316). Detta bolag, under namnändring till Statens Premiefond AB, är bildat. Att bygga upp Statens Premiefond AB och göra bolaget känt för marknaden är förenat med betydande kostnader. Regeringen föreslår att erforderliga ägarinsatser skall belasta anslaget.

Finansieringen för anslagsökningen budgetåren 1999 – 2001 sker genom omfördelning från utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, anslagen B1 Åtgärder för att stärka det

finansiella systemet och B2 Avgift till Stadshypotekskassans grundfond.

### **AssiDomän AB**

Staten äger för närvarande direkt genom Närings- och handelsdepartementet och via Förvaltningsaktiebolaget Stattum drygt 50 % av aktierna i AssiDomän AB. Regeringen har av riksdagen bemyndigats att under vissa förutsättningar besluta om en minskning av statens ägarandel i bolaget till lägst 34 % (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302). Bemyndigandet avsågs endast omfatta möjlighet för regeringen att ta ställning till eventuella förslag om nyemission, men inte direkt avyttring av aktier.

AssiDomäns styrelse har i början av september 1998 beslutat att föreslå den ordinarie bolagsstämman i april 1999 att besluta om en utdelning till aktieägarna av ett nybildat bolag innehållande cirka 900 000 hektar produktiv skogsmark samt därtill hörande skogsbruksrörelse. Staten har som aktieägare i AssiDomän i ett uttalande ställt sig positiv till styrelsens förslag. Staten avser att medverka till att beslutet om utdelningen fattas vid AssiDomäns ordinarie bolagsstämma i april 1999. Efter utdelningen kommer staten att ha samma ägarandel i det utdelade bolaget som i AssiDomän AB. Överlåtelse av mark från AssiDomän AB till det bolag som avses att delas ut förutsätter tillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230) av berörda myndigheter.

Regeringen har också i samband med AssiDomäns styrelsebeslut uttalat avsikten att staten under 1999 skall lägga ett offentligt bud på samtliga aktier i det utdelade bolaget i syfte att nå en ägarandel på 100 % i detta bolag. Betalningen avses att utgöras av en del av de aktier i AssiDomän AB som staten för närvarande äger. Avsikten är att göra ett rent byte utan kontanter. Detta sker när det faktiska byteserbjudandet lämnas. Erbjudandet till aktieägarna i det utdelade bolaget skall ske på villkor som är marknadsmässiga och skäliga. Staten kommer härvid att beakta prissättningen av aktierna i de båda bolagen, fundamentala utgångspunkter för värdering av skogsmark i Sverige samt andra faktorer som kan anses utgöra väsentligt beslutsunderlag för bestämmande av en bytesrelation. Staten kommer efter bytet, om samtliga aktieägare i det utdelade bolaget accepterar villkoren, att äga 100 % av ett skogsbolag och en minoritetsandel i AssiDomän AB. Storleken av denna andel går inte nu att beräkna men

regeringen gör bedömningen att staten även efter aktiebytet kommer att vara den dominerande ägaren i AssiDomän AB.

Som positiva effekter av ett separat statligt skogsbolag kan t.ex. nämnas:

- Arrendering av mark vilket underlättar markbyten på kommersiella villkor med andra markägare.
- Konkurrensen om vedråvara, vilket innebär att veden kommer att säljas på en kommersiell och öppen marknad samt att köpsågverk kan ha lättare att få tillgång till vedråvara.

Detta innebär att bolagets kunder kommer att behandlas på ett affärsmässigt och likvärdigt sätt, inte minst gäller detta möjligheterna för köpsågverken i inlandet och deras råvaruförsörjning. AssiDomän AB kommer inte att erhålla någon särställning. Vidare kommer det att bli lättare att till staten överföra mark för statliga ändamål t.ex. för naturvårdsändamål. Sådan överföring skall ske på affärsmässiga villkor. Vissa av de markområden som tillförs bolaget är särskilt värdefulla ur naturreservatssynvinkel, t.ex. Omberg och Böda. De marker som är skyddsvärda och av ickekommersiell natur i framtiden bör förvaltas av Statens fastighetsverk. Det kan även bli aktuellt med överföring av mark från Statens fastighetsverk till bolaget för att uppnå en renodling av verksamheterna i bolaget resp. myndigheten. Det är dock viktigt att påpeka att all eventuell framtida överföring av mark till en annan ägare skall ske på affärsmässiga villkor. Det ankommer på regeringen att vid förvaltningen av skogsbolaget följa här angivna riktlinjer.

För att minska statens ägarandel i AssiDomän på angivet sätt behövs ändring av riksdagens nuvarande bemyndigande för regeringen i fråga om förvaltningen av statens aktier i bolaget. Med hänsyn till att staten efter aktiebytet kommer att vara minoritetsägare i AssiDomän AB bör regeringen i likhet med vad som är fallet med statens minoritetsinnehav i andra bolag ha befogenhet att disponera över innehavet. Detta regleras även i 26 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten. Utöver det som sägs i denna lag motiveras även detta av att staten som ägare bör ha samma rörelsefrihet som övriga ägare i börsföretag när det bl.a. gäller att medverka i förändringar som gagnar bolaget och som därmed är positiva för ägaren. Det kan vara nödvändigt att snabbt ta ställning till nya förutsättningar vid t.ex. en strukturaffär och då kan en av ägarna inte påver-

ka tidsplanen. Regeringen bör därför ha riksdagens medgivande att minska statens ägarandel genom det nämnda aktiebytet och även medverka i sådana beslut som innebär att statens ägarandel i AssiDomän AB utöver aktiebytet minskar. Vidare bör regeringen få riksdagens bemyndigande att genom aktiebytet förvärva samtliga de aktier i ett skogsbolag som avses delas ut under 1999.

## G4 Avgifter till vissa internationella organisationer

**Tabell 9.4**

Tusental kronor

1997	Utfall	17 506	Anslags-sparande	13 293
1998	Anslag	24 329	Utgifts-prognos	18 630
<b>1999</b>	<b>Förslag</b>	<b>23 329</b>		
2000	Beräknat	23 329		
2001	Beräknat	23 329		

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till bl.a. följande internationella organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden.

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM)
- Internationella organisationen för legal metrologi (OIML)
- Europeiska organisationen för provning och kontroll (EOTC)
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO)
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG)
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG)
- EUREKA
- EFTA, Ädelmetallkonventionen



- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete)
- Internationella frysinstitutet
- Energistadgekonferensen
- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet
- Internationella tulltariffbyrån
- Internationella kaffeorganisationen (ICO)
- Internationella kakaoorganisationen (ICCO)
- Internationella naturgummiorganisationen (INRO)
- Internationella byrån för utställningar i Paris

### **Regeringens överväganden**

Från anslaget finansieras också kostnader för råvarulagring enligt 1995 års internationella naturgummiavtal. Såväl köp till som försäljning från avtalets buffertlager kan förekomma i syfte att stabilisera världsmarknadspriset. Inkomster vid försäljning återförs till medlemsländerna. De krediteringar av anslaget som därvid blir aktuella bör tillföras anslaget och krediteringar från tidigare budgetår bibehållas.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 1 miljon kronor från år 1999. Minskningen skall finansiera en ökning av anslaget C2 Konkurrensforskning inom utgiftsområde 24 Näringsliv. Regeringen bedömer att anslaget trots minskningen är tillräckligt för att finansiera Sveriges avgifter och bidrag till organisationerna.